

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย” ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน คือ

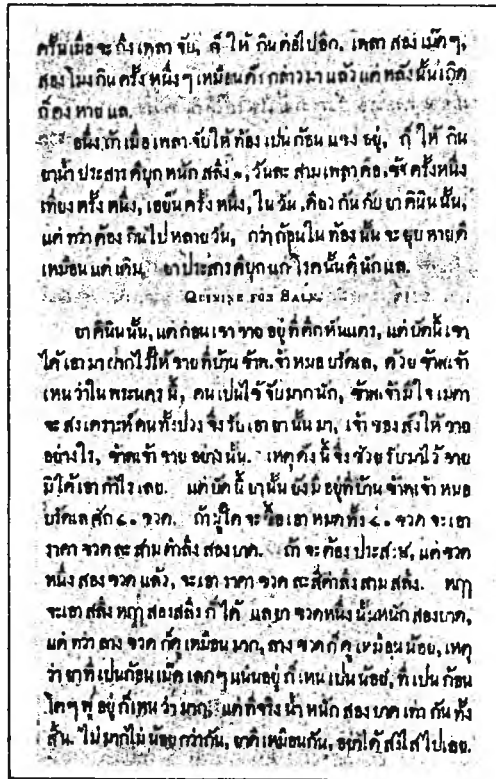
ตอนที่ 1 การศึกษาวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย โดยวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปความเรียงแบบพรรณาวเคราะห์ (Analytical Description) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมตัวอย่างสิ่งพิมพ์โฆษณา โดยใช้เกณฑ์วิเคราะห์วิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย 3 ด้าน ได้แก่ 1. การจัดวางหน้า (Layout) 2. การจัดเรียงตัวอักษร (Typography) และ 3. ภาพประกอบ (Illustration) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ตอนที่ 2 การศึกษาความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ และข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการสอน

ตอนที่ 1 การศึกษาวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย

1. สิ่งพิมพ์โฆษณาชิ้นแรก คือ โฆษณาขายยาควินิน ปรากฏในหนังสือจดหมายเหตุ บางกอกรีคอร์เดอร์ ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2388 เป็นนิตยสารที่จัดทำโดยหมอบรัดเลย์ การจัดวางหน้า จัดวางหน้าแบบหนักบท (Copy Heavy Layout) เป็นโฆษณาขาวดำ ขนาดเล็ก จัดวางรวมอยู่กับคอลัมน์เนื้อหาของนิตยสาร ไม่มีการแบ่งขอบเขตของโฆษณา เช่นการตีกรอบ ล้อมโฆษณาเพื่อแยกเนื้อหาของนิตยสารกับโฆษณาออกจากกัน จัดวางแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน (Symmetrical Balance) การจัดเรียงตัวอักษร เป็นโฆษณาที่จัดด้วยตัวอักษรล้วน ไม่มีภาพประกอบ พิมพ์ด้วยการเรียงพิมพ์ เป็นตัวอักษรแบบตัวพิมพ์ (Text Type) ทั้งหัวเรื่องและเนื้อความโฆษณาลักษณะตัวเหลี่ยม มีขนาดและแบบตัวอักษรเดียวกันทั้งหมด ไม่มีการเน้นหัวเรื่องให้มีขนาดใหญ่เด่นกว่าเนื้อความโฆษณาเช่นในปัจจุบัน เนื้อความโฆษณาจัดแบบเสมอนำหลัง (Justified) ขึ้นเนื้อความด้วยย่อหน้า บรรทัดที่เหลือจัดแบบเสมอนำหลัง ช่องไฟระหว่างตัวอักษรและช่องไฟระหว่างคำค่อนข้างห่างไม่สม่ำเสมอ คือ ห่างบ้างชิดบ้าง ช่องไฟไม่สวยงาม ทำให้ความอ่านออก (Legibility) หรือประจักษ์ภาพต่ำ

วง พิมพ์

๑. ในวงพิมพ์ให้ตีพิมพ์ชื่อหรือหมายเลขขึ้น, ดังอยู่ข้าง
 หน้าปกของหนังสือเล่มนี้, และมีวงพิมพ์ของทั้ง
 สิบสอง. ทำผู้ใด ๆ ไปออกจะตีพิมพ์หนังสือหรือ, ทุกครั้งที่
 ยืมเล่ม, จะเป็นชื่อของวงพิมพ์หรือ, ขอให้อยู่กัน
 มาทุก ๆ ชื่อที่ ๆ ยืมมา, ๓ วัน ขึ้นตีพิมพ์หนังสือ. ๆ
 ราคา ค่าจ้างนั้น, ๒ วันให้ถูกกว่าเล่มอื่น. แต่ถ้าต่าง ๆ
 กัน, ผู้ออกจะเอาค่าของ, ที่ตีพิมพ์มาจ้างเอง, ๒
 ครั้ง ๓ ครั้งขึ้นไป, จะคิดเอาราคาเล่มอื่น ๆ มา. ถ้าครั้ง
 ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๕, ๒๖, ๒๗, ๒๘, ๒๙, ๓๐, ๓๑, ๓๒, ๓๓, ๓๔, ๓๕, ๓๖, ๓๗, ๓๘, ๓๙, ๔๐, ๔๑, ๔๒, ๔๓, ๔๔, ๔๕, ๔๖, ๔๗, ๔๘, ๔๙, ๕๐, ๕๑, ๕๒, ๕๓, ๕๔, ๕๕, ๕๖, ๕๗, ๕๘, ๕๙, ๖๐, ๖๑, ๖๒, ๖๓, ๖๔, ๖๕, ๖๖, ๖๗, ๖๘, ๖๙, ๗๐, ๗๑, ๗๒, ๗๓, ๗๔, ๗๕, ๗๖, ๗๗, ๗๘, ๗๙, ๘๐, ๘๑, ๘๒, ๘๓, ๘๔, ๘๕, ๘๖, ๘๗, ๘๘, ๘๙, ๙๐, ๙๑, ๙๒, ๙๓, ๙๔, ๙๕, ๙๖, ๙๗, ๙๘, ๙๙, ๑๐๐.

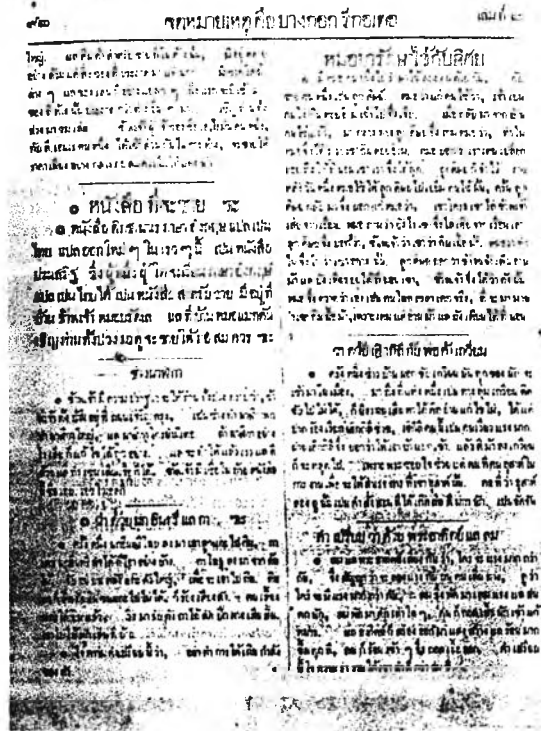
๑. การตัดพิมพ์เป็นเล่ม.

๑. ผู้ที่พิมพ์ตีพิมพ์หนังสือเป็นเล่ม, ผู้ที่พิมพ์
 ๑. ผู้ที่พิมพ์ตีพิมพ์หนังสือเป็นเล่ม, ผู้ที่พิมพ์
 ๑. ผู้ที่พิมพ์ตีพิมพ์หนังสือเป็นเล่ม, ผู้ที่พิมพ์
 ๑. ผู้ที่พิมพ์ตีพิมพ์หนังสือเป็นเล่ม, ผู้ที่พิมพ์

๒. การแปลหนังสือ.

๑. ถ้าไปพูดคำอื่นด้วย, ถ้าชื่อคำเป็นภาษา
 ๑. ถ้าไปพูดคำอื่นด้วย, ถ้าชื่อคำเป็นภาษา
 ๑. ถ้าไปพูดคำอื่นด้วย, ถ้าชื่อคำเป็นภาษา

2. โฆษณาจากหนังสือจดหมายเหตุบางกอกเรียลตี้แอนด์ พร็อพเพอร์ตี้ พ.ศ. 2408
 โฆษณาในช่วงนี้ช่องไฟยังคางห่างไม่สวยงาม แบบตัวอักษรมีน้อยแบบ พบแบบตัวอักษรเพียงไม่กี่
 แบบ การจัดวางหน้า จัดวางหน้าแบบหนักบท จัดให้สมดุลย์สองข้างเท่ากัน เริ่มมีการใช้
 สัญลักษณ์ในการโฆษณาคือ ฟองมัน ◉ ในการขึ้นต้นหัวเรื่องและเนื้อความโฆษณา ยังไม่มีการ
 แบ่งแยกโฆษณาแต่ละโฆษณออกจากกันอย่างชัดเจน การจัดเรียงตัวอักษร เริ่มใช้หัวเรื่องที่มี
 ขนาดใหญ่กว่าเนื้อความโฆษณา แต่ขนาดยังใกล้เคียงกับเนื้อความโฆษณา เป็นการจัดแบบ
 เสมอหน้าหลัง แบบตัวอักษรแบบตัวเหลี่ยม การเว้นช่องไฟระหว่างคำเหมือนการเว้นช่องไฟ
 ระหว่างคำในภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่ใช่ลักษณะการเว้นช่องไฟของภาษาไทย สันนิษฐานว่าอาจเนื่อง
 มาจากเจ้าของนิตยสารในยุคแรกเป็นชาวตะวันตก จึงให้ช่างเรียงพิมพ์เว้นช่องไฟระหว่างคำใน
 ตัวเรียงพิมพ์ภาษาไทย ตามแบบอย่างการเว้นช่องไฟระหว่างคำในภาษาอังกฤษ

3. โฆษณาจากหนังสือจดหมายเหตุบางกอกกรีคอร์เดอร์ มิถุนายน พ.ศ. 2409 การจัดวางหน้า จัดวางหน้าแบบหนักบท เป็นโฆษณาขาวดำ ขนาดเล็ก จัดโฆษณาหลายโฆษณาในหน้าเดียวกัน แบ่งหน้ากระดาษเป็น 2 คอลัมน์ และใช้เส้นตรงแนวตั้ง แยกคอลัมน์ออกจากกัน เริ่มมีการใช้เส้นตรงแนวนอนในการคั่นโฆษณาแต่ละโฆษณาในคอลัมน์เดียวกันออกจากกัน จัดวางหน้าแบบสมดุลง่ายสองข้างเท่ากัน การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องขนาดใหญ่กว่าเนื้อความ โฆษณาเริ่มมีมากขึ้น แต่ยังมีขนาดเล็กเคียงกับเนื้อความโฆษณา หัวเรื่องและเนื้อความโฆษณาเริ่มใช้แบบตัวอักษรที่แตกต่างกัน หัวเรื่องเป็นตัวอักษรแบบตัวบาง จัดแบบเสมอกกลาง (Centered) เนื้อความโฆษณาเป็นแบบตัวเหลี่ยม จัดแบบเสมอนำหลัง ช่องไฟระหว่างประโยคค่อนข้างห่างมาก เนื่องจากความยาวของบรรทัดตัวอักษรสั้น การเว้นระยะช่องไฟจากการจัดเรียงด้วยตัวเรียงพิมพ์ให้ความพอดี สวยงามจึงทำได้ยาก

เล่มที่ ๓๓ หน้า ๑๑

กวีนิพนธ์

RAMSAY WAKE PINE & COMPANY.
เลข ๙๗ ถนน พหลโยธิน กรุงเทพฯ

เครื่องปั้นดินเผา

๑. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๑๕ ซม. สูง ๑๕ ซม. ๑๕ บาท
๒. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๑๐ ซม. สูง ๑๐ ซม. ๑๐ บาท
๓. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๗ ซม. สูง ๗ ซม. ๗ บาท
๔. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๕ ซม. สูง ๕ ซม. ๕ บาท
๕. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๓ ซม. สูง ๓ ซม. ๓ บาท
๖. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๒ ซม. สูง ๒ ซม. ๒ บาท
๗. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๑ ซม. สูง ๑ ซม. ๑ บาท
๘. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๐.๕ ซม. สูง ๐.๕ ซม. ๐.๕ บาท
๙. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๐.๒ ซม. สูง ๐.๒ ซม. ๐.๒ บาท
๑๐. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๐.๑ ซม. สูง ๐.๑ ซม. ๐.๑ บาท

๑. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๑๕ ซม. สูง ๑๕ ซม. ๑๕ บาท
๒. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๑๐ ซม. สูง ๑๐ ซม. ๑๐ บาท
๓. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๗ ซม. สูง ๗ ซม. ๗ บาท
๔. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๕ ซม. สูง ๕ ซม. ๕ บาท
๕. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๓ ซม. สูง ๓ ซม. ๓ บาท
๖. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๒ ซม. สูง ๒ ซม. ๒ บาท
๗. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๑ ซม. สูง ๑ ซม. ๑ บาท
๘. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๐.๕ ซม. สูง ๐.๕ ซม. ๐.๕ บาท
๙. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๐.๒ ซม. สูง ๐.๒ ซม. ๐.๒ บาท
๑๐. ขวดน้ำดื่ม ความยาว ๐.๑ ซม. สูง ๐.๑ ซม. ๐.๑ บาท

4. โฆษณาจากนิตยสาร ตริโกวาท เดือน 8 พ.ศ. 2417 โฆษณาของ แรมเซเวกฟิลด์ แอนด์กัมเบนี การจัดวางหน้า จัดวางหน้าแบบหนักบท จัดให้สมดุสยสองข้างเท่ากัน แบ่งโฆษณาเป็นคอลัมน์ เริ่มมีการนำเครื่องหมายการค้ามาใช้จัดวางในโฆษณา โดยจัดวางอยู่ส่วนบนของโฆษณา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องจัดแบบเสมอกกลาง เนื้อความจัดแบบเสมอหน้าหลัง หัวเรื่องยังมีขนาดใกล้เคียงกับเนื้อความโฆษณาอยู่ ช่องไฟระหว่างตัวอักษรแคบ ช่องไฟระหว่างคำและระหว่างประโยคห่าง

5. โฆษณาจากหนังสือ สยามสมัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2425 การจัดวางหน้า จัดวางหน้าแบบหนักบท โฆษณายังคงจัดแบ่งเป็นคอลัมน์ในหน้าเนื้อหาของนิตยสาร มีเส้นคั่นระหว่างคอลัมน์ เส้นคั่นแนวนอนระหว่างโฆษณาจากที่เคยใช้เส้นตรงธรรมดา เริ่มมีการใช้เส้นที่มีลวดลายอย่างง่ายๆเข้ามาประกอบ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องจัดแบบเสมอกกลาง เนื้อความจัดแบบเสมอกหน้าหลัง ช่องไฟระหว่างคำและระหว่างประโยคห่าง ภาพประกอบ เริ่มมีการลงภาพประกอบในโฆษณาแล้ว เป็นภาพประกอบลายเส้นขาวดำ ขนาดเล็ก แบบเหมือนจริง สร้างจากยี่สิบเก้าไม้เป็นภาพแสดงรายละเอียดของสินค้า (Description) ภาพเป็นองค์ประกอบย่อย ประกอบเนื้อหาโฆษณา การใช้ภาพประกอบในโฆษณาพบก่อนหน้านี้อแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2411 แต่เป็นโฆษณาภาษาอังกฤษและเป็นภาพที่นำเข้ามาจากต่างประเทศไม่ได้ทำขึ้นในไทย

ชาย ขา สก๊อต ชิมัสตัน

บ้าน เมือง ข
 ำ มีปลา ประ
 ้อม ด้วย ข
 ไปฟุ้ง ไฟ ร
 ะทาน ง่าขม
 กี่หวาน อร
 ัก พวก แพร
 ชาว ยี่ไรปร
 ี่ ยี่ รนค
 มก
 ยี่ รนค
 หารบรักษ

ท้อง แก้ว บัว ฝักการ แก้ว เต แก้ว หวด แก้ว อ
 ะพัน เมฆ ฟ้า สีค แก้ว หอม เหง้า เมฆ
 ะประทาน แล้ว ทา ให้ ชัด มี วรรณ ส่องเร
 งค จาม ฝน ยี่ รนค อ หง ฝน มห
 ชาติ ขาน มี ขาย สี่ ไร่ ยี่ ครง นก
 ะบอก ไร่ ภาช ไร่

7. โฆษณาจากหนังสือ บางกอกไทมส์ เมษายน พ.ศ. 2438 โฆษณาในช่วงนี้ ใช้เส้นที่มี ลวดลายอย่างง่าย ๆ คั่นระหว่างหัวเรื่องกับเนื้อความ การจัดวางหน้า แบบหนักบท แทรกภาพ ประกอบในเนื้อความโฆษณา จัดวางหน้าแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน การจัดเรียงตัวอักษร จัดเนื้อความล้อมรอบภาพ (Run Around) ช่องไฟระหว่างคำและระหว่างบรรทัดห่าง ภาพ ประกอบ มีขนาดใหญ่มากขึ้น เป็นภาพลายเส้นขาวดำ แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงตรา สัญลักษณ์สินค้า (Identification)

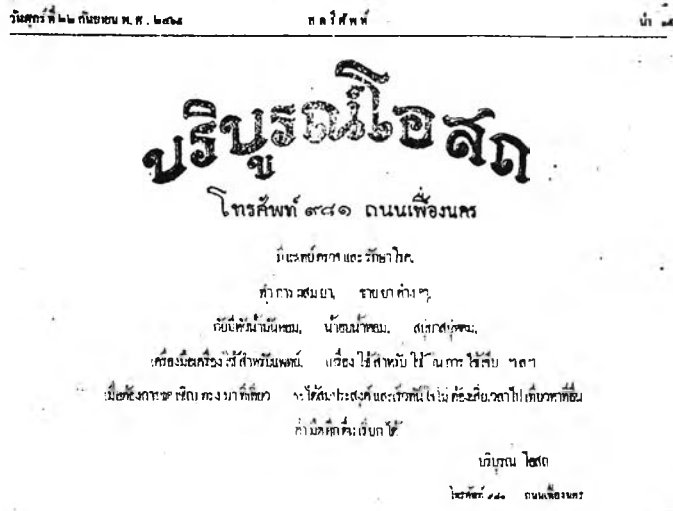
8. โฆษณาจากหนังสือ จีนโนสยามวารศัพท์ พุศฉจิกายน พ.ศ. 2453 โฆษณาในช่วงนี้ เริ่มพบภาพประกอบเพิ่มมากขึ้น และมีการใช้ภาพประกอบที่มีขนาดใหญ่ขึ้น การจัดวางหน้าแบบกรอบ (Frame Layout) เริ่มมีการตีเส้นล้อมกรอบโฆษณาแล้ว จัดวางหน้าแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน ใช้ภาพประกอบขนาดเล็กหลายภาพแทรกในเนื้อความโฆษณา การจัดเรียงตัวอักษร แสดงวิวัฒนาการของการใช้บล็อกไม้สร้างหัวเรื่อง ไม่ใช่ตัวเรียงพิมพ์อย่างที่เคยพบ มีลักษณะแบบตัวเหลี่ยม หัวกลมโปร่ง น้ำหนักเส้นในตัวอักษรหนักเบาไม่เท่ากัน เนื้อความโฆษณาจัดล้อมไปตามขอบรูป ช่องไฟระหว่างคำและระหว่างบรรทัดห่าง ภาพประกอบ เป็นภาพลายเส้นขาวดำ แบบเหมือนจริง และแบบตัดแปลงธรรมชาติ (การ์ตูน) ภาพลักษณะแสดงสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ภาพประกอบในยุคนี้ส่วนใหญ่เป็นภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของสินค้าเป็นส่วนใหญ่

9. โฆษณาจากหนังสือ สยามมวย สิงหาคม พ.ศ. 2455 การจัดวางหน้า แบบกรอบ จัดวางแบบสมดุลง่ายสองข้างเท่ากัน ใช้ภาพและลวดลายเป็นกรอบของโฆษณา ล้อมภาพด้วยวงกลม ภาพกับตัวอักษรมีความเด่นเท่าๆกัน การจัดเรียงตัวอักษร ตัวอักษรทั้งหมด เป็นตัวแกะบล็อกไม้ จึงมีความแปลกตาไม่เหมือนโฆษณาโดยทั่วไปที่เป็นตัวเรียงพิมพ์ ดึงดูดสายตาได้ดี เป็นตัวแบบหัวกลมโปร่ง มีน้ำหนักเส้นหนักเบาในตัวอักษรตัวเดียวกัน ช่องไฟระหว่างตัวอักษรแคบ ภาพประกอบ เป็นภาพประกอบลายเส้นขาวดำแกะบล็อกไม้ แบบเหมือนจริง เป็นภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ (Association) แสดงบรรยากาศไทยๆ ต่างจากเดิมที่ภาพมีลักษณะอย่างตะวันตก

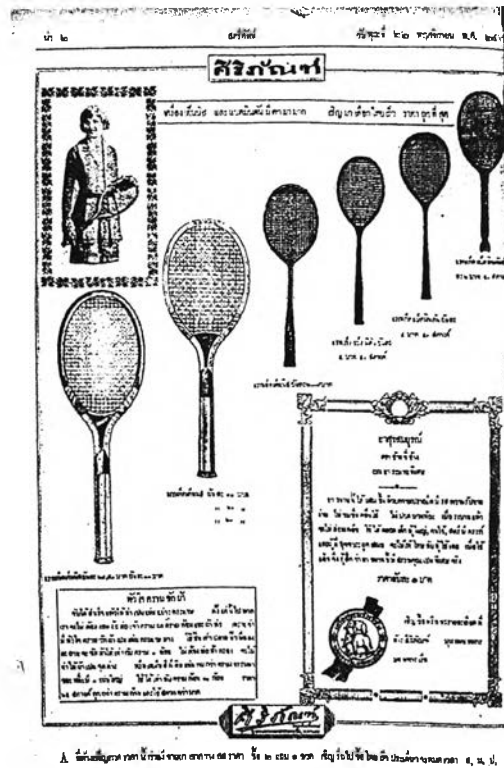
10. โฆษณาจากหนังสือ สยามมวย พศ. 2455 โฆษณาในช่วงนี้ พบการดี
 เส้นล้อมกรอบโฆษณา การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ (Picture Window Layout) มีการลดสาย
 และสัญลักษณ์ขนาดเล็กมาประดับตกแต่งโฆษณา ใช้ภาพเป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างจุด
 เด่น จัดวางหน้าแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน การจัดเรียงตัวอักษร แสดงวิวัฒนาการการจัด
 เรียงตัวอักษรคือการจัดตัวอักษรในแนวตั้ง ทั้งแบบนำหัวแถวขึ้นด้านบน และแบบนำท้ายแถว
 ขึ้นด้านบน ช่องไฟระหว่างตัวอักษรแคบ ช่องไฟระหว่างคำและระหว่างบรรทัดห่าง การเรียง
 พิมพ์ยังมีปัญหาเรื่องความสม่ำเสมอและความเป็นระเบียบในการจัดช่องไฟ ภาพประกอบ
 ภาพประกอบลายเส้น ขาวดำ แบบเหมือนจริง เป็นภาพลักษณะแสดงสินค้า มีขนาดใหญ่กว่า
 ภาพประกอบในช่วงก่อนหน้านี้นี้มาก

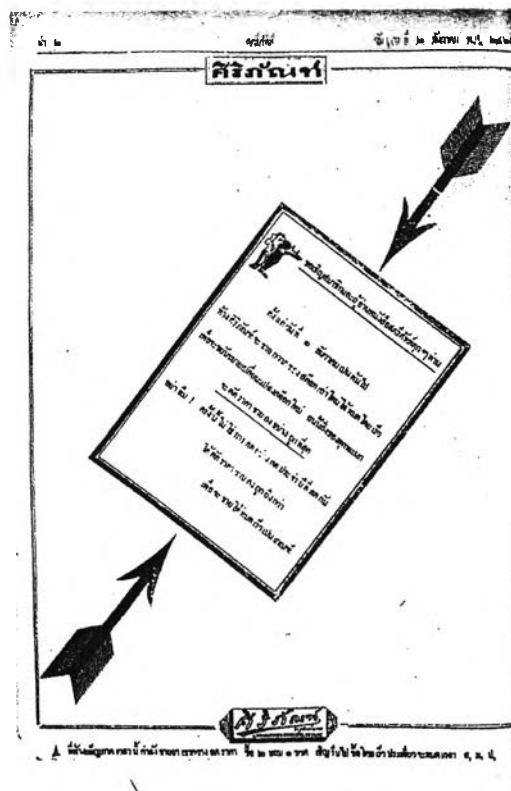
11. โฆษณาจากนิตยสารสตรีศัพท์ กันยายน พ.ศ. 2465 โฆษณาในช่วงนี้พบทั้งโฆษณาอักษรลอยและอักษรผสมกับภาพ มีทั้งโฆษณาขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ หน้า เส้นกรอบมีลักษณะประดิษฐ์บรรจง เป็นลวดลายที่ละเอียดมากขึ้น การจัดวางหน้า เป็นแบบผสมระหว่างแบบตัวอักษรใหญ่ (Big Type Layout) กับแบบหน้าบท โฆษณาถูกแยกออกจากเนื้อหาของนิตยสารแล้ว โดยแยกออกมาเป็นหน้าโฆษณาโดยเฉพาะ แต่ยังคงเป็นโฆษณาขนาดเล็กหลายโฆษณารวมอยู่ในหน้าเดียวกัน แยกโฆษณาแต่ละโฆษณารวมออกจากกันด้วยเส้นตรง จัดวางหน้าแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน การจัดเรียงตัวอักษร แสดงวิวัฒนาการด้านตัวอักษรในคำว่า “บุรีบูรณไอศถ” เป็นตัวประดิษฐ์ (Display Type) ออกแบบหัวเรื่องให้มีลักษณะสามมิติด้วยการเติมเส้นที่ด้านหลังตัวอักษร ทำให้ตัวอักษรดูหนาไม่มีมิติ หัวเรื่องมีขนาดใหญ่เด่นชัด ออกแบบให้มีลักษณะอย่างไทย ใช้เส้นโค้ง ให้ความรู้สึกอ่อนช้อย สวยงาม จัดในแนวโค้ง เนื้อความโฆษณาจัดช่องไฟระหว่างตัวอักษรแน่นเกินไปทำให้อ่านยาก

12. โฆษณาจากนิตยสารสตรีศัพท์ ตุลาคม พ.ศ. 2465 โฆษณาในช่วงนี้ด้านภาพประกอบ ใช้ทั้งการสร้างจากบล็อกไม้ และบล็อกโลหะควบคู่กันไปอย่างแพร่หลาย การจัดวางหน้า แบบละครสัตว์ (Circus Layout) เริ่มมีการโฆษณาแบบเต็มหน้าแล้ว มีการล้อมกรอบโฆษณาเป็นรูปสี่เหลี่ยมด้วยเส้นตรง จัดทั้งภาพและตัวอักษรกระจายอยู่เต็มหน้า จัดวางแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน การจัดเรียงตัวอักษร เนื้อความโฆษณาที่ใช้อธิบายภาพมีขนาดค่อนข้างเล็ก ทำให้อ่านยาก จัดเนื้อความแบบชิดซ้าย (Flush Left) ใช้เส้นตรงขีดใต้ข้อความเพื่อเน้นภาพประกอบ เป็นภาพลายเส้นขาวดำ ขนาดเล็ก แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงสินค้าและบรรจุภัณฑ์ วางกระจายเต็มพื้นที่ เนื่องจากมีภาพประกอบมาก แต่ละภาพจัดวางชิดกันเกินไป และจัดวางชิดเส้นกรอบโฆษณามากเกินไปทำให้แน่นและรู้สึกอึดอัด

13. โฆษณาจากนิตยสารสตรีศัพท์ พฤศจิกายน พ.ศ. 2465 โฆษณาแบบเต็มหน้า การจัดวางหน้า แบบละครสัตว์ ใช้เส้นช่วยเน้นข้อความ ใช้กรอบแบบมีสวดสาย ประดับตกแต่งและเน้นภาพ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องมีขนาดค่อนข้างเล็ก ไม่เด่น เนื้อความจัดทั้งแบบเสมอกกลาง และแบบเสมอหน้าหลัง ภาพประกอบ ลายเส้นขาวดำ แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงตราสัญลักษณ์และสินค้า จัดภาพแบบไล่ขนาดจากบนลงล่างจากขนาดเล็กไปหาขนาดใหญ่ ทำให้เกิดเป็นเส้นนำสายตาด้วยภาพ พบการพิมพ์แบบฮาล์ฟโทนในภาพผู้หญิงถือไม้แบดมินตัน ซึ่งเป็นภาพถ่าย ยุคนี้ไม่นิยมการพิมพ์ภาพถ่าย เนื่องจากคุณภาพการพิมพ์ยังไม่ดีนัก ภาพถ่ายที่พิมพ์ออกมาจึงไม่สวยงามและไม่คมชัดเท่ากับภาพลายเส้นซึ่งมีคุณภาพดีกว่า

14. โฆษณาจากนิตยสารสตรีศัพท์ ธันวาคม พ.ศ. 2465 โฆษณาหน้าเดียว การจัดวางหน้าแบบกรอบ ใช้เส้นล้อมกรอบบอกขอบเขตโฆษณา ใช้สัญลักษณ์รูปลูกศรมาช่วยเน้นจุดสนใจ การจัดเรียงตัวอักษร ตัวอักษรจัดในแนวเฉียงไปตามเส้นที่ล้อมเนื้อความไว้ พื้นที่ว่างรอบกรอบเนื้อความมาก ช่วยเน้นเนื้อความที่มีอยู่จุดเดียว ทำให้กลายเป็นจุดเด่นของโฆษณา ช่องไฟระหว่างตัวอักษรแคบ ช่องไฟระหว่างบรรทัดห่าง ภาพประกอบ ภาพลายเส้นขาวดำแบบดัดแปลงธรรมชาติ

11-11-11-11-11-11

11-11-11-11-11-11

15. โฆษณาจากนิตยสารบางกอกการเมือง กรกฎาคม พ.ศ. 2467 การจัดวางหน้าแบบช่องภาพ เป็นโฆษณาที่เน้นภาพประกอบ ภาพประกอบ เป็นภาพขาวดำขนาดใหญ่เต็มหน้า แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงบรรจุภัณฑ์สินค้า ใช้ภาพประกอบเป็นจุดสนใจแรกเหมือนวิธีการในปัจจุบัน

หน้า ๑๐

สตรีไทย

ท่านไม่ควรกังวลให้มาก

เพราะยาชุดที่มีไฟสควคักจะทำท่านจะคงอยู่ไฟวิ่งๆ
หนึ่งท้องจะไม่เหี่ยว ยืน พักได้คงสบายจะไม่บังเกิดโรคใด

ท่านผู้ทพสตรี ซึ่งมีสูง กระทั่งก็ ให้พิศวงและ ร่มจำเลือกใช้
ยาชุดโคโยยามู ไฟสควคัก ท่านนี้ ไปรทวักง ยาชุดโคโยยามู

ยาชุดมอมให้คำ-น้ำมนต์ไล่ฝนตราเสือ

ยาชุดมอมให้คำ มีคุณค่าอันมากแล้ว แต่คำไม่จริง คำไม่นานเกินพอ
ยาชุดมอมตราเสือของโคโยยามู คือไปก็คง ท่านนี้ ยาชุดมอมโคโยยามู
เพราะคำมันกว่า ทั้งไม่ทำอันตรายแก่ร่างกาย เช่น ยาชุดมอม
ได้วางใจในโรคต่างๆ เรื่อย ท่านควรใช้ชื่อที่

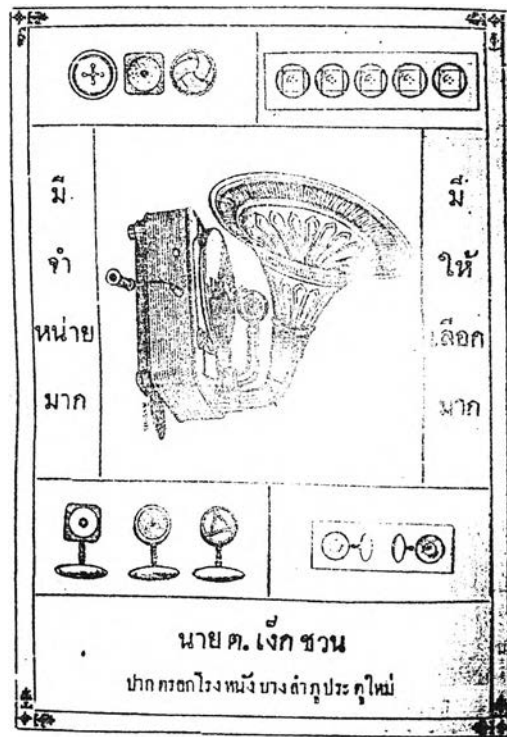
ห้างโคโยยามู

ถนน พหลโยธิน คำต่อ มณฑล ๗๓ จักรวรรดิ ๗๓
ซึ่ง มีชื่อ เรื่อย มา นาน กว่า ๒๐ ปี มา แล้ว

16. โฆษณาจากนิตยสารสตรีไทย เมษายน พ.ศ. 2469 การจัดวางหน้า ผสมระหว่าง
แบบช่องภาพกับแบบหน้ากับท จัดวางภาพประกอบและตัวอักษรแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน
การจัดเรียงตัวอักษร ตัวเหลี่ยมที่ใช้เป็นหัวเรื่องได้รับการพัฒนาให้มีขนาดใหญ่ขึ้นจากที่เคยใช้
เป็นเนื้อความโฆษณาเป็นส่วนใหญ่ เนื้อความจัดแบบเสมอกกลาง มีขนาดใหญ่ใกล้เคียงหัวเรื่อง
ชัดเจน อ่านง่าย ช่องไฟระหว่างคำและบรรทัดห่าง ภาพประกอบ เป็นภาพลายเส้นขาวดำแกะ
บล็อก แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงบรรจุกัณฑ์สินค้า

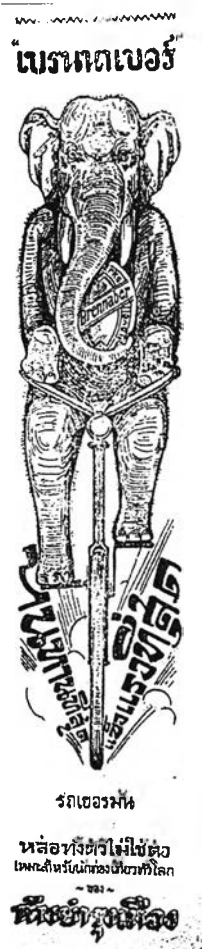
17. โฆษณาจากนิตยสารสตรีไทย มิถุนายน พ.ศ. 2469 การจัดวางหน้า แบบกรอบใช้ภาพประกอบเป็นองค์ประกอบหลัก เนื้อความในส่วนของภาพ เส้นกรอบเริ่มนิยมใช้เส้นที่เป็นลวดลายมากกว่าเส้นตรง การจัดเรียงตัวอักษร ใช้ตัวอักษรผสมระหว่างตัวเรียงพิมพ์และตัวแกะบล็อก ตัวเรียงพิมพ์จัดวางอยู่ทางริมด้านซ้ายและขวาของโฆษณา จัดบรรทัดละคำให้เหมาะกับพื้นที่ ใส่จากบนลงล่างเหมือนลักษณะการจัดเรียงตัวอักษรภาษาจีน เนื้อความในภาพเป็นตัวแกะบล็อก เป็นตัวอักษรแบบตัวอาลักษณ์ ช่องไฟระหว่างบรรทัดค่อนข้างน้อย ทำให้ประจักษ์ภาพต่ำ ใช้แบบตัวอักษรหลากหลายแบบและขนาดวางผสมกัน ทำให้เกิดความสับสนต่อการอ่าน ภาพประกอบ สายเส้นชาวดำ แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

18. โฆษณาจากนิตยสารสตรีไทย สิงหาคม พ.ศ. 2469 การจัดวางหน้า ผสมระหว่างแบบมองเดเรียน (Mondrian Layout) กับแบบกรอบ ใช้เส้นคู่ล้อมกรอบ ตกแต่งมุมของกรอบ โฆษณาด้วยลวดลาย ใช้เส้นแบ่งโฆษณาออกเป็นส่วนๆ เพื่อจัดวางภาพและข้อความแยกออกจากกัน การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องไม่เด่นชัด เป็นตัวอักษรแบบตัวเหลี่ยมทั้งหมด เป็นโฆษณาที่มีความเด่นในการจัดวางตัวอักษรและภาพประกอบเข้าด้วยกัน ภาพประกอบ ภาพลายเส้นขาวดำ แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงสินค้า

19. โฆษณาจากนิตยสารสตรีไทย มีนาคม พ.ศ. 2469 การจัดวางหน้า ผสมระหว่างแบบกรอบกับแบบช่องภาพ ใช้ลวดลายในการสร้างเป็นกรอบล้อมรอบภาพ จัดวางภาพตรงกลาง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องมีขนาดใหญ่ เด่นชัดเจน เป็นตัวประดิษฐ์ เนื้อความในแถบดำใช้แบบอักษรเดียวกันกับหัวเรื่อง เนื้อความด้านล่างใช้ตัวเรียงพิมพ์แบบตัวฝรั่งเศษ ภาพประกอบ ลายเส้นขาวดำขนาดใหญ่ แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะสินค้าขณะใช้ (Product in Use) ลายเส้นมีน้ำหนักหนักเบาในตัวเอง เส้นคมอ่อนช้อยสวยงาม เป็นบล็อกโลหะ คุณภาพของภาพจึงพัฒนามากขึ้น คม ชัดเจนและสวยงาม

20. โฆษณาจากนิตยสารสตรีไทย มิถุนายน พ.ศ. 2470 โฆษณาในช่วงนี้ด้านการจัดวางหน้า มืองค์ประกอบตามองค์ประกอบของการโฆษณาครบถ้วนแล้ว คือ หัวเรื่อง เนื้อความ และภาพประกอบ ภาพประกอบมีคุณภาพมากขึ้น ลายเส้นของภาพประกอบคมบางมีลักษณะอย่างไทย การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดวางภาพเป็นองค์ประกอบหลักของโฆษณา ทั้งภาพและตัวอักษรเป็นการแกะสลัก การจัดเรียงตัวอักษร พบลักษณะการจัดเรียงตัวอักษรที่มีการจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กับภาพ โดยใส่ขนาดตัวอักษรในบรรทัดเดียวกันจากเล็กไปใหญ่ เหมือนกับตัวอักษรที่สื่อถึงเสียง เป็นตัวประดิษฐ์ ตัวอักษรเป็นตัวเขียนทั้งหมด ภาพประกอบภาพลายเส้นขาวดำ แบบตัดแปลงธรรมชาติ ภาพลักษณะการใช้การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย (Metaphor)

21. โฆษณาจากนิตยสารสยามยุคดี ตุลาคม พ.ศ. 2471 โฆษณาในช่วงนี้เส้นกรอบ โฆษณาพัฒนาเป็นลวดลายแบบซ้ำๆ การจัดวางหน้า แบบกรอบ ใช้จุดสร้างเป็นกรอบของ โฆษณา หมุนภาพโดยใช้ด้านข้างเป็นฐานของภาพ การจัดเรียงตัวอักษร ตัวอักษรแกะบล็อก ทั้งหัวเรื่องและเนื้อความใช้แบบอักษรครอบครัวเดียวกัน หัวเรื่องเป็นตัวกว้าง เนื้อความเป็นตัว แคบ ภาพประกอบ ภาพลายเส้นใส่หน้าหนักในขั้นตอนทำบล็อก แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะ โยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับสถานการณ์บางสถานการณ์ (Association)

22. โฆษณาจากนิตยสารนารินทร์ พ.ศ. 2473 การจัดวางหน้า แบบกรอบ จัดวางแบบ สมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน (Asymmetrical Balance) ล้อมกรอบโฆษณาด้วยลายไทยรอบโฆษณา วางภาพในส่วนกลาง หัวเรื่องจัดวางไว้ด้านบน เนื้อความโฆษณาอยู่ใต้หัวเรื่อง การจัดเรียงตัวอักษร ทั้งหัวเรื่อง เนื้อความ เป็นแบบอักษรแบบเดียวกันเป็นลักษณะตัวอักษรที่วาดขึ้นใหม่แล้ว ถ่ายลงบล็อกโลหะ หัวเรื่องใส่พื้นผิวในตัวอักษร ทำให้ตัวอักษรดูมีลวดลาย และเพิ่มความน่าสนใจให้กับหัวเรื่อง แสดงให้เห็นวิวัฒนาการในการออกแบบตัวอักษร เนื้อความจัดเป็นคอลัมน์ คั่นระหว่างคอลัมน์ด้วยเส้นโค้ง จัดบรรทัดตัวอักษรแบบเสมอน้ำหลัง เนื้อความวางไว้ชิดกับหัวเรื่องมากเกินไป ทำให้เนื้อความรบกวนสายตาในการอ่านหัวเรื่อง ภาพประกอบ เป็นภาพประกอบลายเส้น ชาวดำ แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภาพเป็นแบบไทยทั้งหน้าตา การแต่งกาย ลายเส้นมีน้ำหนักสวยงาม

บริษัท ไฟฟ้าสยามคอร์ปอเรชั่น จำกัด
แผนกขายเครื่องไฟฟ้า และ แผนกช่าง
ประจําเมือง โทรศํพท์ ๑๔๕๕
จําหน่ายเครื่องไฟฟ้า ชะเนิกทีที่สุค
รับทํางานค่อไฟฟ้าโคกราคาอ่อมเขาร่ประกอบ
ค่วยสิ่งของอย่างอวารมันคง โดยคนงาน
และนายช่างผู้จําหน่าย

ขอสงเหล้าป้มีจําหน่ายเสมอ :-
เคอกรีกอ่าวบ้ใช้ ในพระนครและอ่าวเรื่อการะ ผลิต
ลมคี่ระบืออ่ใช้โคละสอไม่ค่อค่อค่วค่วค่ว
ชอสิ่งอ่ค่อ "ออลลอเชอริส" คอกรอไฟฟ้า
อองค่อกัในอ่ระเทออู่โงบี่ สอไฟฟ้ชอหมค
ค่อจ้ ๆ ค่อระบือค่วค่วระบือชอหมค
สือค่วและชอว ค่อระบืออ่ค่วอู่
กัไฟฟ้าอองค่อ สอไฟฟ้าชอว
ค่อจ้จ้ค่อระบือค่วระบือชอหมคและ
สือค่วจ้, โคมค่อค่อจ้, ไรค่อ
ฝอจ้, ฝอระบือค่วระบือค่ว
เคอกรอ, ค่วค่ว, ชอหมค,
ค่วระบือค่ว, ค่วค่วค่อ, ออ,
ค่วค่อ, ชอ, ออ,
ค่วค่วค่อค่วอไฟฟ้า
และระบือค่ว
ไฟฟ้า

รับกระงประมอานไฟ
โกบโงค่วค่วค่อ

23. โฆษณาจากหนังสือ โปรแกรมม์คอสส์กัมโหรี พ.ศ. 2473 การจัดวางหน้า แบบ หนักบท จัดแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน จัดหัวเรื่องและเนื้อความต่อเนื่องจากบนลงล่าง วาง ภาพด้านข้างซ้ายขวาและด้านล่าง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องและเนื้อความเป็นแบบอักษร แบบเดียวกัน เป็นตัวพิมพ์ แบบตัวเหลี่ยม หัวกลมโปร่ง เนื้อความแทรกแบบตัวอักษรอีกแบบ หนึ่งไว้ด้วย เป็นตัวเรียงพิมพ์ทั้งหมด หัวเรื่องเป็นตัวหนาประเภทตัวเหลี่ยมมีหัวกลมโปร่ง มี ขนาดใกล้เคียงกับเนื้อความและวางขีดเส้นกรอบด้านบนมากเกินไป เนื้อความจัดวางอยู่ในรูป ทรงสามเหลี่ยมหัวคว่ำ แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการการจัดเรียงตัวอักษรให้อยู่ในรูปทรง เรขาคณิต ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายเส้นใสน้ำหนักในชั้นตอนทำบล็อก ได้ภาพที่ใสน้ำหนัก โทนสีขาวดำ เป็นภาพขนาดเล็กหลายภาพขนาดเท่าๆกัน เน้นภาพทุกภาพให้มีความสำคัญหรือ เด่นเท่าๆกัน ภาพลักษณะแสดงสินค้า

24. โฆษณาจากนิตยสารสุภาพนารี เมษายน พ.ศ. 2474 การจัดวางหน้า แบบหนักบทย จัดวางหน้าแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน ใช้ภาพขนาดใหญ่ในการนำสายตา วางภาพประกอบด้านบนชิดกับเนื้อความด้านล่าง ใช้เส้นตรงหนาล้อมกรอบเนื้อความ ช่วยสร้างจุดรวมสายตาให้กับเนื้อความ การจัดวางภาพประกอบและเนื้อความเป็นกลุ่มก้อน ทำให้เกิดเอกภาพพื้นที่ว่างรอบหน้าโฆษณาช่วยส่งเสริมเอกภาพให้กับองค์ประกอบโดยรวม การจัดเรียงตัวอักษร ตัวอักษรแบบประดิษฐ์ ใช้เป็นหัวเรื่อง และเนื้อความ หัวกลมตัน แกะบล็อก รูปตัวอักษรได้แบบมาจากตัวเรียงพิมพ์โป่งแซ แต่มีรูปทรงแคบกว่า จัดวางแบบเสมอกกลาง ภาพประกอบลายเส้นขาวดำ สร้างจากบล็อกโลหะ แบบเหมือนจริง มีน้ำหนักของสีดำมากทำให้ภาพเป็นจุดเด่นของโฆษณาชิ้นนี้ ภาพลักษณะแสดงบรรจุภัณฑ์สินค้า เป็นโฆษณาที่มีความสวยงาม ลงตัวในการจัดวางองค์ประกอบต่างๆเข้าด้วยกัน

25. โฆษณาจากหนังสืออนุสฎาภาษาชาติอุปกรณํ สิงหาคม พ.ศ. 2474 การจ้ดวางหน้าแบบกรอบ จ้ดแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน จ้ดภาพไว้ด้านบน จ้ดหัวเรื่องหลักและหัวเรื่องรองด้านล่าง ใช้ลวดลายสร้างกรอบภาพ เป็นการจ้ดองค์ประกอบให้สายตาเคลื่อนจากบนลงล่าง การจ้ดเรียงตัวอักษร ทั้งหัวเรื่องหลักและหัวเรื่องรองใช้แบบอักษรแบบเดียวกัน ใช้ขนาดแตกต่างกันวางสลับเล็กใหญ่ระหว่างบรรทัด ตัวอักษรแบบประดิษฐ์ มีความสวยงาม อ่อนช้อยมีน้ำหนักหนักเบาในตัวอักษรตัวเดียวกัน เป็นลักษณะผสมลายเส้นของไทยลงในตัวอักษร หัวกลมทึบ จ้ดวางแบบเสมอกกลาง หัวเรื่องมีขนาดใหญ่เด่นชัดเจน ภาพประกอบ เป็นภาพลายเส้นขาวดำ แบบเหมือนจริง ลายเส้นอ่อนช้อยสวยงาม ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

26. โฆษณาจากหนังสือชาติ พ.ศ. 2475 การจัดวางหน้า แบบผสมระหว่างแบบกรอบกับแบบตัวอักษรใหญ่ จัดวางแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน โดยเน้นตัวอักษร วางภาพไว้ด้านซ้าย เนื้อความจัดวางด้านขวา จัดเต็มจากบนลงล่าง ใช้เส้นเป็นกรอบของโฆษณา ใช้ลวดลายตกแต่งมุมกรอบทั้ง 4 ใช้เส้นขนาดด้านในกรอบ วางรอบตัวอักษรช่วยเน้นเนื้อความให้เด่นขึ้น การจัดเรียงตัวอักษร ตัวอักษรแกะสลัก แบบตัวประดิษฐ์ แบบตัวอักษรได้แบบมาจากตัวเรียงพิมพ์ตัวโป่งแฉ เป็นลักษณะตัวหนา ทำให้ตัวอักษรมีค่าความเข้ม (Value) มาก เกิดการตัดกันของน้ำหนักตัวอักษรกับพื้น คำว่า “เครื่องยนต์” และ “ออเรียนแตลแมชีเนอร์รี่สโตร” มีลักษณะตัวแคบ ส่วนตัวอักษรอื่นๆที่เหลือ เป็นตัวกว้าง เป็นการใช้ตัวอักษรในกรอบคร้วเดียวกัน พบการจัดตัวอักษรให้สอดคล้องสัมพันธ์กับภาพ ในคำว่า “ฮัลโหล” จัดให้เฉียงตามแนวเส้นของโทรโข่งเหมือนเป็นเสียงที่พุ่งออกมาจากโทรโข่ง ภาพประกอบ ลายเส้นขาวดำ แบบเหมือนจริง มีความอ่อนช้อยงดงามใช้น้ำหนักในภาพได้ดี ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

27. โฆษณาจากหนังสือสาวอัมพวัน พ.ศ. 2478 โฆษณาในช่วงนี้หัวเรื่องมีขนาดใหญ่ ชัดเจนขึ้น มีบริษัทรับจ้างโฆษณาเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในไทย คือบริษัท สยามแอ๊ดเวอรไทเซิง เป็นบริษัทโฆษณาท้องถิ่น การจัดวางหน้า แบบภาพเงา (Silhouette Layout) แบบสมดุสยีสองข้างไม่เท่ากัน จัดวางหัวเรื่องหลักและหัวเรื่องรองชิดซ้าย เพื่อถ่วงน้ำหนักกับภาพด้านขวา ภาพทับเหลื่อมหัวเรื่องหลักเล็กน้อย ช่วยเน้นเส้นนำสายตาจากหัวเรื่องหลักมาสู่ภาพ จากภาพไปสู่หัวเรื่องรองด้านล่าง เน้นความเด่นของโฆษณาที่ภาพประกอบ การจัดเรียงตัวอักษร ตัวอักษรหัวเรื่องหลักและหัวเรื่องรองเป็นแบบไทย เส้นตัวอักษรมีน้ำหนักหนาบางในตัวเอง เส้นหนา หัวกลมทึบ ตัวเอนทำให้เกิดการถ่วงน้ำหนักมาด้านขวา เนือความเป็นแบบตัวพิมพ์ จัดอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยม เป็นตัวฝรั่งเศส มีเส้นหนาบางในตัวเดียวกัน จัดเรียงโดยเครื่อง linotype ซึ่งเป็นเครื่องสร้างตัวเรียงพิมพ์ จะได้ตัวเรียงพิมพ์ที่คมมีคุณภาพ ช่องไฟระหว่างประโยคและระหว่างบรรทัดห่าง พื้นภาพสีแดงช่วยเน้นให้ภาพเด่นขึ้น ภาพประกอบ เป็นภาพวาดสี แบบเหมือนจริง พิมพ์แบบฮาล์ฟโทน ภาพลักษณะแสดงตราสัญลักษณ์สินค้า

28. โฆษณาจากหนังสือเรื่องของช่าง พ.ศ. 2481 โฆษณาในช่วงนี้เริ่มพิมพ์ด้วยหมึกสีแบบสีเดียว เครื่องพิมพ์ Offset เข้ามาในไทยแล้ว โดยนายเป็รื่อง แสงเถกิง เจ้าของคณะช่าง (โรงพิมพ์) การจัดวางหน้า แบบหนักบท แบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน จัดวางหัวเรื่องและเนื้อความ ถ่วงน้ำหนักสร้างความสะดวก สดุลย์ จัดภาพประกอบไว้ตรงกลางคั่นระหว่างหัวเรื่องและเนื้อความ การจัดเรียงตัวอักษร ตัวอักษรเป็นแบบเขียนด้วยมือ ทั้งหัวเรื่องและเนื้อความจัดแบบขีดซ้าย ความยาวบรรทัดของเนื้อความสั้นทำให้มีประจักษภาพต่ำ ภาพประกอบ ภาพวาดชาวตาแบบเหมือนจริง มีน้ำหนักโทนสีเทา พิมพ์แบบฮาล์ฟโทน รูปแบบภาพประกอบที่ทำเพื่อพิมพ์จึงสร้างให้มีน้ำหนักขาว เทา ดำ ได้แล้ว การพิมพ์จากบล็อกโลหะทำให้ต้นทุนทั้งภาพและตัวอักษรสร้างโดยวาดไม่ต้องแกะบล็อกไม้ ภาพลักษณะภาพสินค้าขณะใช้

อันนี้คะคะครับ...!

ถ่ายรูป ! ถ่ายรูป !
 ถ้าท่านประสงค์จะให้ภาพถ่ายของท่าน
 ดูเหมือนกับ "มีชีวิตจิตใจ" มีมโนลขัตตเจนน
 ตีตตะ และ "มีศิลปะ" ซึ่งจะเพิ่มสำราศรีแก่
 ท่าน ทุกคนก็เห็นต้องชมว่า "ดูไม่เจ็ดตาเลย"
ศูนย์ ไทยจำลองลักษณ์
 ลิโพธิยา โทร. ๓๐๕๖๙

กรุงเทพฯ : ๓๐๕๖๙

29. โฆษณาจากหนังสือรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2484 โฆษณาในช่วงนี้นิยมนำรูปทรงวงกลม และสี่เหลี่ยมใช้ประกอบการจัดวางหน้า พบตัวเอนเพิ่มมากขึ้น พบภาพประกอบแบบภาพถ่าย เพิ่มมากขึ้น และมีขนาดใหญ่ขึ้น การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ สมดุลย์สองข้างเท่ากัน เป็นการ จัดวางหน้าแบบหน้าต่าง คือเน้นภาพสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องและ เนื้อความเป็นตัวเขียน หัวเรื่องเป็นตัวหัวตัด เนื้อความเป็นตัวเขียน เส้นของตัวอักษรมีน้ำหนัก หนักเบาในตัวเดียวกัน ช่องไฟระหว่างตัวอักษรและช่องไฟระหว่างบรรทัดในเนื้อความแน่น ทั้ง หัวเรื่องและเนื้อความจัดแบบเสมอกกลาง ภาพประกอบ เป็นจุดเด่นของโฆษณา เป็นภาพ ประกอบแบบภาพถ่ายขาวดำแบบเหมือนจริง พิมพ์สกรีนหรือพิมพ์แบบฮาล์ฟโทน ภาพถ่ายเริ่ม ใช้ในโฆษณาเพิ่มมากขึ้น ภาพลักษณะสาธิตวิธีใช้สินค้า (Demonstration)

ห้างไทยวัฒนาพาณิชย์

ถนนรัชฎางค์ พระนคร โทรศัทพ์ ๒๐๖๔๖

30. โฆษณา พ.ศ. 2484 โฆษณาในช่วงนี้การพิมพ์ 4สีเริ่มปรากฏมากขึ้น โฆษณาตัวอักษรล้นพบน้อยมาก การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดวางโฆษณาแบบหน้าต่างเน้นภาพ ประกอบเป็นจุดเด่น จัดวางหน้าแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน เว้นพื้นที่ว่างรอบขอบของโฆษณา ทำให้ภาพและเนื้อความเด่นขึ้น การจัดเรียงตัวอักษร เนื้อความเป็นตัวเรียงพิมพ์ ช่องไฟระหว่างคำห่าง จัดแบบเสมอกกลาง หัวเรื่องหรือชื่อสินค้าทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจัดแบบแนวเฉียง มีการออกแบบให้ชื่อสินค้าภาษาไทยคงลักษณะเดิมของชื่อสินค้าภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นลักษณะของการออกแบบตัวอักษร (Lettering Design) ภาพประกอบ ภาพลายเส้นชาวตาแบบเหมือนจริง บล็อกโลหะฝีมือคนไทย จัดภาพคนและรถให้อยู่ด้านซ้าย พื้นสีดำช่วยเน้นตัวอักษร ชื่อยี่ห้อสีชาวดำนขาวให้มีความเด่นชัดเจน ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

31. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กรกฎาคม พ.ศ. 2493 โฆษณาในช่วงนี้กรอบโฆษณาแบบลวดลายที่เคยนิยมใช้เริ่มลดน้อยลงมาก หันกลับมาใช้เส้นตรงธรรมดาล้อมกรอบ โฆษณา การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ สมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน จัดภาพสี่เหลี่ยมด้านบน วางภาพผู้หญิงทับบนภาพด้านบนและไล่ยาวลงมาด้านล่าง จัดหัวเรื่อง เนื้อความ คำขวัญ ไว้ด้านซ้ายเพื่อถ่วงความสมดุลย์กับภาพผู้หญิงด้านขวา ใช้เส้นหนาตรงแนวนอนวางไว้ด้านล่างโฆษณา เป็นการพิมพ์สีเดียวที่นอกเหนือไปจากสีดำ คือใช้สีน้ำตาล การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวประดิษฐ์ หัวตัด ยกเว้นตัว ม.ม้า ที่ผสมระหว่างหัวตัดกับหัวกลมโปร่ง เส้นหนาเสมอกันตลอดทั้งตัว เนื้อความเป็นตัวแคบ เป็นตัวพิมพ์ในลักษณะเขียนขึ้น มีเส้นหนักเบาในตัวเดียวกัน หัวกลมโปร่ง ช่องไฟระหว่างตัวอักษรค่อนข้างน้อย เป็นยุคที่ความนิยมในตัวเรียงพิมพ์เริ่มลดน้อยลง หัวเรื่องและเนื้อความนิยมใช้ตัวเขียนมากขึ้น ภาพประกอบ ลายเส้น แบบเหมือนจริง บล็อกโลหะลายเส้นของภาพมีน้ำหนักหนักเบา ภาพผสมระหว่างลักษณะภาพสินค้าขณะใช้ และภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

32. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤษภาคม พ.ศ. 2494 โฆษณาในช่วงนี้ภาพประกอบกลายเป็นองค์ประกอบหลักแทนตัวอักษรแล้ว การจัดวางหน้า แบบหนักบท สมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน วางภาพไว้ด้านซ้ายและถ่วงน้ำหนักเพื่อให้เกิดความสมดุลย์โดยวางหัวเรื่อง เนื้อความไว้ด้านขวา พิมพ์สีเดียวด้วยสีแดง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวเขียน เส้นหนาเสมอตลอดตัว หัวกลมทึบ เนื้อความพยายามจัดให้เข้ากับรอบขอบภาพ เหมือนการจัดแบบรอบขอบภาพ แต่จังหวะและการเว้นยังไม่สวยงามลงตัว เนื้อความเป็นตัวเขียน แบบตัวประดิษฐ์ มีโครงสร้างเป็นเส้นโค้งเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะตัวอักษรแบบนี้ควรใช้เป็นหัวเรื่องมากกว่า เนื่องจากประจักษ์ภาพต่ำ ช่องไฟระหว่างตัวอักษรแคบ ภาพประกอบ เป็นภาพลายเส้นแบบเหมือนจริง บล็อกโลหะ ภาพมีความสวยงาม ลายเส้นอ่อนช้อย ภาพลักษณะแสดงตราสัญลักษณ์สินค้า

33. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 การจัดวางหน้า แบบตัวอักษรใหญ่ สมดุลย์สองข้างเท่ากัน จัดวางภาพประกอบและตัวอักษรใกล้กันเป็นกลุ่มก้อน ทำให้เกิดเอกภาพ ใช้พื้นที่ว่างรอบขอบโฆษณา เน้นให้มีเอกภาพสูงขึ้น การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องและเนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์ แบบตัวหนา หัวตัด ความหนาของเส้นมีน้ำหนักหนักเบาในตัวเดียวกัน มีค่าความเข้าสูง เส้นกรอบเริ่มลดความนิยม หัวเรื่องและเนื้อความจัดแบบเสมอกกลางและจัดรวมกันให้เป็นรูปทรงสามเหลี่ยม ตัวเนื้อความเส้นหนาเกินไป ทำให้ช่องไฟในตัวอักษรน้อย ประจักษ์ภาพต่ำ อ่านยาก เป็นยุคที่ตัวเรียงพิมพ์ลดความนิยมลงอย่างมาก พบบ้างในการใช้เป็นตัวอักษรในเนื้อความ การทำโฆษณาหันมาใช้แบบอักษรในลักษณะตัวเขียนในลักษณะต่างๆมากขึ้น นิยมใช้ตัวเขียนทั้งหัวเรื่อง และเนื้อความโฆษณา ภาพประกอบลายเส้นขาวดำ แบบเหมือนจริง ภาพคนที่อยู่ชิดกับหัวเรื่องและเนื้อความเป็นเส้นบางเพรียว ไม่มีการเน้นน้ำหนักทำให้ไม่เกิดการแย่งความเด่นกันเองของภาพกับตัวอักษร ช่วยส่งเสริมให้หัวเรื่องและเนื้อความเด่น ภาพลักษณะเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้ (Comparison)

ป๊ม, กำมัน - กั๊ว: ฉะนะใจ -!

ความซึ้งแท้ เป็นแห่งเดียวที่ช่วยกำจัดกลิ่นปาก!
 คนที่ระมัดระวังสุขภาพฟันของตน รู้คือกัมมันต์
 ยมส์สเค..... ที่นำมาใช้จะกำจัดฟัน ไขว่อาค และ
 ติ่งระคายกรามสัดไปซะ. เด็ดเดี่ยวกับ 'ลิสเตอรีน'
 ธรรมชาติที่ขจัดสิ่งสกปรก ล้างเนื้อฟัน สวมใส่ชำระ
 ฟันให้ขาวเป็นเงาจนได้ฮอฮแม้วจริง. ที่ก่อนอื่นก่อน
 จะลองใช้ควรคิดปากท่าน ไปอีกนานหน่อยเป็นอันพอ

ใช้ ลิสเตอรีน ซ้ำอีกที และนั่นล่ะใจ...!

34. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กันยายน พ.ศ. 2495 การจัดวางหน้า แบบมองเดรี
 ยน จัดวางแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน แบ่งหน้ากระดาษออกเป็นช่องๆ แบ่งแยกภาพ
 ประกอบและตัวอักษรออกจากกันโดยวางแยกตามช่องที่แบ่งไว้ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่อง
 เนื้อความ และคำขวัญ เป็นตัวเขียน หัวเรื่องเป็นตัวประดิษฐ์วางแนวเฉียง โครงสร้างเป็นเส้นโค้ง
 เป็นส่วนใหญ่ เนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์ในลักษณะเขียนขึ้น มีเส้นหนบางในตัวเดียวกัน จัด
 แบบเสมอหน้าหลัง ช่องไฟระหว่างตัวอักษรแคบทำให้อ่านยาก ความยาวบรรทัดยาวเหมาะสม
 กับการอ่าน ภาพประกอบ แสดงวิวัฒนาการด้านภาพคือ การผสมผสานภาพทั้งภาพวาดลาย
 เส้นและภาพถ่ายเข้าด้วยกัน แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการพิมพ์และการประยุกต์ใช้ภาพ
 ประกอบของช่างศิลป์ในยุคนี้ ภาพแบบเหมือนจริง ภาพลายเส้นมีความคมชัดสวยงาม ภาพ
 ลักษณะแสดงบรรจุภัณฑ์สินค้า

35. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤศจิกายน พ.ศ. 2495 การจัดวางหน้า แบบหนักบทร สมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน ใช้ภาพเป็นจุดเด่นของโฆษณา โดยวางไว้ด้านบนแล้วเชื่อมลงมาด้านล่างซ้าย หัวเรื่องและเนื้อความวางชิดภาพ พิมพ์สี่เตี่ยว คือ สีน้ำตาลแดง การจัดเรียงตัวอักษร ตัวอักษรหัวเรื่องหลัก และหัวเรื่องรองมีลักษณะแบบตัวประดิษฐ์ โครงสร้างเป็นเส้นตรงเป็นส่วนใหญ่ เส้นหนา เนื้อความเป็นแบบตัวประดิษฐ์จัดแบบรอบขอบภาพ มีการเน้นโดยใช้แบบอักษรที่มีขนาดและแบบอักษรแตกต่างกันขึ้นต้นเนื้อความ เนื้อความโดยรวมเป็นแบบอักษรลักษณะอย่างไทย ภาพประกอบ เป็นภาพลายเส้น แบบเหมือนจริง ลายเส้นบางคม การใช้หน้าหนักเข้มในภาพทำได้ดี เป็นภาพประกอบที่มีคุณภาพและความสวยงามภาพหนึ่ง ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับสถานการณ์บางสถานการณ์

36. โฆษณาจากหนังสือ ราชวชิราวุธานุสรณ์ นวกะ พ.ศ. 2495 การจัดวางหน้าแบบภาพเงา สมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน ใช้ภาพเป็นองค์ประกอบหลักในการนำเสนอ จัดหัวเรื่องและเนื้อความไว้ด้านซ้าย เพื่อให้สมดุลย์กับภาพบรรจุภัณฑ์ด้านขวา ใช้เส้นวางเป็นฐานของภาพด้านล่าง พิมพ์ 4 สี การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวประดิษฐ์ เส้นหนา หัวตัด ตัวสีแดง ล้อมขอบตัวอักษรด้วยเส้นดำ สีแดงทำให้หัวเรื่องเด่นไม่ถูกกลืนด้วยภาพ ช่องไฟระหว่างตัวอักษรค่อนข้างแคบ หัวเรื่องและเนื้อความจัดแบบเสมอกกลาง เนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์ลักษณะตัวเขียน มีหน้าหนักหนักเบาในตัวอักษรตัวเดียวกัน ภาพประกอบ เป็นภาพวาดขาวดำแล้วแยกสีก่อนกระบวนการพิมพ์ แบบตัดแปลงธรรมชาติ ภาพลักษณะสินค้าชัดเจน

37. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2496 เป็นยุคทองของภาพประกอบลายเส้น มีนักวาดภาพประกอบโฆษณามาก คุณภาพของภาพลายเส้นสวยงาม มีคุณภาพ การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน ใช้ภาพเป็นองค์ประกอบหลักวางตรงจุดนำสายตา (Optical Center) หัวเรื่องวางอยู่บนแถบดำสี่เหลี่ยม เนื้อความจัดวางอยู่ในเส้นกรอบดำ ทำให้องค์ประกอบวางเป็นระเบียบแยกเป็นสัดส่วนง่ายต่อการอ่าน ใช้จุดดำในการชี้แนะเนื้อความ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องและเนื้อความเป็นตัวประดิษฐ์ลักษณะตัวเขียน ใช้ตัวเอนในการเน้นโดยแทรกอยู่ในเนื้อความ หัวเรื่องมีช่องไฟระหว่างตัวอักษรห่าง ทำให้โปร่ง อ่านง่าย เนื้อความช่องไฟระหว่างตัวอักษรแคบ อ่านยาก ช่องไฟระหว่างบรรทัดมีความเหมาะสมในการอ่าน ภาพประกอบ ลายเส้นขาวดำ แบบเหมือนจริง ลายเส้นบางสวยงามอ่อนช้อยให้น้ำหนักภาพได้สวย ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับสถานการณ์บางสถานการณ์

38. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร สิงหาคม พ.ศ. 2497 โฆษณาพิมพ์ 4สี การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน ภาพมีขนาดใหญ่และมีพื้นที่ว่างตามขอบรูปค่อนข้างน้อยจึงแทรกเนื้อความได้ยากและไม่สวยงาม การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวประดิษฐ์ โครงสร้างผสมผสานระหว่างเส้นตรงและเส้นโค้ง หัวตัวอักษรผสมระหว่างแบบหัวตัดกับหัวกลมโปร่ง เดินเส้นขาวตรงกลางแนวเส้นตัวอักษร สังเกตว่าหัวเรื่องยุคนี้เป็นชื่อสินค้ามาก ภาพประกอบ เป็นภาพวาดขาวดำแล้วแยกสีก่อนกระบวนการพิมพ์ แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

39. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร ตุลาคม พ.ศ. 2497 การจัดวางหน้า แบบภาพปริศนา (Rebus Layout) จัดแบบสมดุลง่ายสองข้างไม่เท่ากัน จัดวางภาพสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ไว้กลางหน้าอยู่ในส่วนของเส้นนำสายตา โดยแทรกภาพขนาดเล็กในวงกลมและกรอบลูกศรวางกระจายในภาพใหญ่ จัดวางวงกลมหลายขนาดเล็กใหญ่ไล่ลงจากด้านบนมาที่เนื้อความด้านล่างทำให้เกิดจังหวะ ใช้สี่เหลี่ยมผืนผ้าแบ่งแยกภาพกับตัวอักษรออกจากกัน โดยวางตัวอักษรในแถบสี่เหลี่ยม การจัดเรียงตัวอักษร จัดวางหัวเรื่องอยู่ในทรงกลม เป็นตัวประดิษฐ์ เดินเส้นรอบขอบนอกตัวอักษร พบวิวัฒนาการของตัวอักษร คือ การใช้ตัวพิมพ์ดีดประกอบในการจัดวาง ซึ่งวางอยู่ด้านล่างของภาพ และจัดวางเนื้อความตามเส้นของวงกลม ภาพประกอบ ภาพถ่ายจัดในรูปสี่เหลี่ยม วงกลมและจัดในรูปทรงของลูกศร แบบเหมือนจริง พิมพ์แบบฮาล์ฟโตน ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับบุคคลที่มีชื่อเสียง (Association Using a Celebrity)

40. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤศจิกายน พ.ศ. 2497 การจัดวางหน้า แบบตัวอักษรใหญ่ จัดแบบสมดุลง่ายสองข้างไม่เท่ากัน จัดภาพไว้ส่วนบน จัดหัวเรื่องและชื่อสินค้าถ่วงสมดุลย์กัน การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่อง เนื้อความ ชื่อสินค้าและคำขวัญเป็นตัวเขียน หัวเรื่องเป็นตัวประดิษฐ์เส้นหนา แบบตัวเขียนลักษณะตัวเอน เส้นหนาเสมอกันตลอดตัว หัวตัด จัดวางแบบชิดซ้าย เนื้อความเป็นตัวลักษณะอย่างไทย แบบตัวเหลี่ยมหัวบัว ภาพประกอบ ภาพวาดลายเส้นขาวดำ แบบเหมือนจริงมีน้ำหนักอ่อนแก่ในเส้น น้ำหนักภาพและลายเส้นสวยงาม ภาพลักษณะสินค้าชัดเจนใช้

41. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 การจัดวางหน้า แบบตัวอักษรใหญ่ จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน จัดภาพเต็มพื้นที่โฆษณา แทรกตัวอักษรบนพื้นที่ว่างที่เป็นสี่ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวประดิษฐ์ไล่สีจากเหลืองไปแดง ล้อมรอบขอบตัวอักษรด้วยเส้นขาว ทำให้หัวเรื่องเด่นและไม่จมไปกับพื้นหลัง เนื้อความเป็นตัวพิมพ์ลักษณะเขียนขึ้น ตัวค่อนข้างแคบ ประจักษ์ภาพต่ำ ภาพประกอบ เป็นภาพวาดขาวดำแล้วแยกสีก่อน กระบวนการพิมพ์ แบบเหมือนจริง ภาพแบบฮาล์ฟโทน ภาพลักษณะสาธิตวิธีใช้สินค้า (Demonstration)

42. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 การจัดวางหน้า แบบละครสัตว์ จัดวางแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน จัดภาพหลักไว้ด้านขวาและถ่วงน้ำหนักความสมดุลย์ด้วยหัวเรื่อง คือคำว่าแฟ็บ และกรอบสี่เหลี่ยมที่ล้อมโฆษณาที่จัดวางอยู่ด้านซ้าย แทรกภาพประกอบขนาดเล็กด้านล่าง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องชื่อสินค้าเป็นตัวประดิษฐ์ลักษณะ 3 มิติ โครงสร้างเป็นเส้นตรงทั้งหมด จัดวางอยู่กับตัวเขียนแบบหัวทึบ เส้นน้ำหนักหนักเบาในตัวไม่เท่ากัน พบวิวัฒนาการในหัวเรื่อง คือ การจัดคำตัวอักษรคนละขนาดในบรรทัดเดียวกัน เพื่อเน้นคำในคำว่า สดชื่นและสะอาด ภาพประกอบ เป็นภาพลายเส้นขาวดำ แบบตัดแปลงธรรมชาติ ตกแต่งด้วยสกรีนในภาพ ใช้ภาพหลักและภาพรองผสมผสานกัน ภาพลักษณะสามมิติใช้สินค้า

43. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤศจิกายน พ.ศ. 2500 โฆษณาในช่วงนี้เป็นยุคที่หัวเรื่องและเนื้อความเป็นตัวเขียนหรือประดิษฐ์ขึ้นโดยช่างศิลป์ แล้วนำไปถ่ายบล็อกโลหะ ได้ตัวอักษรที่คมและมีคุณภาพ แต่ด้านประสิทธิภาพนั้นยังต่ำอยู่ ทำให้ตัวเรียงพิมพ์ลดน้อยลงไปมาก การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลสองข้างไม่เท่ากัน จัดหัวเรื่องไว้บนสุดของโฆษณา จัดภาพประกอบหลักพาดเป็นสี่เหลี่ยมใต้หัวเรื่อง เน้นหัวเรื่องรองและวางภาพประกอบรองถัดจากหัวเรื่องรอง เนื้อความโฆษณาจัดไว้ด้านล่าง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องหลักและหัวเรื่องรองเป็นแบบอักษรแบบเดียวกัน เป็นตัวประดิษฐ์ลักษณะตัวเขียน หัวกลมโปร่ง มีน้ำหนักเส้นตัวอักษรหนักเบาในตัวเดียวกัน เนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์ จัดเนื้อความเป็นคอลัมน์แบ่งเป็น 2 คอลัมน์ โดยใช้แบบตัวอักษรจากเครื่อง linotype ช่องไฟระหว่างประโยค และช่องไฟระหว่างบรรทัดค่อนข้างห่าง ไม่สวยงาม ภาพประกอบ ทั้งภาพหลักและภาพรองเป็นภาพลายเส้นตกแต่งด้วยสกรีน แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้

44. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤศจิกายน พ.ศ. 2501 การจัดวางหน้า แบบหนัก
 บท จัดแบบสมดุสยสองข้างไม่เท่ากัน จัดวางภาพประกอบและตัวอักษรเป็นกลุ่มก้อนต่อเนื่อง
 กัน ใช้เส้นประเป็นเส้นนำสายตาจากภาพประกอบและตัวอักษรด้านบนมาสู่เนื้อความด้านล่าง
 ช่วยสร้างลำดับในการดูและอ่านเนื้อหาโฆษณา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องหลักกับหัวเรื่อง
 รองเป็นตัวประดิษฐ์ มีขนาดใกล้เคียงกัน ทำให้ขาดจุดเด่นที่เป็นจุดเริ่มต้นในการอ่านหัวเรื่องที่
 ชัดเจน หัวเรื่องหลักจัดวางเฉียงสอดคล้องกับภาพ โครงสร้างเป็นเส้นโค้ง หัวกลมโปรง เนื้อ
 ความจัดแบบเสมอลงตามเส้นประในแนวเฉียงเนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์จากเครื่องเรียงพิมพ์
 Linotype ภาพประกอบ ใช้ภาพที่มีขนาดใกล้เคียงกัน เป็นภาพลายเส้น แบบเหมือนจริง พบ
 วิวัฒนาการในการจัดวางภาพคือ ภาพหน้าคน ตัดภาพเป็นเส้นโค้งแล้วนำมาจัดวางสลับบนล่าง
 ทำให้เกิดเป็นเส้นโค้งจากขอบภาพขึ้น ภาพลักษณะแสดงบรรจุภัณฑ์สินค้า

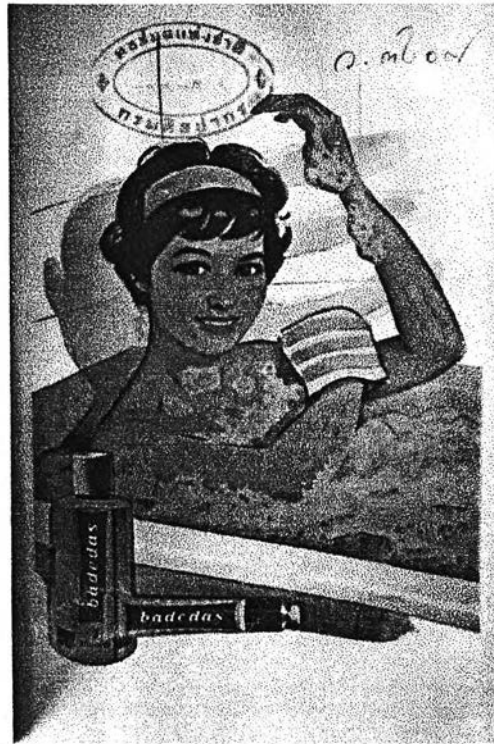
45. โฆษณาจากนิตยสารเรวดี กรกฎาคม พ.ศ. 2502 การจัดวางหน้า แบบแรงตลใจ จากตัวอักษร (Alphabet-Inspired Layout) จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน ใช้ภาพประกอบเป็นจุดเด่น จัดวางหัวเรื่องหลักและรองไว้ด้านบน เนื้อความวางไว้ด้านล่าง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องหลัก หัวเรื่องรองเป็นตัวประดิษฐ์ เนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์ ใช้ลักษณะตัวอักษรหลายแบบผสมกัน หัวเรื่องหลักและหัวเรื่องรองเป็นหัวตัด หัวเรื่องหลัก(ชื่อสินค้า)มีลักษณะเส้นตรงเป็นโครงสร้างหลัก หัวเรื่องรองมีเส้นโค้งเป็นโครงสร้างหลัก พบการออกแบบตัวอักษร (Lettering Design) ที่โดดเด่น คือคำว่า กระดาษทอง ออกแบบให้ตัวอักษรสอดคล้องกับความหมายของคำ คือให้ตัวอักษรเหมือนการนำกระดาษมาบิดม้วนให้เป็นตัวอักษร และมีลักษณะ 3 มิติ สร้างความน่าสนใจให้คำได้ดี เนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์ที่เขียนขึ้น มีน้ำหนักเส้นหนักเบาในตัวเดียวกัน หัวกลมโปร่ง ความยาวของบรรทัดเนื้อความยาวเกินไป ทำให้อ่านยาก ภาพประกอบ เป็นภาพวาดขาวดำแล้วแยกสีก่อนกระบวนการพิมพ์ มีกรอบภาพ เป็นรูปทรงอิสระ เป็นภาพวาดแบบเหมือนจริง ภาพลักษณะสินค้าขณะใช้

46. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2504 การจัดวางหน้า แบบมองเดรี
 ยน จัดแบบสมดุทธ์สองข้างไม่เท่ากัน จัดภาพประกอบเป็นองค์ประกอบหลัก เนื้อความเป็นองค์
 ประกอบรอง ล้อมกรอบโฆษณาและแบ่งโฆษณาเป็น 2 ส่วน ด้วยเส้นแนวนอน หนา เพื่อแบ่ง
 ภาพและเนื้อความโฆษณาออกจากกัน การจัดเรียงตัวอักษร ไม่มีหัวเรื่อง มีเฉพาะเนื้อความ
 เป็นตัวเรียงพิมพ์ แบบตัวพิมพ์ ตัวหนา หัวกลมโปร่ง จัดแบบเสมอหน้าหลัง ภาพประกอบ ชาว
 ดำ ลักษณะใช้เส้นและจุดผสมกันในการสร้างภาพ น้ำหนักภาพสวยงาม แบบเหมือนจริง ภาพ
 ลักษณะสินค้าชัดเจนใช้

47. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2504 การจัดวางหน้า แบบแถบซ้อน (Multipanel Layout) จัดแบบสมดุลง่ายสองข้างไม่เท่ากัน เป็นลักษณะการจัดวางหน้าแบบช่องการ์ตูน โดยแบ่งหน้าโฆษณาออกเป็นช่องๆ แทรกภาพและตัวอักษรในแต่ละช่องไล่ลำดับเนื้อหาเป็นเรื่องราวต่อเนื่องจากช่องหนึ่งมาอีกช่องหนึ่ง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องวางอยู่ในกล่องคำพูด (Balloon) เป็นตัวเขียนตัวหนา หัวกลม มีน้ำหนักเส้นหนักเบาไม่เท่ากันในตัวอักษรตัวเดียวกัน มีโครงสร้างเป็นเส้นตรงเป็นส่วนใหญ่ ช่องไฟระหว่างตัวอักษรโปร่ง ขนาดชัดเจน ทำให้อ่านง่าย เนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์ ตัวแคบ ช่องไฟระหว่างตัวอักษรแคบทำให้อ่านยาก ภาพประกอบ เป็นภาพลายเส้นสร้างน้ำหนักภาพด้วยสกรีน แบบดัดแปลงธรรมชาติ ภาพลักษณะการเล่าเรื่อง (Storytelling)

48. โฆษณาจากนิตยสารเรเวดี ตุลาคม พ.ศ. 2504 การจัดวางหน้า แบบภาพปริศนา เป็นโฆษณาที่แสดงวิวัฒนาการของการจัดวางหน้าโฆษณา คือใช้ภาพเป็นองค์ประกอบเดียวในการโฆษณา ไม่มีหัวเรื่องและเนื้อความ เป็นรูปแบบที่ค่อนข้างล้ำสมัย ภาพประกอบ เป็นภาพวาดสาวดำแล้วแยกสีก่อนกระบวนการพิมพ์ แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะสินค้าขณะใช้ เป็นภาพที่มีความสวยงาม

49. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤษภาคม พ.ศ. 2506 การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน วางชื่อบริษัทและที่อยู่ด้านบน ส่วนกลางวางองค์ประกอบหลักของโฆษณา คือ ภาพประกอบ ส่วนล่างจัดวางหัวเรื่อง และเนื้อความ จัดวางภาพเป็นกลุ่มก้อน ใช้เส้นตรงแนวตั้งวางจากบนลงล่างเพื่อใช้เป็นเส้นนำสายตา และเพื่อเน้นรูปสินค้า การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องใช้แบบตัวประดิษฐ์ หัวตัด เส้นหนาเท่ากันตลอดตัว ผสมผสานขนาดอักษรต่างขนาดจากตัวอักษรครอบครัวเดียวกัน ใช้ตัวธรรมดาและตัวเอน เนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง มีน้ำหนักหนาบางในตัวเดียวกัน จัดแบบเสมอหน้าหลัง ช่องไฟระหว่างตัวอักษรและช่องไฟระหว่างบรรทัดแคบ ภาพประกอบ เป็นภาพขาวดำ ผสมกันทั้งภาพถ่าย ภาพลายเส้น และภาพที่สร้างจากสกรีน แบบเหมือนจริงผสมแบบอิสระ ภาพลักษณะแสดงบรรจุภัณฑ์สินค้า แสดงวิวัฒนาการของภาพประกอบคือ การใช้ภาพแบบภาพลวงตา (Optical) ซึ่งจะส่งผลต่อสายตาของผู้ดูและอ่าน เป็นการสร้างจุดสนใจแก่โฆษณา

50. โฆษณาจากนิตยสารเรเวตี ตุลาคม พ.ศ. 2506 การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลง่ายสองข้างไม่เท่ากัน จัดวางหัวเรื่องไว้ด้านบน ภาพอยู่ส่วนกลาง ส่วนล่างเป็นหัวเรื่องรองและเนื้อความ เป็นโฆษณาที่จัดวางหน้าใกล้เคียงกับโฆษณาในยุคปัจจุบัน คือ ใช้แบบอักษรน้อยแบบและเป็นแบบอักษรที่เรียบง่าย จัดวางองค์ประกอบต่างๆ เรียบง่าย องค์ประกอบต่างๆ มีขนาดไล่ลำดับตามความสำคัญกันจากองค์ประกอบหลักคือภาพประกอบ มาสู่องค์ประกอบรองคือหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องรอง และเนื้อความตามลำดับ การเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นแบบตัวประดิษฐ์ ตัวหนา หัวตัด โครงสร้างเป็นเส้นตรงเป็นส่วนใหญ่ เนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์สร้างจากเครื่องเรียงพิมพ์ มีเส้นหนักเบาในตัวอักษรตัวเดียวกัน หัวกลมโปร่ง ช่องไฟระหว่างตัวอักษร ช่องไฟระหว่างประโยค ช่องไฟระหว่างบรรทัด ขนาดตัวอักษร และความยาวบรรทัดมีความเหมาะสมสวยงาม ทำให้มีประจักษ์ภาพสูง ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายแบบเหมือนจริง ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับสถานการณ์บางสถานการณ์ ภาพถ่ายเริ่มเป็นที่นิยมใช้เพิ่มมากขึ้น ส่วนภาพวาดยุคนี้มีความหลากหลายในเทคนิคมากขึ้น

51. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร สิงหาคม พ.ศ. 2507 การจัดวางหน้า แบบกรอบ จัดแบบสมดุลง่ายสองข้างไม่เท่ากัน ใช้เส้นหนาล้อมภาพและหัวเรื่อง เพื่อสร้างเอกภาพให้โฆษณา วางภาพด้านซ้าย หัวเรื่องวางไว้ด้านบน เน้นพื้นที่ว่างตรงส่วนกลางโฆษณา ทำให้โฆษณาดู สบายตา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวประดิษฐ์ หัวทึบ เป็นตัวหนา ใช้เส้นตรงเป็น โครงสร้างส่วนใหญ่ ช่องไฟในตัวอักษรแต่ละตัวน้อย ภาพประกอบ เป็นภาพ bromide สร้าง จากภาพถ่าย ตกแต่งสีดำเพิ่มเติม แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงบรรจุภัณฑ์สินค้า

52. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กันยายน พ.ศ. 2507 การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน ภาพประกอบเป็นองค์ประกอบหลัก ใช้เป็นจุดเด่นของโฆษณา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องหลักใช้แบบอักษร 2 แบบ เป็นแบบตัวประดิษฐ์ ตัวหนา หัวตัด โครงสร้างผสมระหว่างเส้นตรงและเส้นโค้ง หัวเรื่องรอง เป็นแบบตัวประดิษฐ์ เส้นเสมอกันตลอดตัว โครงสร้างเป็นเส้นโค้ง เนื้อความโฆษณาเป็นแบบตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง จัดแบบเสมอซ้าย ช่องไฟระหว่างตัวอักษรและช่องไฟระหว่างบรรทัดแคบ ทำให้อ่านยาก ภาพประกอบเป็นโฆษณาที่มีความโดดเด่นด้านภาพประกอบ ใช้เทคนิคผสมระหว่างสายเส้นกับสกรีน และภาพที่สร้างด้วยจุด แบบเหมือนจริงผสมแบบดัดแปลงธรรมชาติ ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เป็นยุคที่ภาพประกอบลายเส้นขาวดำ มีคุณภาพและความสวยงามสูง

53. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กันยายน พ.ศ. 2509 ในช่วงนี้แบบตัวอักษรแบบตัวเขียนมีมากขึ้น การจัดวางหน้า แบบตัวอักษรใหญ่ จัดแบบสมดุลสองข้างไม่เท่ากัน วางภาพและตัวอักษรกระจายเต็มพื้นที่โฆษณา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องหลักวางอยู่กลางโฆษณา กับภาพประกอบ เป็นตัวประดิษฐ์แบบตัวหนา หัวตัด โครงสร้างเป็นเส้นตรงเป็นส่วนใหญ่ มีค่าความเข้มสูง ตัดกับพื้นหลัง หัวเรื่องรองใช้แบบอักษรแบบเดียวกับหัวเรื่องหลัก จะเห็นได้ว่าแบบอักษรแบบนี้เหมาะจะใช้เป็นหัวเรื่องที่ีขนาดใหญ่เท่านั้น เมื่อย่อให้มีขนาดเล็กจะอ่านยากเนื่องจากช่องไฟในตัวอักษรน้อย เนื้อความจัดแบบชิดซ้ายใช้ผสมระหว่างแบบอักษรแบบเดียวกันกับหัวเรื่องหลัก และแบบตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง มีเส้นหนาบาง ในตัวเดียวกัน ช่องไฟระหว่างบรรทัดแคบ ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายเส้นผสมสกรีน ใช้สกรีนในการสร้างภาพใช้เส้นดำ มีเส้นหนักเบาตัดขอบภาพ เพื่อเน้นให้ภาพมีความเด่นชัดขึ้น ทำให้ภาพมีลูกเล่นและสวยงามแบบตัดแปลงธรรมชาติ ภาพลักษณะแสดงภาพสินค้า

54. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร ตุลาคม พ.ศ. 2510 โฆษณาในช่วงนี้พบโฆษณาพิมพ์สีเดียวนอกเหนือไปจากสีดำมากขึ้น โฆษณาชิ้นนี้พิมพ์ด้วยระบบการพิมพ์แบบ offset การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน วางภาพเต็มพื้นที่ใช้ภาพเป็นองค์ประกอบหลัก วางภาพสินค้า และตัวอักษรไว้ด้านล่างจากกึ่งกลางภาพลงมา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องหลักเป็นตัวประดิษฐ์แบบตัวหนา มีหน้าหนาบางในตัวเดียวกัน การวางตัวอักษรแต่ละตัววางสูงต่ำไม่เท่ากันช่วยเพิ่มความน่าสนใจให้กับหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องรองเป็นตัวหนา หัวตัด โครงสร้างผสมระหว่างเส้นตรงกับเส้นโค้ง เนื้อความเป็นตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง จัดแบบเสมอหน้าหลัง ภาพประกอบ เป็นภาพถ่าย 4 สี แบบเหมือนจริง ใช้แม่สีเป็นหลัก คือ แดง น้ำเงิน เหลือง ภาพลักษณะสินค้าขณะใช้

55. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2513 โฆษณาในช่วงนี้การจัดเนื้อหา
ความเป็นแบบชิตช้ายเป็นส่วนใหญ่ แบบชิตชวยังมีน้อย เริ่มเข้าสู่ยุคภาพประกอบแบบภาพ
ถ่ายสี การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน แบ่งโฆษณาเป็น 2 ส่วน
ส่วนบนวางภาพหลักและหัวเรื่อง ส่วนล่างวางเนื้อความ ล้อมกรอบเนื้อความด้วยกรอบสี่
เหลี่ยม มุมมน วางแทรกภาพรองขนาดเล็กไว้ในเนื้อความ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องใช้
แบบอักษร 2 แบบ เป็นแบบตัวประดิษฐ์ ตัวหนา หัวตัด เน้นที่ชื่อสินค้าโดยใช้สีที่แตกต่างและ
เดินเส้นขาวล้อมเส้นรอบนอกของตัวอักษร จัดวางรวมเป็นแนวเฉียง เนื้อความเป็นตัวพิมพ์ หัว
กลมทึบ มีน้ำหนักรเส้นหนักเบาในตัวเดียวกัน จัดวางแบบเฉียงจากด้านบนซ้ายมาด้านล่างขวา
ช่องไฟระหว่างตัวอักษรแคบ ภาพประกอบ เป็นภาพถ่าย 4 สี แบบเหมือนจริง มีภาพหลัก
ขนาดใหญ่และภาพรองขนาดเล็กใช้สีแดงเป็นจุดดึงดูดสายตา ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์
ระหว่างตัวสินค้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

56. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2514 โฆษณาในช่วงนี้นิยมหัวเรื่องแบบหัวตัด ตัวประดิษฐ์ เนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์ หัวเรื่องนิยมออกแบบขึ้นใหม่ในลักษณะ lettering design การจัดวางหน้า แบบตัวอักษรใหญ่ จัดแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน วางภาพไว้ส่วนกลาง หัวเรื่องหลักไว้ด้านบน หัวเรื่องรองไว้ด้านล่าง ปล่อยพื้นที่ว่างรอบพื้นที่โฆษณาเป็นสี่ฟ้า ภาพวางชิดหัวเรื่องเกินไป ทำให้ดูแน่นอัด การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องหลักเป็นตัวประดิษฐ์ ตัวหนา หัวตัด เน้นชื่อสินค้าโดยใช้สีและการเดินเส้นขาล้อมรอบนอกเส้นของตัวอักษร ช่องไฟระหว่างตัวอักษรแคบ หัวเรื่องรองเป็นตัวประดิษฐ์ ตัวหนา หัวกลมโปร่ง โครงสร้างผสมระหว่างเส้นโค้งและเส้นตรง จัดวางบรรทัดละสี่ ภาพประกอบ เป็นแบบภาพวาดลักษณะเดียวกับภาพวาดในโปสเตอร์ภาพยนตร์ไทย เป็นแบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงบรรจุภัณฑ์สินค้า

57. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2516 โฆษณาในช่วงนี้ภาพประกอบกลายเป็นองค์ประกอบหลักของโฆษณา ภาพถ่ายเข้ามาแทนที่ภาพลายเส้นแล้ว ภาพลายเส้นลดน้อยลง การจัดวางหน้า แบบตัวอักษรใหญ่ วางภาพสี่เหลี่ยมเต็มพื้นที่โฆษณา วางหัวเรื่องไว้ด้านบน วางภาพรองและเนื้อความวางรวมอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้ามุมมนด้านล่าง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องจัดวางรวมกันเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ตัวหนา หัวตัด ช่องไฟในตัวอักษรและช่องไฟระหว่างตัวอักษรน้อย ค่าความเข้มสูง เนื้อความเป็นตัวเรียงจากเครื่องเรียงพิมพ์ ตัวหนา หัวกลมโปร่ง มีเส้นหนาบางในตัวเดียวกัน จัดแบบเสมอหน้าหลัง ภาพประกอบเป็นภาพถ่าย 4 สี มีทั้งภาพหลักและภาพรอง แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงสินค้า

58. โฆษณาจากนิตยสารลลนา กรกฎาคม พ.ศ. 2517 โฆษณาในช่วงนี้ถือเป็นยุค lettering design ช่องไฟระหว่างเนื้อความสวยงาม การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดวางภาพหลักสองภาพขนาดเท่ากัน บนล่าง หัวเรื่องไว้ส่วนกลางโฆษณา เนื้อความวางไว้ด้านล่างบนช่องสี่เหลี่ยมมุมมน เจาะลงบนภาพ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องใช้ตัวประดิษฐ์แบบเดียวกันทั้งบรรทัด เน้นคำที่ต้องการเน้นให้เด่นด้วยการใช้แบบอักษรที่มีขนาดใหญ่เล็กต่างกัน หัวตัด ช่องไฟระหว่างตัวอักษรแคบ เนื้อความเป็นแบบตัวพิมพ์ใช้ตัวเรียงจากเครื่องเรียงพิมพ์ จัดวางแบบเสมอขวา (Flush Right) ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายสี แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับบุคคลที่มีชื่อเสียง

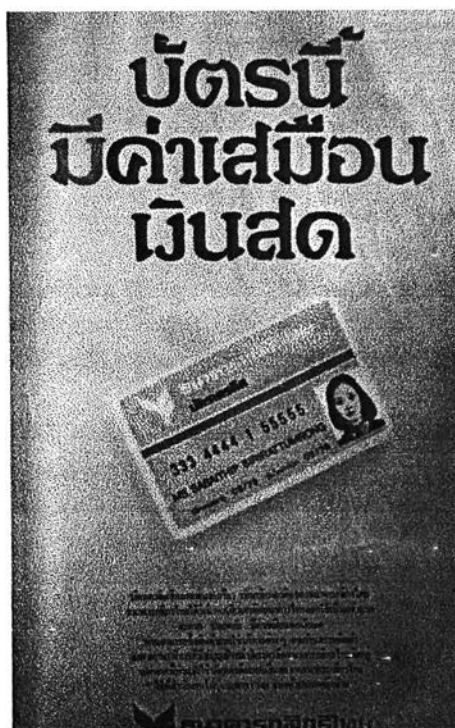
59. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มิถุนายน พ.ศ. 2518 การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน วางภาพขนาดใหญ่ในกรอบสี่เหลี่ยมไว้ด้านบน ภาพเป็นองค์ประกอบหลักหรือจุดเด่นของโฆษณา วางภาพประกอบรองไว้ด้านล่าง จัดเนื้อความในพื้นที่ว่างได้ภาพประกอบหลัก การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องวางไว้ในภาพหลักอยู่ส่วนกลางของโฆษณา แบบตัวอักษรเป็นแบบหัวตัด น้ำหนักเส้นตัวอักษรเท่ากันทั้งตัว ขนาดชัดเจน จัดวางโดยให้คำ “แอนด์” มีขนาดเล็กกว่าคำว่า “เฟรช” และ “ดราย” ช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับหัวเรื่อง เนื้อความแบ่งเป็น 2 กลุ่ม แบบตัวอักษรเป็นแบบตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง เส้นเสมอกันตลอดตัว จัดวางเนื้อความแบบเสมอซ้าย ในยุคนี้หัวเรื่องนิยมแบบอักษรแบบตัวประดิษฐ์ หัวตัด ส่วนเนื้อความเป็นตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง เส้นเสมอกันตลอดตัว ภาพประกอบ ทั้งภาพประกอบหลักและภาพประกอบรองเป็นภาพถ่าย 4 สี แบบเหมือนจริง ภาพประกอบรองตัดพื้นหลังของภาพออกทำให้เกิดเป็นรูปทรงอิสระ ตัดกับสี่เหลี่ยมของภาพประกอบหลัก ภาพลักษณะโยง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับบุคคลที่มีชื่อเสียง

60. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร ตุลาคม พ.ศ. 2519 โฆษณาในช่วงนี้เน้นการเว้นพื้นที่ว่างในโฆษณาเพิ่มมากขึ้น การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุขยสองข้างเท่ากัน จัดภาพประกอบไว้ด้านบน และด้านล่าง ส่วนกลางของโฆษณาวางหัวเรื่องและเนื้อความโฆษณา ใช้วงกลมวางซ้อนด้านใต้ตัวอักษร การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวประดิษฐ์ ตัวหนา หัวตัด มีน้ำหนักเส้นหนาบางในตัวอักษรตัวเดียวกัน โครงสร้างผสมระหว่างเส้นตรงและเส้นโค้ง ออกแบบหัวเรื่องให้สอดคล้องกับภาษาอังกฤษ หัวเรื่องรองเป็นตัวประดิษฐ์ หัวตัด ตัวหนา ขนาดใกล้เคียงกับหัวเรื่อง ช่องไฟในตัวอักษรและช่องไฟระหว่างตัวอักษรค่อนข้างแคบเนื่องจากเป็นตัวหนาและวางชิดกัน เนื่องจากหัวเรื่องรองมีขนาดใหญ่ ชัดเจน จึงอ่านไม่ยาก แต่ถ้าหากมีขนาดเล็กกว่านี้จะทำให้อ่านได้ยาก ภาพประกอบ เป็นภาพถ่าย4สี แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงสินค้า ภาพอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมและตัดภาพตามขอบภาพ โดยตัดพื้นหลังทิ้ง ใช้เฉพาะส่วนที่ต้องการ ทำให้ภาพเกิดความน่าสนใจ

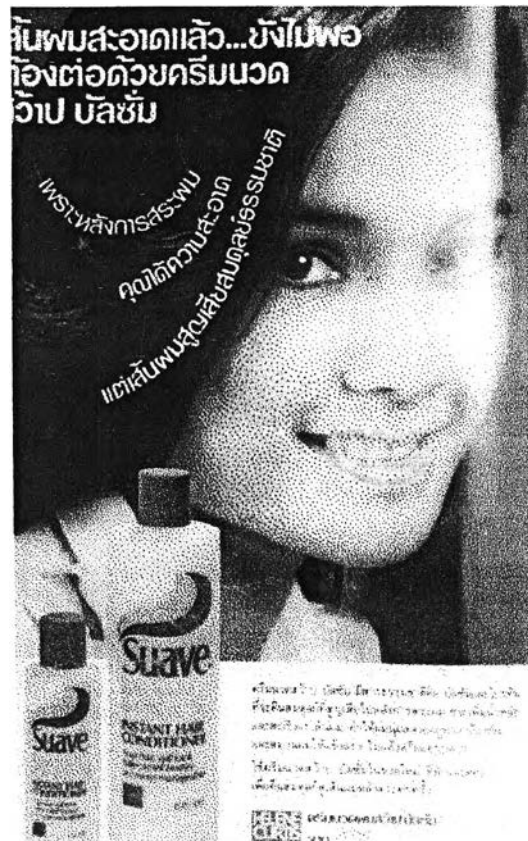
61. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร สิงหาคม พ.ศ. 2520 โฆษณาในช่วงนี้การจัดวาง
 เน้นภาพประกอบ หัวเรื่องและเนื้อความ เป็นองค์ประกอบสำคัญตามลำดับ แบบตัวอักษรเนื้อ
 ความพบมากขึ้น การจัดวางหน้า แบบตัวอักษรใหญ่ จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากันหัวเรื่อง
 วางไว้ด้านบน เนื้อความถัดลงมาอยู่ด้านขวามือของโฆษณา คำขวัญโฆษณาอยู่ด้านล่าง ส่วน
 กลางเป็นภาพประกอบ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องจัดแบบเสมอกกลางวางยาวเต็มพื้นที่ด้าน
 บน ตัวหนา หัวตัด โครงสร้างผสมผสานระหว่างเส้นตรงและเส้นโค้ง พบการจัดเรียงตัวอักษรใน
 ลักษณะการขึ้นต้นหัวเรื่องด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ เนื้อความเป็นตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง หนาหนัก
 เส้นเสมอกันตลอดตัว จัดแบบเสมอขวา วางขีดขวาเพื่อถ่วงน้ำหนักกับภาพ เพื่อให้เกิดความสม
 ดุลย์ของโฆษณา คำขวัญโฆษณาทางด้านล่างสุดใช้แบบอักษรแบบเดียวกับหัวเรื่อง เน้นชื่อสิน
 ค้าให้เด่นด้วยเส้นหนาส่วนคำขวัญในส่วนหลัง เป็นตัวแคบเส้นบางกว่าชื่อสินค้า ช่องไฟระหว่าง
 ตัวอักษรแคบ ภาพประกอบ เป็นภาพลายเส้น 2สี ส้มและน้ำเงิน แบบดัดแปลงธรรมชาติ ภาพ
 ลักษณะสาธิตวิธีใช้สินค้า

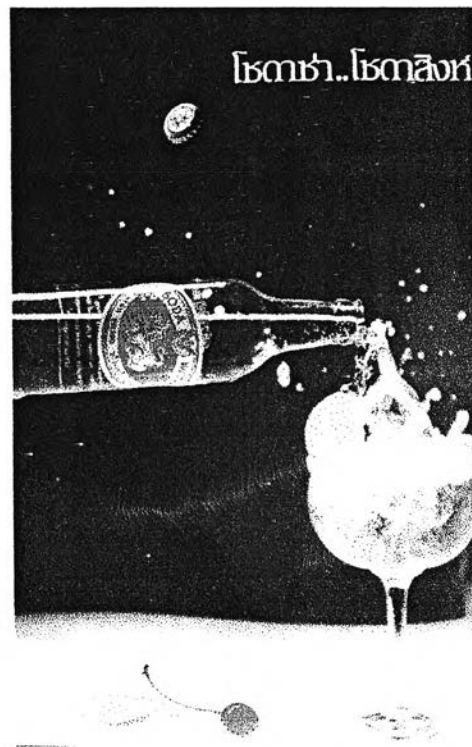
62. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มิถุนายน พ.ศ. 2521 โฆษณาในช่วงนี้ขนาดตัวอักษรของเนื้อความมีขนาดเล็กลง ตัวหนา ตัวเอนพบเห็นได้ทั่วไป การจัดวางหน้า แบบตัวอักษรใหญ่ จัดแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน หัวเรื่องขนาดใหญ่จัดวางไว้ด้านบน ส่วนกลางเป็นภาพ ส่วนล่างเป็นเนื้อความ เน้นพื้นที่ว่างในส่วนกลางลงมาจนถึงส่วนล่าง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องใช้หัวเรื่องขนาดใหญ่ เห็นเด่นชัด วางแบบเสมอกกลาง เป็นอักษรแบบตัวประดิษฐ์ มีน้ำหนักหนาบางในตัวอักษรตัวเดียวกัน โครงสร้างเป็นเส้นโค้ง เป็นส่วนใหญ่ ความกว้างของตัวอักษรไม่สม่ำเสมอ เช่น ตัว บ.ใบไม้กับตัว ต.เต่า ซึ่งกว้างไม่เท่ากัน ตัว ต.เต่า กว้างกว่าอย่างเห็นได้ชัดเจน เนื้อความจัดแบบเสมอกกลาง เป็นตัวเรียงพิมพ์จากเครื่องเรียงพิมพ์ เป็นตัวแบบหัวกลมโปร่ง เส้นเสมอกันตลอดทั้งตัว ช่องไฟของตัวอักษรจากเครื่องเรียงพิมพ์ มีความเหมาะสม สวยงาม ความอ่านได้ง่ายเพิ่มมากขึ้น ภาพประกอบ ภาพถ่าย 4สี แบบเหมือนจริง วางเฉียงทำให้โฆษณาดูไม่เป็นทางการจนเกินไปและทำให้โฆษณาไม่น่าเบื่อ ภาพลักษณะแสดงสินค้า

63. โฆษณาจากนิตยสารลลนา ตุลาคม พ.ศ. 2524 โฆษณาในช่วงนี้ใช้รูปทรงที่เรียกว่า balloon มาช่วยในการออกแบบ การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน ใช้ภาพเป็นจุดเน้นของโฆษณา การจัดเรียงตัวอักษร วางหัวเรื่องไว้ด้านล่าง เป็นตัวภาษาอังกฤษ ตัวหนา มีน้ำหนักเส้นหนาบางในตัวอักษรตัวเดียวกัน ช่องไฟในตัวอักษรน้อย ภาพประกอบ เป็นภาพขาวดำ แบบตัดแปดธรรมชาติ พิมพ์แบบฮาล์ฟโทน เห็นเม็ดสกรีนชัดเจน วางรูปทรงเป็น สามเหลี่ยม รูปดาว เน้นสีในบางส่วนของภาพ ภาพลักษณะเน้นความงามของศิลปะ (Aesthetics) ภาพโดยรวมเป็นศิลปะลัทธิ “ป๊อปอาร์ต” ซึ่งเป็นโฆษณาที่เด่นในการใช้ภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจ

64. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กันยายน พ.ศ. 2525 การจัดวางหน้า แบบช่อง
ภาพ จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน ใช้ภาพหลักเป็นจุดเด่นของโฆษณา วางภาพหลักใน
กรอบสี่เหลี่ยมด้านบน หัวเรื่องอยู่ด้านบน เนื้อความและภาพรองอยู่ด้านล่าง การจัดเรียงตัว
อักษร หัวเรื่องหลักเป็นตัวหนา หัวตัด จัดแบบเสมอซ้าย หัวเรื่องรองจัดให้ล้าไปกับเส้นผมที่
เป็นเส้นโค้ง เป็นการจัดเรียงตัวอักษรแบบอิสระ เป็นตัวหนา หัวตัด เนื้อความวางบนพื้นที่ว่าง
ด้านล่างเป็นตัวพิมพ์ เส้นเสมอกันตลอดตัว หัวกลมโปร่ง จัดแบบเสมอซ้าย ภาพประกอบ ภาพ
ถ่ายสี แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงบรรจุภัณฑ์สินค้า

65. โฆษณาจากนิตยสารลลนา ธันวาคม พ.ศ. 2526 โฆษณาในช่วงนี้ภาพถ่ายมีคุณภาพและสวยงามมากขึ้น เนื้อความโฆษณาเริ่มตัดทอนให้มีปริมาณน้อยลง เน้นพื้นที่ว่าง ภาพประกอบขนาดใหญ่ การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน ใช้ภาพวางเต็มพื้นที่โฆษณา วางหัวเรื่องไว้ด้านบน ไม่มีเนื้อความ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวหนา น้ำหนักเส้นหนักเบาในตัวอักษรตัวเดียวกัน โครงสร้างผสมผสานกันระหว่างเส้นตรงและเส้นโค้ง จัดวางแบบชิดขวา ภาพประกอบ เป็นภาพถ่าย4สี แบบเหมือนจริง ภาพผสมระหว่างลักษณะสินค้าขณะใช้กับภาพลักษณะเน้นความงามของศิลปะ มีความสวยงามน่าสนใจ แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการถ่ายภาพของโฆษณาในยุคนี้

66. โฆษณาจากนิตยสารลลนา พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน วางภาพประกอบเต็มพื้นที่โฆษณาแทรกหัวเรื่องไว้บริเวณว่างของภาพในส่วนกลางและล่าง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องและเนื้อความใช้แบบอักษรเดียวกัน เป็นตัวหนา หัวตัด เส้นเสมอกันทั้งตัวอักษร โครงสร้างเป็นเส้นโค้งผสมเส้นตรง จัดแบบเสมอกกลาง ช่องไฟระหว่างบรรทัดแคบ ซึ่งต่างจากในอดีตที่ช่องไฟระหว่างบรรทัดห่าง แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการจัดเรียงตัวอักษร ซึ่งช่วยให้การวางเนื้อความใช้พื้นที่น้อยลง ความยาวบรรทัดของเนื้อความยาวเกินไปทำให้อ่านยาก ภาพประกอบ เป็นภาพวาดสี เทคนิคพู่กันลม (air brush) ซึ่งสามารถไล่สีได้สวยงามและดึงดูดความสนใจได้ดี ภาพแบบเหมือนจริง ภาพลักษณะสาธิตวิธีใช้สินค้า

67. โฆษณาจากนิตยสารลลนา พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 การจัดวางหน้า แบบหนัก บท จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน เน้นพื้นที่ว่างของโฆษณาด้านบนและด้านล่าง ส่วนกลาง วางเนื้อความไว้เต็มพื้นที่ ภาพประกอบวางไว้ทางด้านบนขวา การจัดเรียงตัวอักษร เป็นตัว อักษรภาษาอังกฤษทั้งหมด เด่นที่การจัดเรียงตัวอักษรโดยเฉพาะการเว้นช่องไฟระหว่างตัว อักษรให้มีช่องไฟระหว่างตัวอักษรเท่ากันทั้งหมด ไม่เว้นช่องไฟระหว่างคำตามแบบแผนของ ภาษาอังกฤษ แต่จัดวางต่อเนื่องกันไป ผู้อ่านโฆษณาต้องอ่านแยกคำเอง ทำให้ผู้อ่านต้องใช้ ความพยายามในการอ่านมากขึ้น และต้องใช้เวลาในการอ่านนาน เป็นตัวอักษรแบบตัวมีเชิง จัดวางแบบเสมอนำหลัง ภาพประกอบ ลายเส้นขาวดำ เป็นภาพแบบตะวันตก แบบตัดแปลง ธรรมชาติ ภาพลักษณะเน้นความงามของศิลปะ

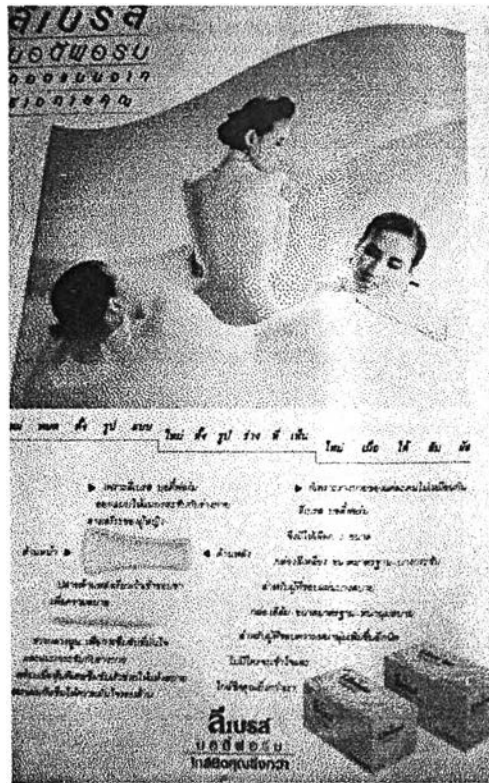
68. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มิถุนายน พ.ศ. 2528 โฆษณาในช่วงนี้ภาพประกอบ เริ่มหันมาใช้ภาพวาดระบายสีด้วยเทคนิคหลากหลายมากขึ้น การจัดวางหน้า แบบตัวอักษร ใหญ่ วางหัวเรื่องไว้ด้านบน ภาพประกอบวางอยู่ส่วนกลางถึงด้านล่าง เน้น 3 สีคือแดง ดำ ขาว การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องจัดแบบเสมอกกลาง เป็นตัวหนาเส้นเสมอกันตลอดทั้งตัว หัวตัด โครงสร้างผสมระหว่างเส้นโค้งและเส้นตรง เนื้อความวางได้ภาพจัดแบบเสมอซ้าย เป็นตัวอักษร แบบตัวพิมพ์ ตัวหนาและตัวบางวางรวมกัน เป็นตัวอักษรในกรอบครีวเดียวกัน ภาพประกอบ เป็นภาพถ่าย 4 สี แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงสินค้าและบรรจุภัณฑ์

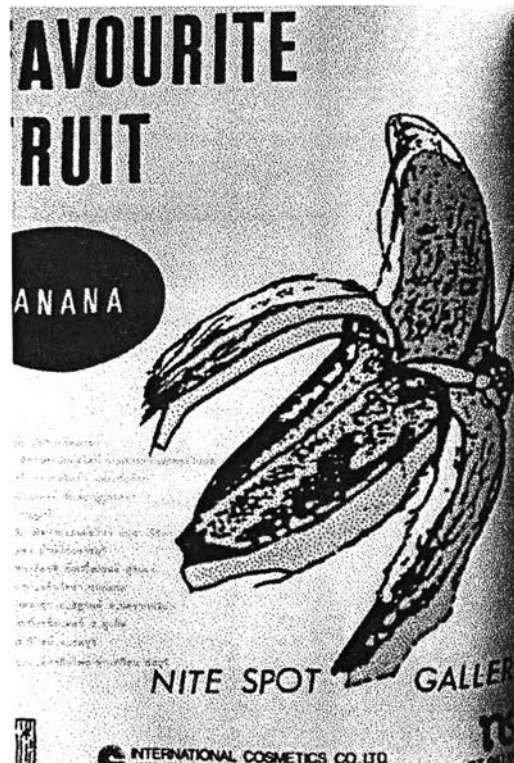
69. โฆษณาจากนิตยสารลลนา มกราคม พ.ศ. 2528 การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุสยสองข้างไม่เท่ากัน จัดวางภาพไว้ด้านซ้ายและด้านขวาล่าง หัวเรื่องแทรกอยู่ ระหว่างภาพตรงพื้นที่ว่างด้านล่าง เน้นพื้นที่ว่างด้านบน รูปแบบการจัดวางแปลกไปจากแบบแผนทั่วไป คือ โดยทั่วไปวางภาพไว้ด้านบน กลาง หรือ ล่าง ตัวอักษรวางไว้บน กลาง หรือล่าง แต่โฆษณาชิ้นนี้วางภาพประกอบไว้ด้านซ้ายและขวาของโฆษณา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่อง เป็นตัวหนา เส้นเสมอกันตลอดตัว หัวตัด โครงสร้างผสมระหว่างเส้นตรงและเส้นโค้ง ภาพประกอบ ภาพถ่าย 4 สี แบบเหมือนจริง ตัดพื้นหลังของภาพประกอบออกทำให้เกิดเป็นภาพประกอบรูปทรงอิสระ ภาพลักษณะแสดงบรรจุภัณฑ์สินค้า

70. โฆษณาจากนิตยสารสลาหา เมษายน พ.ศ. 2528 การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน จัดวางภาพประกอบไว้กลางโฆษณา ใช้ภาพเป็นจุดเด่นของ โฆษณา หัวเรื่อง เนื้อความวางไว้ด้านขวาบนของภาพ คำขวัญอยู่ด้านล่างซ้าย การจัดเรียงตัว อักษร ทั้งหัวเรื่อง เนื้อความและคำขวัญ เป็นตัวอาลักษณ์ ลักษณะอักษรหัวบัว เส้นอ่อนช้อย เข้ากันได้ดีกับภาพประกอบที่เป็นภาพวาด ทั้งหัวเรื่องและเนื้อความจัดแบบเสมอขวา ภาพ ประกอบ เป็นภาพวาดสีน้ำ แบบเหมือนจริง มีความสวยงาม โปร่ง เบาสบาย ให้ความรู้สึกเชิง อุดมคติ ภาพลักษณะเน้นความงามของศิลปะ

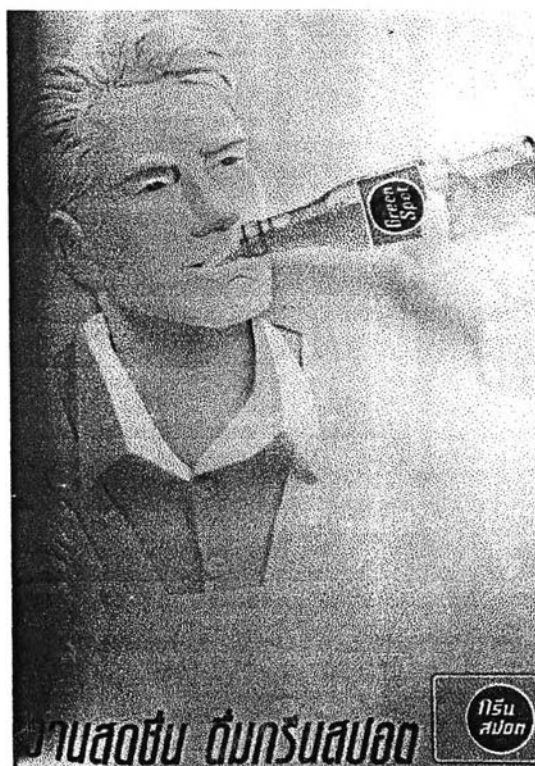
71. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2530 การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลง่ายสองข้างไม่เท่ากัน ภาพประกอบหลักเป็นจุดเด่นของโฆษณา วางหัวเรื่องไว้ด้านบนซ้าย ถ่วงน้ำหนักโฆษณาให้สมดุลย์โดยจัดวางภาพประกอบรอง (ภาพสินค้า) ไว้ด้านล่างขวา วางเนื้อความกระจายเต็มด้านล่าง ใช้เส้นเข้ามาประกอบกับตัวอักษร การจัดเรียงตัวอักษร เป็นโฆษณาที่เด่นเรื่องการจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นแบบตัวอักษร หัวตัด เส้นหนาเสมอกัน ตลอดตัว ตัวอักษรทุกตัว หมุนไปทางขวาเท่าๆกันทุกตัว ซึ่งต่างจากตัวเอียงธรรมดา ซึ่งเอียงทั้ง คำหรือประโยคโดยฐานของตัวอักษรยังคงเป็นเส้นตรงขนานไปกับพื้น แต่การเอียงแบบนี้เป็นการจับตัวอักษรแต่ละตัวให้หมุนทั้งตัวไปในทิศทางเดียวกัน โดยเส้นฐานของตัวอักษรจะติดกับเส้นบรรทัดทางมุมใดมุมหนึ่ง เน้นข้อความโดยการขีดเส้นใต้แถวข้อความ ช่วยให้อ่านได้ง่ายขึ้นและไล่ขนาดจากใหญ่มาหาเล็กจากบนลงล่าง ช่องไฟระหว่างตัวอักษรห่าง เนื้อความจัดแบบแนวเฉียง เป็นตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง ช่องไฟระหว่างบรรทัดห่าง หัวเรื่องรองเป็นแบบตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง แบ่งช่องไฟระหว่างคำห่าง ภาพประกอบ ภาพถ่ายสี แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงสินค้าและบรรจุภัณฑ์ แสดงวิวัฒนาการของการเลือกรูปทรงของภาพที่ต่างไปจากรูปสี่เหลี่ยมหรือรูปทรงอิสระที่นิยมกัน คือทำขอบภาพบางด้านเป็นเส้นโค้ง เพื่อให้สอดคล้องกับภาพและสินค้า

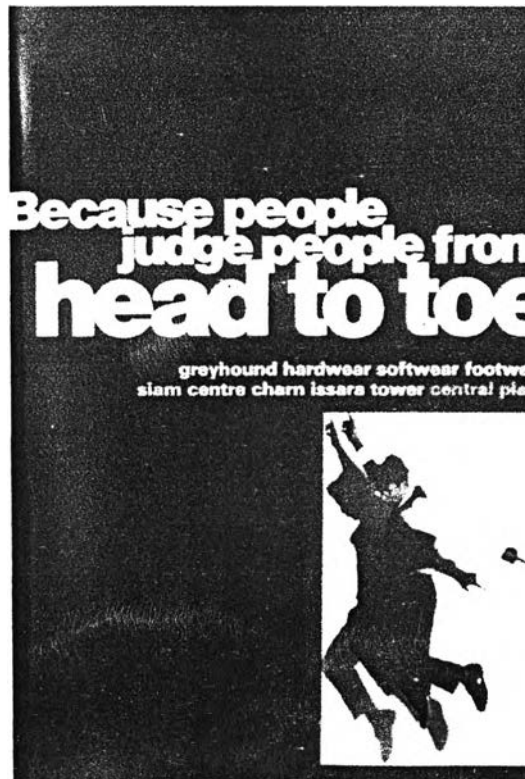
72. โฆษณาจากนิตยสารลลนา มิถุนายน พ.ศ. 2531 การจัดวางหน้า แบบตัวอักษรใหญ่ จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน ภาพประกอบเป็นองค์ประกอบหลักวางไว้ทางด้านขวา องค์ประกอบรองคือ หัวเรื่อง พื้นภาพสีขาว การจัดเรียงตัวอักษร ทั้งหัวเรื่องและเนื้อความวางไว้ทางด้านซ้าย เพื่อถ่วงสมดุลย์กับภาพที่อยู่ทางขวา หัวเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ แบบตัวไม่มีเชิง เป็นตัวหนา เส้นเสมอกันตลอดทั้งตัว หัวเรื่องรองเป็นแบบตัวอักษรเดียวกันกับหัวเรื่อง วางบนรูปทรงวงรีสีน้ำเงิน เนื้อความเป็นตัวพิมพ์แบบตัวบาง หัวกลมโป่ง จัดแบบเสมอซ้าย จัดช่องไฟระหว่างบรรทัดห่างทำให้เนื้อความดูโปร่ง สบายตา ภาพประกอบ เป็นภาพลายเส้นสี แบบตัดแปลงธรรมชาติ ลักษณะภาพพิมพ์ แทรกสีในลายเส้น ภาพลักษณะเน้นความงามของศิลปะ เป็นภาพประกอบที่เรียบง่าย สวยงามและมีเอกลักษณ์

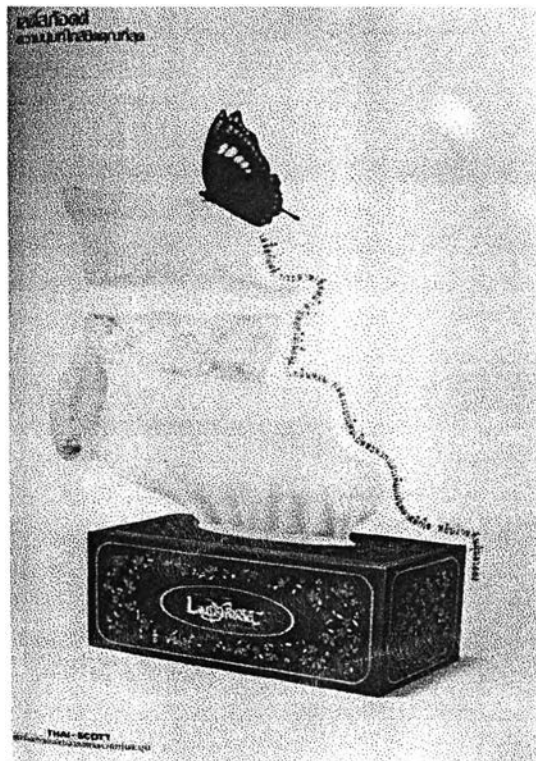
73. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มีนาคม พ.ศ. 2531 การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลง่ายสองข้างไม่เท่ากัน พื้นหลังปูพื้นด้วยสี วางภาพประกอบสี่เหลี่ยมไว้ด้านซ้ายก่อนมาทางขวา หัวเรื่องและเนื้อความวางทางด้านขวา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องและเนื้อความใช้แบบอักษรเดียวกัน เป็นตัวอักษรแบบตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง หัวเรื่องจัดช่องไฟระหว่างตัวอักษรห่าง ทำให้ดูโปร่ง จัดแถวตัวอักษรแบบเสมอนำหลัง เนื้อความที่อยู่ทางด้านใต้หัวเรื่อง จัดเสมอนำหลัง ส่วนเนื้อความที่อยู่ในพื้นที่ว่างขาวของภาพ แสดงวิวัฒนาการในการจัดตัวอักษรคือจัดแบบอิสระเป็นกลุ่มก่อนกระจายไปรอบๆภาพ สามารถอ่านได้เป็นประโยคแต่อ่านได้ยาก ต้องใช้ความพยายามในการอ่านสูง ภาพประกอบ ทั้งภาพประกอบหลักและภาพประกอบรองเป็นภาพถ่าย 4 สี แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะสาธิตวิธีใช้สินค้า

74. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มีนาคม พ.ศ. 2532 โฆษณาในช่วงนี้การจัดวางหน้ามีรูปแบบที่หลากหลายมาก เน้นพื้นที่ว่างในโฆษณา การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลง่ายสอง ข้างไม่เท่ากัน จัดวางภาพประกอบเป็นองค์ประกอบหลัก วางเต็มพื้นที่ หัวเรื่องใช้สีดำตัดกับสีขาวของภาพ โดยวางหัวเรื่องไว้ด้านล่าง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวหนาเอนเส้นเสมอกันตลอดตัว ลักษณะเป็นตัวแคบ ช่องไฟระหว่างตัวอักษรมีความเหมาะสม ภาพประกอบ รูปแบบประติมากรรมกระดาษ (Paper Sculpture) ใช้กระดาษขาวตัดเป็นรูปทรงตามต้องการ จับตัด หัก พับ ฯลฯ จัดวางเป็นรูป ใช้แสงเงาทำให้เกิดมิติของภาพจากการถ่ายภาพ ภาพประติมากรรมกระดาษขาวช่วยขับเน้นบรรจุภัณฑ์สีส้มให้เด่นกลายเป็นจุดเด่นของภาพประกอบ เป็นวิวัฒนาการของรูปแบบภาพประกอบโฆษณาที่มีรูปแบบเทคนิคหลากหลายมากยิ่งขึ้น ภาพลักษณะสินค้าขณะใช้

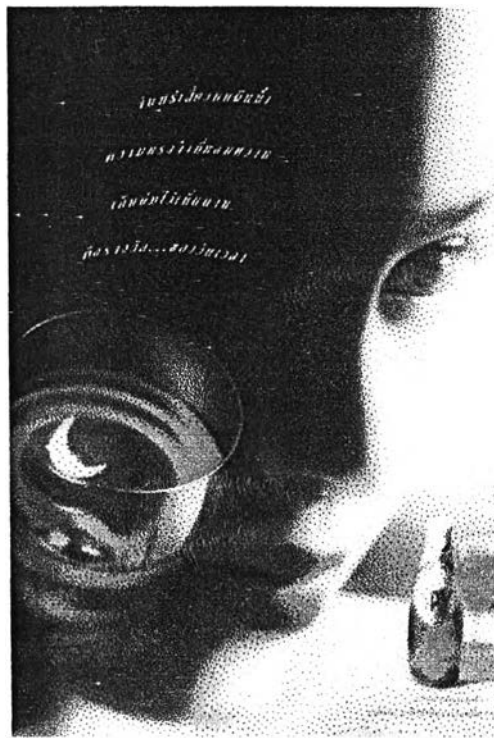
75. โฆษณาจากนิตยสารสลาธา มกราคม พ.ศ. 2533 การจัดวางหน้า แบบตัวอักษรใหญ่ จัดแบบสมดุสยสองข้างไม่เท่ากัน ปูพื้นหลังสีดำ เน้นพื้นที่ว่าง หัวเรื่องและเนื้อความจัดวางเป็นกลุ่มก้อนทางด้านบน ภาพประกอบวางทางด้านล่างขวา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องและเนื้อความเป็นภาษาอังกฤษใช้แบบอักษรแบบเดียวกัน เป็นตัวหนาไม่มีเชิง ช่องไฟในตัวอักษรมีน้อยเนื่องจากเป็นตัวหนาทำให้เห็นเด่นชัด รวมทั้งความเด่นที่เกิดจากการตัดกันของสีตัวอักษรกับสีของพื้นหลัง คือ ขาว-ดำ แสดงวิวัฒนาการในการจัดตัวอักษรคือ การจัดช่องไฟให้แคบทำให้หางตัวอักษรด้านล่างของตัวอักษรแฉกวน และหางบนของตัวอักษรแฉกล่างชนเหลี่ยมกัน สร้างรูปแบบการจัดเรียงตัวอักษรชิ้นใหม่ ทำให้การจัดเรียงตัวอักษรมีความน่าสนใจมากขึ้น ภาพประกอบ เป็นรูปถ่ายขาวดำ แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงสินค้า

76. โฆษณาจากนิตยสารแพรว เมษายน พ.ศ. 2533 การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลง่ายสองข้างไม่เท่ากัน พื้นหลังเป็นสีขาว วางภาพประกอบไว้กลางภาพ เน้นพื้นที่ว่าง ภาพประกอบเป็นจุดเด่นขนาดใหญ่ หัวเรื่องวางชิดด้านบนซ้ายมือ เนื้อความอยู่ส่วนกลางของภาพ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องขนาดเล็ก เพื่อไม่ให้แย่งความสนใจจากภาพ ทำให้ภาพเป็นจุดเด่น เป็นตัวอักษรแบบตัวหนา หัวตัด เนื้อความจัดแบบอิสระไปตามขอบภาพ เป็นการสร้างความน่าสนใจในการอ่านให้กับเนื้อความ ภาพประกอบ เป็นภาพวาดสี แบบเหมือนจริง สวยงาม ภาพลักษณะแสดงสินค้าและบรรจุภัณฑ์

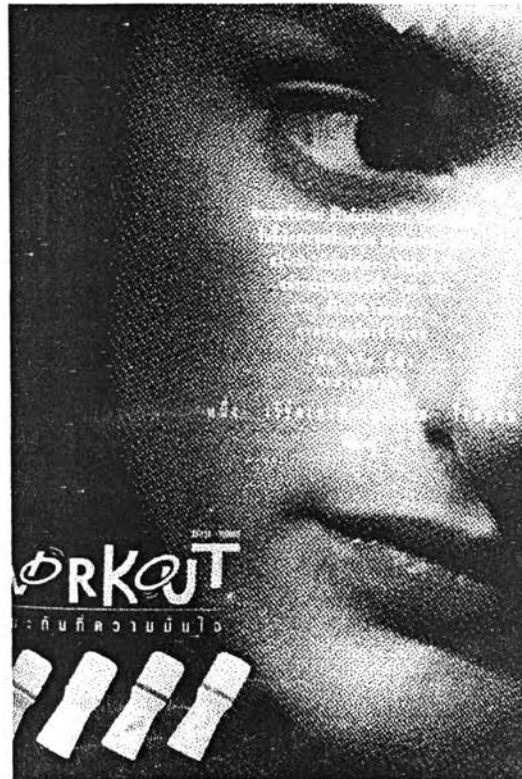
77. โฆษณาจากนิตยสารแพรว กรกฎาคม พ.ศ. 2533 การจัดวางหน้า แบบหนักบท จัดหน้าแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน วางหัวเรื่องด้านบน ภาพประกอบอยู่ส่วนกลาง เนื้อความ อยู่จากส่วนกลางถึงล่าง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นลักษณะตัวเขียน ขนาดตัวอักษรแต่ ละตัวมีขนาดแตกต่างกัน ให้ความรู้สึกสบาย เป็นกันเอง เนื้อความเป็นตัวพิมพ์ ที่แสดงให้เห็น ถึงวิธีการจัดเรียงตัวอักษรให้เข้ากับภาพ เนื้อความมีลักษณะเหมือนยุบลงจากการรอน้ำหนัก ของตัวการ์ตูน ทำให้เนื้อความมีความเป็นภาพมากกว่าตัวอักษร เป็นโฆษณาที่เด่นในเรื่องการ จัดเรียงตัวอักษร ภาพประกอบ เป็นภาพลายเส้นขาวดำ แบบดัดแปลงธรรมชาติ ลายเส้นแตก เหมือนการขยายภาพขนาดเล็กให้มีขนาดใหญ่จากการถ่ายเอกสาร ภาพลักษณะสินค้าขณะใช้

78. โฆษณาจากนิตยสารลลนา ธันวาคม พ.ศ. 2534 โฆษณาในช่วงนี้การจัดตัวอักษรแบบเสมอหน้าเสมอหลังพบมากขึ้น เนื่องจากความสะดวกในการจัดเนื้อความโฆษณาด้วยคอมพิวเตอร์ การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลสองข้างไม่เท่ากัน วางภาพเต็มพื้นที่ โฆษณา หัวเรื่องวางอยู่ด้านบนซ้าย การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องวางแนวบรรทัดเป็นเส้นโค้ง ช่วยทำให้หัวเรื่องมีความน่าสนใจและไม่เป็นทางการมากเกินไป หัวเรื่องเป็นตัวที่มีน้ำหนักหนา บางในตัวเดียวกัน ขนาดเล็ก ทำให้ภาพโดดเด่นโดยไม่มีองค์ประกอบอื่นมาแย่งความสนใจ ภาพประกอบ เป็นภาพวาดแบบเหมือนจริง โทนสีเดียวกัน เป็นภาพประกอบที่มีความสวยงาม ภาพลักษณะเน้นความงามของศิลปะ

79. โฆษณาจากนิตยสารแพรว พุศฉิกายน พ.ศ. 2534 โฆษณาในช่วงนี้พบการใช้ สวดลายและเส้นมาประกอบในโฆษณามากขึ้น การจัดวางหน้า แบบละครสัตว์ จัดแบบสมดุล สอง ซ่างไม่เท่ากัน จัดวางภาพเต็มพื้นที่โฆษณา หัวเรื่องวางด้านบน เนื้อความวางด้านบนและ ด้านล่าง ใช้เส้นโค้งวงกลมในการจัดวางให้โฆษณามีรายละเอียดและลูกเล่นมากขึ้น การจัด เรียงตัวอักษร หัวเรื่องภาษาอังกฤษ ตัวพิมพ์ใหญ่ไม่มีเชิง ตัวหนา เส้นหนาเท่ากันตลอดตัว ขึ้น ต้นประโยคด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่วางบนพื้นสี ช่วยสร้างจุดเน้นจุดเริ่มต้นของหัวเรื่อง ช่องไฟ ระหว่างตัวอักษรห่าง เนื้อความเป็นตัวอักษรหัวตัด เส้นเสมอกันทั้งตัว วางเป็นแนวตามเส้นโค้ง ภาพประกอบ ใช้เทคนิคภาพถ่ายขาวดำ แต่งสีลงในภาพทำให้ได้ภาพที่มีสีแปลกตาน่าสนใจ ภาพแบบเหมือนจริง ภาพลักษณะสินค้าชัดเจนใช้

80. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มีนาคม พ.ศ. 2535 การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน จัดวางภาพเต็มพื้นที่โฆษณา หัวเรื่องวางเหนือภาพประกอบรองด้านล่างซ้าย เนื้อความอยู่ทางด้านบนขวา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นการออกแบบตัวอักษรภาษาอังกฤษ ให้ตัวอักษรแต่ละตัวมีขนาดเล็กใหญ่ไม่เท่ากัน วางอยู่ในแนวบรรทัดเดียวกัน ออกแบบให้ตัว o เคลื่อนไหว เหมือนเกี่ยวอยู่กับขาของตัวอักษรที่อยู่ติดกัน เนื้อความเป็นตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง จัดเป็นรูปทรงสามเหลี่ยมบนภาพ ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายพิมพ์แบบฮาล์ฟโทนเห็นเม็ดสกรีนชัดเจน เป็นภาพ 2 สี ช่วยขับเน้นภาพและตัวอักษรให้เด่นชัดขึ้น พื้นภาพดำตัดกับตัวอักษรขาวให้อ่านได้ง่าย ชัดเจน ภาพแบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงภาพบรรจุภัณฑ์สินค้า

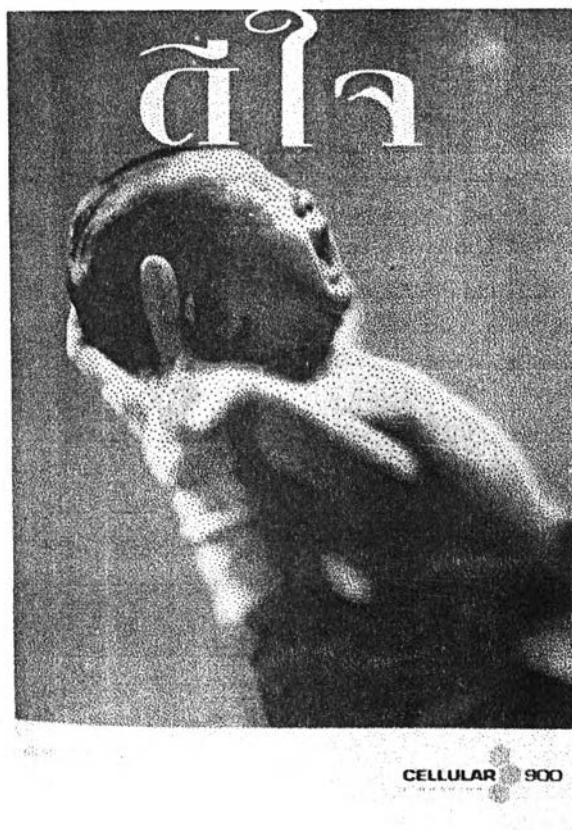
Jaspal Collection 1993-1994

Rajadamri arcade, Siam center,
Chara issara tower, Time square, Silom
complex, The mall-shopping center, The mall
ngamwongwan, Central plaza, Central hu
mark, Amarin plaza, World trade center

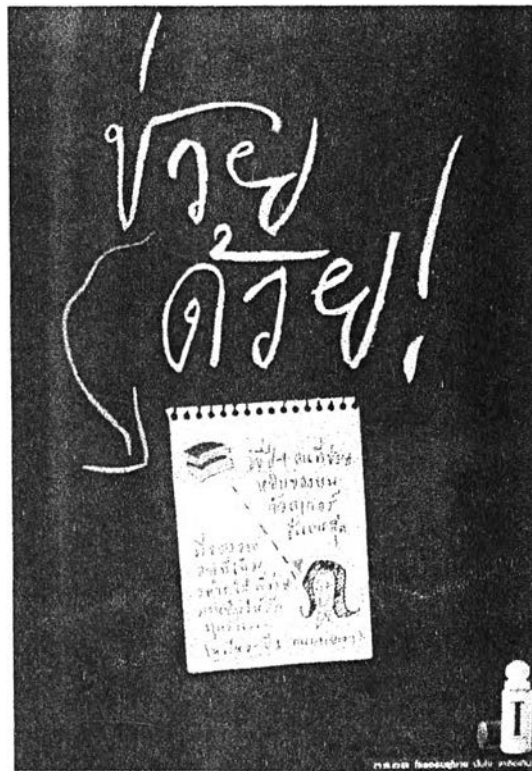
81. โฆษณาจากนิตยสารลลนา กรกฎาคม พ.ศ. 2536 การจัดวางหน้า แบบแรงดลใจ จากตัวอักษร จัดแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน หัวเรื่องอยู่ด้านบน เนื้อความอยู่ด้านล่าง การจัดเรียงตัวอักษร แสดงวิวัฒนาการในการจัดเรียงตัวอักษรที่หัวเรื่อง ตัวอักษรแต่ละตัวมีขนาดสี และตำแหน่งแตกต่างกัน วางทับซ้อนและเหลื่อมกัน จัดเหมือนการนำรูปทรงมาจัดวางองค์ประกอบ ทำให้เกิดจังหวะในการจัดเรียงตัวอักษรแบบใหม่ ทำให้หัวเรื่องทำหน้าที่เหมือนเป็นภาพและตัวอักษรไปพร้อมๆกัน นำตัวอักษรไม่มีเชิง ตัวหนา มาจัดวาง เนื้อความเป็นภาษาอังกฤษ แบบตัวมีเชิง มีเส้นหนบางในตัวเดียวกัน จัดแบบเสมอกกลาง

82. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสุดสัปดาห์ เมษายน พ.ศ. 2536 การจัดวางหน้า แบบ ช่องภาพ จัดแบบสมดุลงสองข้างไม่เท่ากัน วางภาพหลักเป็นจุดเด่นอยู่จากกึ่งกลางมาด้านล่าง ด้านบนปูพื้นสีวางภาพประกอบรอง หัวเรื่องวางอยู่ด้านบนขวา เนื้อความวางกระจายในภาพหลัก การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องและเนื้อความใช้แบบอักษรเดียวกัน เป็นตัวอักษรแบบตัวหนา หัวตัด แสดงวิวัฒนาการในการจัดเรียงตัวอักษร คือ แบ่งประโยคออกเป็นคำๆ จัดแต่ละคำให้มีตำแหน่งและขนาดเล็กใหญ่ สูงต่ำแตกต่างกัน วางใส่เรียงสูงต่ำติดต่อกันไป ทำให้เนื้อความ มีความน่าสนใจ แปลกใหม่เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายของโฆษณา ภาพประกอบ ทั้งภาพประกอบหลักและภาพประกอบรองเป็นภาพถ่ายขาวดำ แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงบรรจุภัณฑ์สินค้า

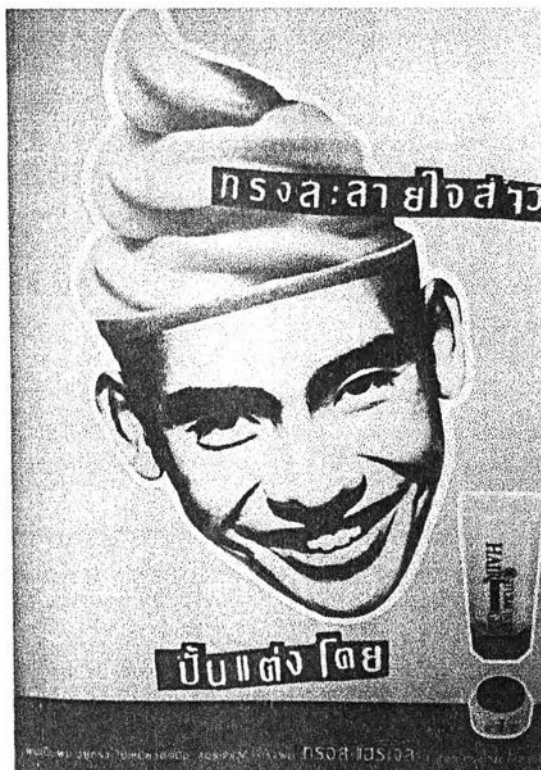
83. โฆษณาจากนิตยสารลลนา มิถุนายน พ.ศ. 2537 โฆษณาในช่วงนี้นิยมใช้แบบอักษรแบบ book face มากขึ้น การจัดวางหน้า ผสมระหว่างแบบช่องภาพกับแบบตัวอักษรใหญ่ จัดแบบสมดุลย์สองข้างเท่ากัน วางภาพเต็มพื้นที่ด้านล่าง คาดแถบขาวสำหรับวางข้อความและชื่อสินค้า หัวเรื่องวางด้านบน การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องขนาดใหญ่เป็นคำสั้นๆ มีน้ำหนักหนักเบาในตัวอักษรเดียวกัน มีเชิงเหมือนตัวอักษรภาษาอังกฤษ วางอยู่กลางโฆษณาด้านบน เนื้อความวางอยู่บนแถบขาวด้านล่าง เป็นแบบตัวพิมพ์ หัวกลมโป่ง มีน้ำหนักหนักเบาในตัวอักษรเดียวกัน ภาพประกอบ เป็นภาพถ่าย 4 สี แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับสถานการณ์บางสถานการณ์

84. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสุดสัปดาห์ เมษายน พ.ศ. 2537 โฆษณาในช่วงนี้จัดช่องไฟระหว่างบรรทัดน้อย การจัดวางหน้า แบบตัวอักษรใหญ่ จัดแบบสมดุลสองข้างไม่เท่ากัน หัวเรื่องขนาดใหญ่วางไว้ด้านบน ภาพวางอยู่ด้านกลาง เน้นพื้นว่างด้านหลัง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นจุดเด่นของโฆษณา เป็นตัวเขียน หัวกลมโปร่ง แยกเป็นบรรทัดละคำวางเอียงกันไป คำขวัญเป็นตัวหนา หัวตัด เส้นเสมอกันตลอดตัว เนื้อความเป็นตัวเขียนแบบลายมือเขียน ภาพประกอบ ภาพหลักเป็นภาพวาดลายเส้นขาวดำ แบบดัดแปลงธรรมชาติ ภาพรองเป็นภาพถ่าย แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับสถานการณ์บางสถานการณ์

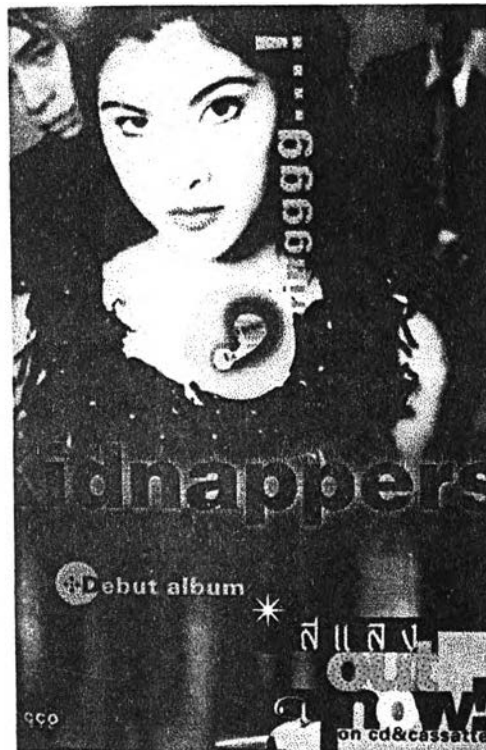
85. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มีนาคม พ.ศ. 2538 โฆษณาในช่วงนี้ใช้การจัดคำขนาด เล็ก-ใหญ่สลับและผสมกัน การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน วาง ภาพหลักด้านบน ภาพรองด้านล่าง หัวเรื่องอยู่ตรงกลางโฆษณา คำขวัญอยู่ด้านล่าง เน้นพื้นที่ ว่าง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวพิมพ์ แบบตัวหนา หัวกลมโปร่ง เส้นหนาเท่ากัน ตลอดตัว ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกในการช่วยสร้าง ตัวหนังสือในลักษณะทัศนียภาพ (perspective) ทำให้ตัวอักษรมีมิติใกล้เคียง คำขวัญเป็นตัวพิมพ์ แบบตัวหนา มีหัวกลมโปร่ง เว้น ช่องไฟระหว่างตัวอักษรห่างซึ่งเทคโนโลยีปัจจุบันสามารถกำหนดให้ช่องไฟของตัวอักษร ชิดหรือ ห่างมากน้อยได้ตามต้องการ ทำให้การจัดเรียงตัวอักษรโปร่ง สอดคล้องกับการเน้นการเว้นพื้นที่ ว่างในโฆษณา ภาพประกอบ ภาพหลักเป็นเทคนิค scratch board ลายเส้นขาวดำ ใส่สีลงใน ภาพ สร้างจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก เป็นภาพแบบดัดแปลงธรรมชาติ ภาพรองเป็นภาพ ถ่ายสี ภาพลักษณะเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

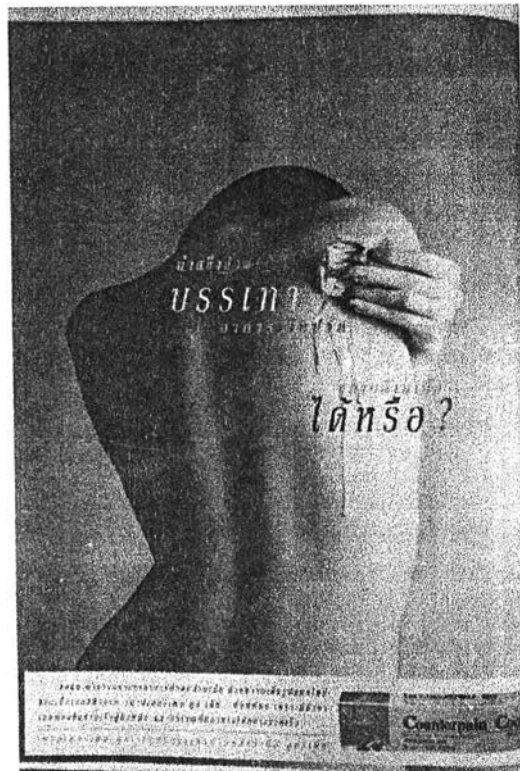
86. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มิถุนายน พ.ศ. 2538 การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน วางภาพหลักขนาดใหญ่กลางโฆษณาบนพื้นหลังสีเหลือง ด้านล่างวางแถบสีเหลี่ยมสีดำ หัวเรื่องหลักอยู่ด้านบนพบาทับบนภาพ หัวเรื่องรองอยู่ด้านล่างภาพ เนื้อความวางอยู่บนแถบดำ เน้นสีเหลือง-ดำทั้งโฆษณา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องหลักและ หัวเรื่องรอง วางอยู่บนแถบดำ ตัวอักษรแบบตัวหนา จัดวางตัวอักษรแต่ละตัวสูงต่ำไม่เท่ากัน เว้นช่องไฟระหว่างตัวอักษรห่าง เป็นลักษณะตัวอักษรที่ถ่ายเอกสารขยายทำให้ขอบรอบตัวอักษรแตกไม่เรียบ ดูขรุขระ หยาบ เนื้อความเป็นตัวพิมพ์ หัวตัด มีเส้นหนักเบาในตัวเดียวกัน เน้นชื่อสินค้าให้มีขนาดใหญ่ ภาพประกอบ ภาพหลักเป็นภาพขาวดำ เป็นการตัดต่อภาพแบบเหมือนจริงเข้าด้วยกันโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิค ภาพที่ออกมาจึงเป็นลักษณะแบบตัดแปลงธรรมชาติ ล้อมรอบรูปด้วยเส้นขาวหนา ภาพรองเป็นภาพถ่าย 4 สี ล้อมรอบภาพด้วยเส้นขาวเช่นกัน ภาพลักษณะเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

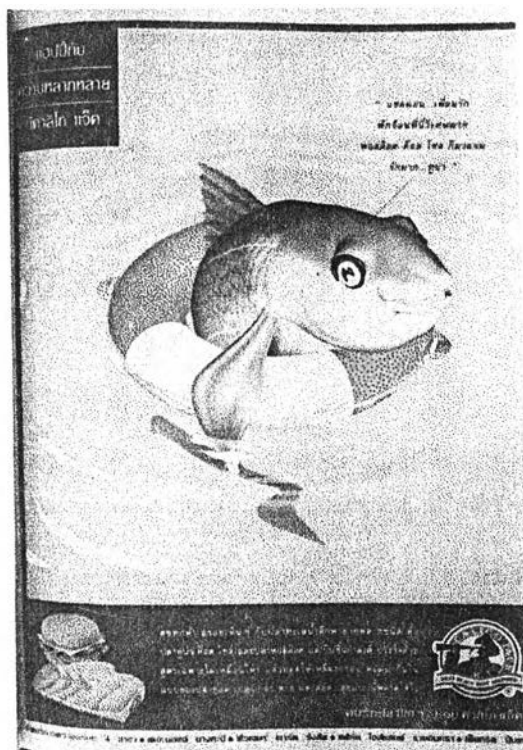
87. โฆษณาจากนิตยสารแพรว ธันวาคม พ.ศ. 2538 การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลง่ายสองข้างไม่เท่ากัน วางภาพไว้ส่วนกลางจากบนลงล่าง วางหัวเรื่องหลักบนพื้นที่ว่างด้านบนซ้าย คำขวัญวางอยู่ในพื้นที่สีด้านล่างขวา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวพิมพ์แบบตัวหนา มีน้ำหนักเส้นหนักเบาในตัวเดียวกัน หัวกลมโปร่ง อักษรแต่ละตัวในบรรทัดเดียวกันขนาดไม่เท่ากัน มีขนาดไล่จากหัวแถวเล็กไปหาทางแถวใหญ่ ทำให้หัวเรื่องมีมิติ ดึงดูดความสนใจได้ดี เนื้อความด้านล่างในวงกลมเป็นตัวพิมพ์ แบบตัวหนา หัวกลมโปร่ง เส้นเสมอกันตลอดตัว ชื่อสินค้าขึ้นต้นด้วยตัวใหญ่และใช้สีต่างจากตัวอักษรในคำเดียวกัน เพื่อสร้างจุดเด่นให้กับชื่อสินค้า ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายขาวดำ เว้นเฉพาะรูปบรรจุภัณฑ์ให้เป็น 4 สี เพื่อเน้นตัวสินค้าให้โดดเด่น ภาพแบบเหมือนจริง ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับบุคคลที่มีชื่อเสียง

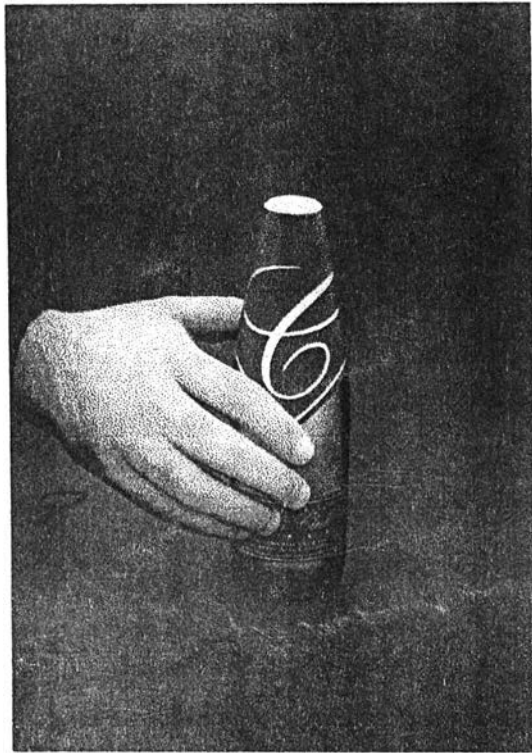
88. โฆษณาจากนิตยสารอิมเมจ มกราคม พ.ศ. 2538 การจัดวางหน้า แบบแรงตลใจ จากตัวอักษร จัดแบบสมดุลงสองข้างไม่เท่ากัน วางภาพเต็มพื้นที่โฆษณา หัวเรื่องหลักวางชิดขอบกระดาษจากซ้ายไปขวา จัดอยู่ส่วนกลางของภาพ หัวเรื่องรองวางอยู่ด้านบน เนื้อความอยู่ด้านล่างขวา การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องหลักเป็นภาษาอังกฤษ เป็นตัวหนา ไม่มีเชิง เป็นตัวอักษรแบบโปร่งใส ใช้เทคนิคคอมพิวเตอร์สร้างพื้นผิวรอบตัวอักษร กระจายกลืนออกไปหาภาพ เป็นการสร้างความพรั่มรอบตัวอักษรแล้วใส่เทคนิคในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดเป็นพื้นผิวขึ้น หัวเรื่องรอง (คำว่า ringgg) จัดเรียงแบบเล็กไปหาใหญ่วางแบบแนวตั้ง เอาต้นประโยคตั้งลง เนื้อความจัดอยู่ใต้หัวเรื่องวางไล่เรียงจากด้านซ้ายมาทางขวาที่จัดรวมเป็นกลุ่มก้อน ใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษใช้แบบอักษรเดียวกันกับหัวเรื่องหลักและหัวเรื่องรอง เนื้อความภาษาอังกฤษด้านล่างขวา จัดแบบไม่มีช่องไฟระหว่างตัวอักษร และไม่มีช่องไฟระหว่างบรรทัด คำว่า now จัดวางทับซ้อนกัน คือตัวอักษรตัวถัดมาทับตัวอักษรด้านหน้า คำว่า “สแลง” เป็นตัวหนา หัวตัด เป็นตัวอักษรที่สร้างขึ้นจากการเขียนตัวอักษรด้วยปากกาสีปิดบอล เว้นช่องไฟระหว่างตัวอักษรห่าง เป็นโฆษณาที่มีวิธีการจัดเรียงตัวอักษรหลายรูปแบบผสมกัน ภาพประกอบ ภาพหลักเป็นภาพสี แบบเหมือนจริง ปรับแต่งสีด้วยคอมพิวเตอร์ ภาพลักษณะโยง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับบุคคลที่มีชื่อเสียง

89. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน จัดวางภาพเต็มพื้นที่โฆษณาล้อมกรอบโฆษณาด้วยเส้นกรอบหน้าสีขาว วางแถบสีเหลี่ยมสีขาวบนภาพด้านล่าง ใช้วางเนื้อความและภาพรอง หัวเรื่องวางอยู่ส่วนกลางภาพ โทนสีโฆษณาเป็นขาวดำ ทำให้เกิดเอกภาพกับโฆษณาชิ้นนี้ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่อง มีน้ำหนักเส้นหนักเบาในอักษรตัวเดียวกัน เน้นขนาดตัวอักษรและสีในแต่ละบรรทัดที่แตกต่างกัน ใส่เสียงจากบนซ้ายเฉียงมาทางด้านล่างขวา เกิดจังหวะการจัดวางที่สวยงาม ใช้สีโทนขาวดำเข้ากับภาพประกอบทำให้เกิดเอกภาพระหว่างภาพและตัวอักษรขึ้น เนื้อความใช้แบบอักษรเดียวกันกับหัวเรื่อง เนื้อความจัดแบบเสมอนำหลัง ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายขาวดำ แบบเหมือนจริง เป็นภาพที่มีจังหวะและแสงเงาสวยงาม ภาพลักษณะเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

90. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มีนาคม พ.ศ. 2539 การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลง่ายสองข้างไม่เท่ากัน ล้อมโฆษณาด้วยแถบขาวทั้ง 4 ด้าน กรอบภาพโฆษณาเดินเส้นสีน้ำเงินเชื่อมกับแถบสีด้านล่าง หัวเรื่องหลักวางในแถบสีด้านบนมุมซ้าย หัวเรื่องรองจัดวางอยู่ในภาพหลักด้านบนขวา เนื้อความวางอยู่ในแถบสีสี่เหลี่ยมด้านล่างกับภาพประกอบรอบ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวหนา หัวตัด เส้นหนาเท่ากันตลอดตัว คั่นระหว่างบรรทัดด้วยเส้นตรง จัดแบบเสมอกกลางในพื้นที่สี่เหลี่ยม ใช้สีตัดกับพื้นหลัง หัวเรื่องรองเป็นตัวพิมพ์มีหัวกลมโปร่ง เป็นตัวหนาเอียง เว้นช่องไฟระหว่างบรรทัดห่าง เนื้อความด้านล่างเป็นแบบอักษรเดียวกันกับหัวเรื่องรอง จัดแบบเสมอกหน้าเสมอกหลัง ยุคนี้อัดเรียงตัวอักษรได้สะดวกขึ้นด้วยการใช้คำสั่งจากคอมพิวเตอร์ มีประสิทธิภาพสูง ภาพประกอบ ภาพหลักแสดงวิวัฒนาการของเทคนิคและรูปแบบของภาพประกอบ เป็นภาพประกอบลักษณะภาพวาด แบบดัดแปลงธรรมชาติ สร้างด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก จากโปรแกรมประเภท 3มิติ เช่นโปรแกรม 3Dimension (3D) ทำให้ได้ภาพประกอบที่มีน้ำหนักแสงเงาเหมือนจริง และมีความสวยงาม ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับสถานการณ์บางสถานการณ์ ภาพรองเป็นภาพถ่ายสี

91. โฆษณาจากนิตยสารแพรว พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 การจัดวางหน้า แบบภาพปริศนา จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน วางภาพประกอบหลักเต็มพื้นที่โฆษณา ชื่อสินค้าวางชิดมุมขวาล่าง เน้นพื้นที่ว่างในภาพประกอบ การจัดเรียงตัวอักษร ชื่อสินค้าภาษาอังกฤษทางด้านล่างมุมขวา เป็นตัวมีเชิง มีน้ำหนักหนาบางในตัวเดียวกัน ขนาดเล็ก ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายสี แบบเหมือนจริง ตกแต่งและตัดต่อภาพ (Retouch) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิค ทำให้ได้ภาพที่มีความหือหาวแปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจได้ดี เป็นยุคที่ทั้งการจัดวางหน้า การจัดเรียงตัวอักษรและภาพประกอบ จัดทำในโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิคอย่างแพร่หลาย และกว้างขวาง ทำให้ได้โฆษณาที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับสถานการณ์บางสถานการณ์

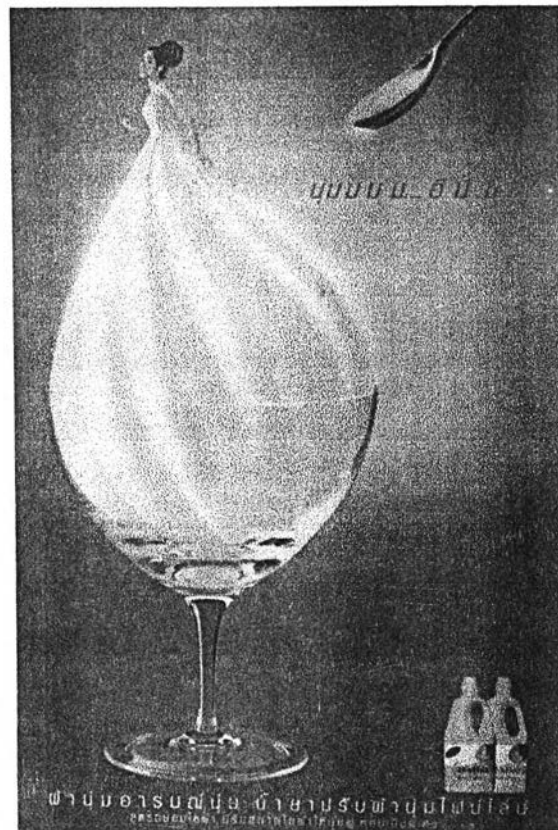
92. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสลับคำศัพท์ พฤษภาคม พ.ศ. 2539 การจัดวางหน้าแบบหนักบท จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน ตัวอักษรเป็นจุดเด่นของโฆษณาวางกระจายจากบนลงล่างเต็ม เว้นพื้นที่ด้านล่างขวาสำหรับภาพประกอบ การจัดเรียงตัวอักษร เป็นตัวอักษรในครอบครัวเดียวกันทั้งหมด ทั้งตัวแคบ ตัวกว้าง ตัวธรรมดา ตัวหนา หัวกลม มีน้ำหนักเส้นหนักเบาในตัวเดียวกัน เป็นเทคนิคจากการถ่ายเอกสารตัวอักษรขยายขึ้นทำให้ตัวอักษรแตกพร่า ดูหยาบไม่คมชัด นำมาจัดวางทับซ้อนกันโดยให้มีขนาดแตกต่างกัน เล็กบ้างใหญ่บ้าง ขนาดตัวอักษรทำให้เกิดตัวอักษรที่มีน้ำหนักหนักเบาแตกต่างกัน วางซ้อนเหลื่อมกัน ทำให้ตัวอักษรให้ความรู้สึกถึงระยะใกล้ไกล มีมิติเกิดจังหวะในการจัดเรียงตัวอักษร ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายสีแบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงสินค้า

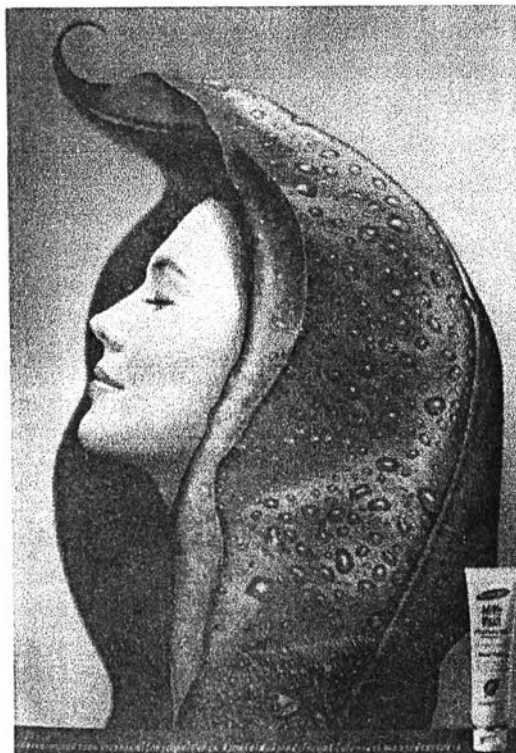
93. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มกราคม พ.ศ. 2540 โฆษณาในช่วงนี้ภาพประกอบ และพื้นที่ว่างมีความสำคัญเท่ากัน การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน จัดวางภาพชิตริมด้านซ้ายและขวา พื้นที่ตรงกลางวางตัวอักษร พื้นที่ว่างสีดำ การจัดเรียงตัวอักษร แสดงวิวัฒนาการของการจัดเรียงตัวอักษร คือคำว่า “เสมอ” เป็นลักษณะพรม้าวิ่ง วางอยู่ด้านหลังเนื้อความ ทำให้มีระยะความลึก และให้ความรู้สึกของการเคลื่อนไหว เนื้อความทั้งหมดเป็นตัวหัวตัด ตัวหนา น้ำหนักเส้นเสมอกันตลอดตัว เนื้อความที่อยู่ส่วนกลางของโฆษณา วางเหลื่อมกันระหว่างบรรทัดทำให้เกิดลักษณะชั้นบันได เนื้อความด้านล่างวางแบบไล่เสียงลงจากบนซ้ายมาล่างขวา ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายขาวดำ แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะโยง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับบุคคลที่มีชื่อเสียง

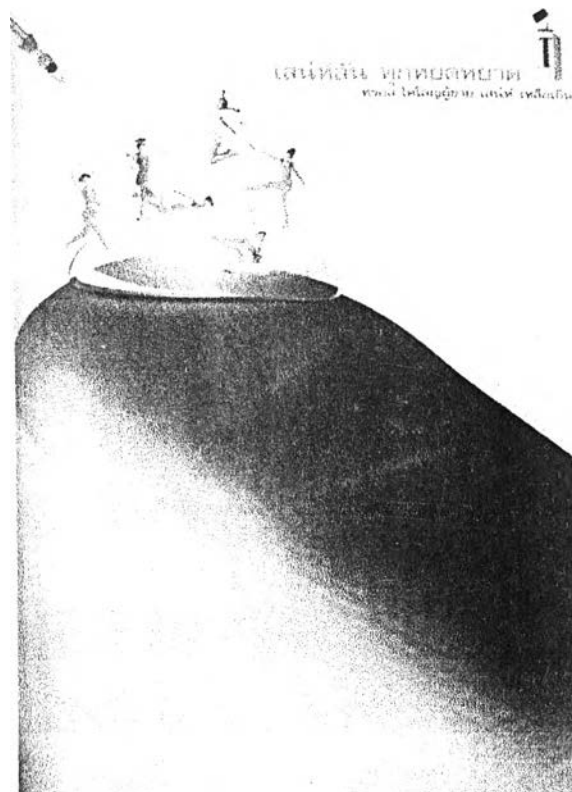
94. โฆษณาจากนิตยสารแพรว เมษายน พ.ศ. 2540 การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดวางภาพเต็มพื้นที่โฆษณา วางแถบสี่เหลี่ยมสีดำด้านล่าง เป็นโฆษณาที่เน้นภาพประกอบเป็น จุดเด่นและเป็นองค์ประกอบหลักในการดึงดูดความสนใจผู้อ่านโฆษณา การจัดเรียงตัวอักษร วางอยู่ในแถบสีดำด้านล่าง เป็นภาษาอังกฤษ ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด เป็นตัวหนาไม่มีเชิง ใช้ขนาด ตัวอักษรเล็กใหญ่และวางในตำแหน่งที่เหลื่อมสูงต่ำต่างกัน ภาพประกอบ เป็นโฆษณาที่เด่นใน เรื่องภาพประกอบ เป็นภาพแบบตัดแปลงธรรมชาติ ตัดต่อและตกแต่งภาพถ่ายในโปรแกรม คอมพิวเตอร์กราฟิค ซึ่งสามารถสร้างภาพประกอบให้เป็นไปได้ตามจินตนาการของฝ่ายสร้าง สรรค์โฆษณา ภาพลักษณะเน้นความงามของศิลปะ

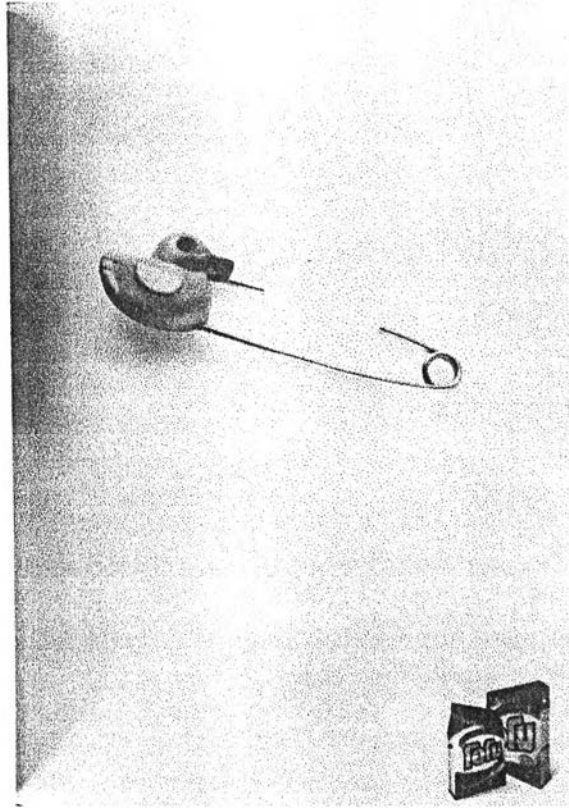
95. โฆษณาจากนิตยสารแพรว สิงหาคม พ.ศ. 2540 การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน วางภาพเต็มพื้นที่โฆษณา วางหัวเรื่องขนาดเล็กด้านบนขวา เนื้อความวางอยู่ด้านล่าง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวอักษรแบบตัวพิมพ์ หัวตัด เป็นตัวเอียง เว้นช่องไฟระหว่างตัวอักษรห่าง แสดงวิวัฒนาการในการจัดตัวอักษร คือ เว้นช่องไฟระหว่างตัวอักษรห่างออกไปเรื่อยๆ เนื้อความเป็นแบบอักษรเดียวกันกับหัวเรื่อง จัดแบบเสมอกกลาง แถวบนเว้นช่องไฟระหว่างตัวอักษรห่าง และเว้นอย่างสม่ำเสมอเท่ากัน ภาพประกอบเป็นภาพถ่าย 4 สี ใช้เทคนิคตัดต่อและตกแต่งภาพ ทำให้ได้ภาพที่ดึงดูดความสนใจได้ดี ภาพแบบดัดแปลงธรรมชาติ ภาพลักษณะเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

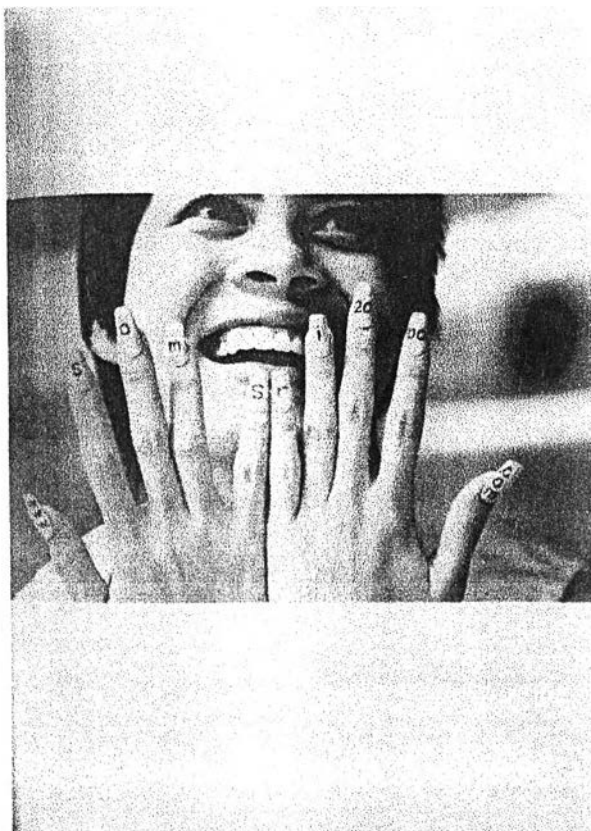
96. โฆษณาจากนิตยสารแพรว พฤษภาคม พ.ศ. 2541 การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบเน้นภาพประกอบหลักเป็นจุดเด่นของโฆษณา การจัดเรียงตัวอักษร จะเห็นได้ว่าหัวเรื่องและเนื้อความในยุคนี้จะถูกลดขนาดให้เล็กลงและมีปริมาณของจำนวนคำในหัวเรื่องและเนื้อความให้น้อย สั้น กระชับรัด เน้นภาพให้โดดเด่น ไม่มีหัวเรื่อง มีเฉพาะเนื้อความในแถวสี่เหลี่ยมด้านล่าง เป็นตัวพิมพ์ แบบตัวหนาเอน หัวตัด เว้นช่องไฟระหว่างตัวอักษรห่าง ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายสี ตัดต่อ ตกแต่งด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิค เป็นยุคที่คอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้องกับการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาอย่างมาก โดยเฉพาะด้านการตกแต่งภาพที่ได้รับความนิยม และคุณภาพที่ปรากฏออกมามีคุณภาพในการดึงดูดความสนใจได้สูง ภาพแบบตัดแปดเปลี่ยนธรรมชาติ ภาพลักษณะเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

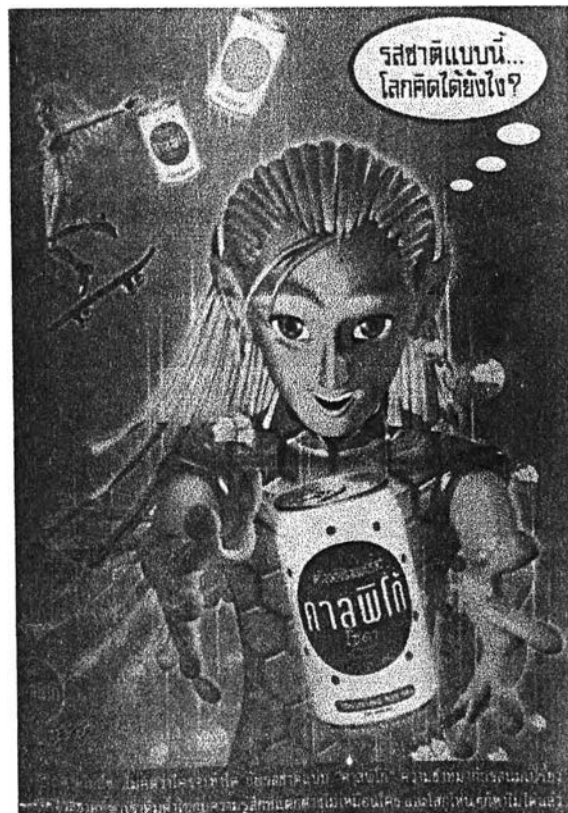
97. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสุดสัปดาห์ เมษายน พ.ศ. 2541 การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน เน้นภาพประกอบเป็นจุดเด่นของภาพ หัวเรื่องวางอยู่ด้านบนขวากับภาพรอง การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นแบบตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่งเป็นตัวกว้างวางทับบนเส้นตรงแนวนอน ขนาดเล็ก ในยุคนี้แบบอักษรเรียกว่า font คือแบบอักษรที่สร้างขึ้นเพื่อใช้งานในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ภาพประกอบ เป็นโฆษณาที่เด่นในเรื่องภาพประกอบ เด่นในการนำเสนอภาพที่แปลกใหม่ น่าสนใจ ตกแต่งภาพด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก แบบดัดแปลงธรรมชาติ ภาพลักษณะอุปมาอุปไมย

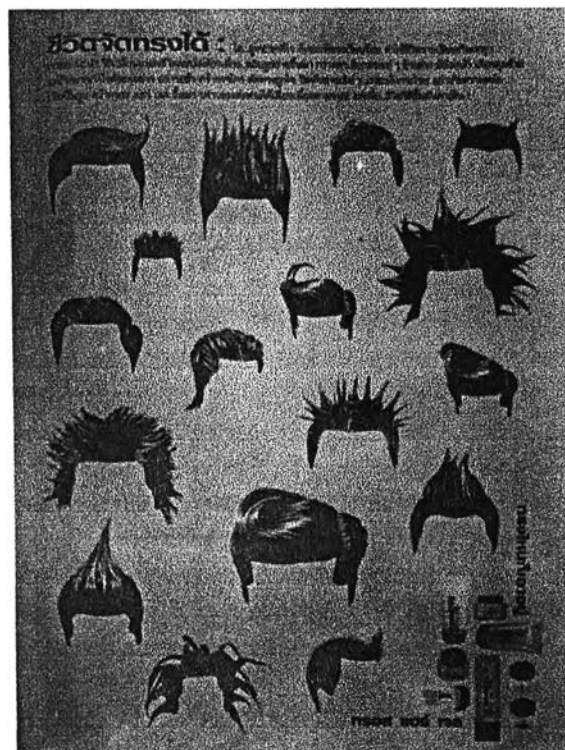
98. โฆษณาจากนิตยสาร แพรว กรกฎาคม พ.ศ. 2542 การจัดวางหน้า แบบภาพเงา จัดแบบสมดุลงสองข้างไม่เท่ากัน เป็นโฆษณาไม่มีตัวอักษร ภาพเป็นหัวใจสำคัญของโฆษณา อย่างชัดเจน เน้นพื้นที่ว่างและการตีความของผู้อ่านโฆษณาจากภาพเท่านั้น เพราะไม่มีตัวอักษร ภาพประกอบ เป็นภาพถ่าย 4 สี แบบเหมือนจริง วางกลางภาพ และภาพสินค้าด้านมุมล่าง เป็นโฆษณาที่แสดงวิวัฒนาการของโฆษณาที่มีแต่ภาพ ไม่มีข้อความโฆษณาเลย ยกเว้นชื่อสินค้า ที่อยู่ในภาพบรรจุภัณฑ์ ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับสถานการณ์บาง สถานการณ์

99. โฆษณาจากนิตยสารแพรว พุทธศักราช พ.ศ. 2542 การจัดวางหน้า ผสมระหว่างแบบช่องภาพกับแบบภาพปริศนา จัดแบบสมดุลง่ายสองข้างเท่ากัน วางภาพไว้กลางโฆษณา เว้นพื้นที่ว่างขาวด้านบนและล่างของภาพ เน้นภาพประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญ การจัดเรียงตัวอักษร แสดงวิวัฒนาการในการจัดเรียงตัวอักษร คือเป็นตัวเขียน วาดบนตัวแบบที่จะต้องถ่ายภาพ ทำให้ดึงดูดความสนใจได้ดี ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายสี แบบเหมือนจริง ภาพลักษณะแสดงชื่อยี่ห้อสินค้า

100. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสุดสัปดาห์ พฤษภาคม พ.ศ. 2543 โฆษณาในช่วงนี้ ตัวอักษรใช้แบบตัวอักษรสำเร็จรูปจากคอมพิวเตอร์ทำให้หัวเรื่องในลักษณะ lettering design ลดน้อยลงมาก เนื้อความมีปริมาณเนื้อหาน้อย ถ้ามีเนื้อความมากจะใช้ขนาดตัวอักษรขนาดเล็ก การจัดวางหน้า แบบช่องภาพ จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน วางภาพเต็มพื้นที่ วางแถบสี ด้านล่าง หัวเรื่องวางอยู่ในรูปทรงวงรี ลักษณะกรอบคำพูดเป็นแบบการ์ตูน การจัดเรียงตัวอักษร เป็นอักษรแบบตัวพิมพ์ หัวเหลี่ยมโป่ง หน้าหนักเส้นเท่ากันตลอดตัว ใช้แบบอักษรเดียวกันทั้งหัวเรื่อง และเนื้อความ โครงสร้างตัวอักษรเป็นเส้นตรงทั้งหมด ภาพประกอบ เป็นภาพที่สร้างขึ้นจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิค ประเภท 3 มิติ แบบตัดแปงธรรมชาติ ภาพลักษณะโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวสินค้ากับสถานการณ์บางสถานการณ์

101. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสุดสัปดาห์ มิถุนายน พ.ศ. 2543 โฆษณาในช่วงนี้หัวเรื่องและเนื้อความถูกลดขนาดและปริมาณลง ความหวือหวาแปลกของตัวอักษรลดน้อยลง ใช้แบบตัวอักษรในลักษณะ book face ทั้งหัวเรื่องและเนื้อความ การใช้ตัวอักษรในการจัดวางหน้ามีความเรียบง่าย สวยงาม มีประสิทธิภาพสูง เป็นยุคที่ภาพประกอบมีความหวือหวา แปลกเทคโนโลยีโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์สามารถตอบสนองจินตนาการทางภาพโฆษณา รวมทั้งการจัดเรียงตัวอักษร และการจัดวางหน้าได้อย่างมาก การจัดวางหน้า แบบละครสัตว์ จัดแบบสมดุลย์สองข้างไม่เท่ากัน หัวเรื่องและเนื้อความจัดอยู่รวมกัน ภาพประกอบขนาดเล็กกระจายเต็มภาพ การจัดเรียงตัวอักษร หัวเรื่องเป็นตัวหนา หัวตัด เนื้อความเป็นตัวพิมพ์ หัวกลมโปร่ง จัดแบบเสมอซ้าย ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายสี แบบเหมือนจริง ตัดเฉพาะทรงผมมาจัดวางกระจายอยู่ในโฆษณา ภาพลักษณะสาธิตวิธีใช้สินค้า

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา ไทย

1. ปยุต เงากระจ่าง

สภาพโดยทั่วไปช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2486-2487 อุปกรณ์ต่างๆในการทำสิ่งพิมพ์โฆษณายังค่อนข้างแย่ วงการโฆษณาไม่กว้างขวางเท่าปัจจุบัน ช่วง พ.ศ. 2500 มีสินค้าต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยมาก ร้านทำโฆษณา หรือร้านทำบล็อกโฆษณาในยุคนี้มีมากขึ้น เช่น แถววงเวียน 22 กรกฎาคม ช่วง พ.ศ. 2500-2502 เป็นยุคโฆษณาของยาที่นิยมขายไทย ความรู้ต่างๆเกี่ยวกับการโฆษณาเป็นลักษณะการถ่ายทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง และรับความรู้ด้านศาสตร์โฆษณามาจากฝรั่งที่เข้ามาพร้อมกับการเข้ามาของบริษัทโฆษณาต่างชาติ โดยได้นำความรู้ของตนมาใช้ในไทยโดยจ้างคนไทยไปเป็นลูกจ้าง ภายหลังลูกจ้างเหล่านี้ส่วนหนึ่งได้เปิดร้านรับทำบล็อกโฆษณาอีกทีหนึ่ง

ด้านการจัดวางหน้า ในยุคก่อนจะมีการใช้กริดในการช่วยในการจัดวางหน้าสิ่งพิมพ์โฆษณา นักออกแบบ (ช่างศิลป์) ในยุคนั้นใช้อุปกรณ์ง่าย ๆ ในการช่วยในการจัดวางหน้า เช่น Ruler Letter โดยหลักในการจัดวางหน้าขึ้นอยู่กับนักออกแบบเอง ในลักษณะได้รับถ่ายทอดกันมา ส่วนการจัดวางหน้าในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตนั้นไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก เช่น ในเรื่องขององค์ประกอบศิลป์ ซึ่งเป็นพื้นฐานความรู้ที่เหมือนกับในอดีตมีหลักการไม่ต่างจากอดีต หรือการจัดวางในลักษณะสมดุลย์สองข้างเท่ากัน ก็จัดองค์ประกอบโดยเอาความว่างกับองค์ประกอบต่างๆมาวางเข้าด้วยกัน หรือการจัดแบบกระจายออกจากจุดศูนย์กลาง วางตัวอักษรและภาพกระจายออก หรือการจัดที่เน้นในแนวตั้งหรือแนวนอน ก็ยังเป็นลักษณะที่ใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน

ด้านการจัดเรียงตัวอักษร ในยุคที่ตัวอักษรเป็นตัวเขียน ความสวยงามของตัวอักษรขึ้นอยู่กับนักออกแบบ บางครั้งตัวหนังสือผิดเพี้ยนไม่สวยงาม ตัวหนังสือต้องการตัวหนังสือที่อ่านได้ชัดเจน อ่านง่าย สวยงาม ใช้วิธีเขียนชวนให้อ่านด้วยการใช้ตัวตลก หรือตัวประดิษฐ์ เนื่องจากตัวอักษรส่วนอื่นๆเป็นตัวเรียงพิมพ์แบบเรียงง่าย โดยใช้ปากกาเขียนแผนที่ในการเขียนตัวอักษร รวมถึงใช้ในการวาดภาพประกอบลายเส้นด้วย

ด้านภาพประกอบ ช่วง พ.ศ. 2500 เป็นช่วงที่มีการแข่งขันด้านภาพประกอบลายเส้นสูง โดยเน้นที่ภาพลายเส้นที่สวยงาม ใช้ฝีมือวาดภาพลายเส้นในลักษณะงานกราฟิกมากขึ้น ภาพประกอบในช่วงนี้เป็นลักษณะ เช่น ภาพผู้ชาย ผู้หญิง รูปถ่ายมีบ้างแต่ส่วนมากเป็นภาพลายเส้นขาวดำ เนื่องจากการพิมพ์ยังไม่ใช้ระบบ offset เช่นในปัจจุบัน ภาพที่เหมาะสมกับการพิมพ์จึงเป็นภาพลายเส้นที่มีเส้นชัดเจน หนา บางครั้งใช้นักวาดภาพประกอบที่มีฝีมือในสมัยนั้น เช่น เสน่ห์ คล้ายเคลื่อน, เหม เวชกร เป็นต้น

ปัจจัยที่ทำให้สิ่งพิมพ์โฆษณาไทยมีวิวัฒนาการจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน คือ การพยายามสร้างจุดสนใจ การเรียกร้องความสนใจจากกลุ่มเป้าหมายให้ได้โดยการใช้รูปแบบแปลกใหม่ ความหวือหวาต่างๆ รวมทั้งวัสดุเช่น กระดาษ หมึกพิมพ์ และเทคโนโลยีการพิมพ์ต่างๆ

2. อเนก นาวิกมูล

สภาพโดยทั่วไป ปัจจุบันมีสิ่งพิมพ์โฆษณาลักษณะแปลกใหม่ออกมาพอสมควร เช่น มีกลิ่นติดเข้าไปในแถบเพื่อโฆษณาน้ำหอม หรือมีการดึงการชัก เพื่อเลื่อนออกมาให้ดูมีลูกเล่น โฆษณาในยุคก่อนได้รับอิทธิพลจากฝรั่ง

ด้านการจัดวางหน้า โฆษณาในยุคแรกนั้น มีขนาดเล็ก แทรกอยู่ในเนื้อหาของนิตยสาร โดยนิตยสารจะแบ่งหน้าเนื้อหาออกเป็นคอลัมน์ ไม่มีภาพประกอบ การจัดวางหน้าโดยเฉพาะตัวอักษร และภาพประกอบ มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอันเนื่องมาจากเทคโนโลยีการพิมพ์ที่พัฒนาก้าวหน้ากว่าในอดีตมาก ช่วงที่ยังไม่มีการพิมพ์สีใช้การพิมพ์หมึกดำลงบนกระดาษสีต่างๆ เช่น แดง เขียว เหลือง ชมพู

ด้านการจัดเรียงตัวอักษร ตัวอักษรพัฒนาจากตัวเรียงพิมพ์ จากตัวบล็อกไม้ บล็อกโลหะ พัฒนาการเป็นการใช้คอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน ตัวบล็อกไม้มีการใช้ตัวอักษรแบบตัวโป่งแซ เป็นตัวพิมพ์ไม่ขนาดใหญ่ ออกแบบโดยนายแซ ตัวเรียงพิมพ์ใช้ตัวฝรั่งเศสหรือตัวปารีส เป็นการใช้ตัวเรียงพิมพ์กับตัวบล็อกไม้ผสมกัน ยุคที่ใช้ตัวเขียนด้วยมืออยู่ในช่วงประมาณ พ.ศ. 2510 แล้วต่อมาก็เริ่มใช้ตัวอักษรหลายแบบหลายขนาด ตัวเย้ (ตัวเอน) บ้าง ตัวตรงบ้าง มีหัวบ้างหัวกลมบ้าง ผสมกันทำให้ค่อนข้างเลอะ การแจกตัวอักษรไม่สวยงาม

ด้านภาพประกอบ ภาพประกอบเริ่มมีปรากฏในสิ่งพิมพ์โฆษณาเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2411 ในหนังสือ Siam Daily Advertiser ฉบับวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2411 โดยหมอสมิธ เป็นหนังสือโฆษณาภาษาอังกฤษทั้งเล่ม ภาพประกอบที่ปรากฏเป็นรูปเรือกำปั่น รูปตึก รูปร่ม เป็นต้น เป็นบล็อกภาพขนาดเล็กนำมาจากต่างประเทศ ภาพที่พบนี้เป็นภาพประกอบที่ใช้ประดับตกแต่งโฆษณาหรือแทรกในเนื้อความโฆษณา เพื่อช่วยบอกกล่าวว่าเป็นโฆษณาเกี่ยวกับอะไร ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่ใช้ภาพสินค้านั้นๆ โดยตรง ต่อมาจึงมีภาพประกอบปรากฏในโฆษณาภาษาไทยในหนังสือ Siam Weekly Advertiser โดยหมอสมิธ ฉบับวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2416 เป็นภาพประกอบชาวดำ ขนาดเล็ก ช่วง พ.ศ. 2480-2490 มีการใช้ระบบการพิมพ์หินหรือการพิมพ์สอดสี การพิมพ์สอดสีค่อนข้างสวย เพราะได้จิตรกรฝีมือดีเป็นผู้วาด เช่น เหม เวชกร, เสน่ห์ คล้ายเคลือบ, อาต อ้อดอ้าไฟ, เฉลิม วุฒิไพจิตร, Chubby เป็นต้น หลัง พ.ศ. 2510-2520 นักวาดภาพประกอบสายเส้นที่มีฝีมือเริ่มลดน้อยลง เนื่องจากการเข้ามาแทนที่ของภาพถ่ายซึ่งเริ่มแพร่หลายมากขึ้น

3. วรวิชญ เวชบุเคราะห์

สภาพโดยทั่วไป หนังสือในยุคก่อนจัดพิมพ์จำนวนไม่มาก ประมาณ 1,000-3,000 เล่ม เมื่อพิมพ์เสร็จก็ทิ้งบล็อกที่ใช้ในการพิมพ์นั้นเลย สิ่งพิมพ์โฆษณาไทยมีวิวัฒนาการจากเป็นโฆษณาตัวอักษรล้วน แล้วต่อมาเพิ่มรูป การเพิ่มรูปเข้าไปในสิ่งพิมพ์โฆษณาก็จะวางไว้ตรงกลาง ด้านบนเป็นพาดหัว ด้านล่างเป็น “ผอย” (เนื้อความโฆษณา) สินค้าในอดีตต้องการการโฆษณาโดยใช้การอธิบายในเนื้อความโฆษณามาก เพราะโดยทั่วไปคนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้หรือเข้าใจเกี่ยวกับสินค้าเหล่านั้นมากนัก ปัจจุบันเนื้อความน้อยเพราะคนส่วนใหญ่คุ้นเคยกับสินค้า

เป็นอย่างที่อยู่แล้ว สิ่งพิมพ์โฆษณาในอดีตได้รับอิทธิพลจากฝรั่ง เพราะการเข้ามาของหนังสือ หนังสือพิมพ์ของฝรั่ง นักออกแบบไทยในอดีตไม่มีหลักเกณฑ์ในการออกแบบ เนื่องจากสมัยก่อนไม่มีโรงเรียนสอนด้านนี้โดยเฉพาะ ใช้วิธีขอเรียนจากผู้รู้ที่อยู่ตามร้านบล็อก หรือเป็นการดูแบบอย่างจากฝรั่ง หรือจากหนังสือของฝรั่ง ความรู้ที่ถูกต้องด้านการออกแบบโฆษณาเข้ามาในไทย ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะฝรั่งเข้ามาเปิดร้านโฆษณา สิ่งพิมพ์เริ่มเปลี่ยนแปลงหลัง 16 ตุลาคม คือหนังสือเริ่มมีลักษณะเจาะลึกมากขึ้น

ด้านการจัดวางหน้า การจัดวางหน้าโดยใช้กริดช่วยในการออกแบบในสมัยก่อนไม่นิยมใช้แต่จะเป็นการใช้อุปกรณ์ง่าย ๆ ช่วยในการจัดวางหน้า เช่น ไม้ฉาก โดยการใช้กริดเริ่มปรากฏในไทยประมาณ พ.ศ. 2520 โดยการนำเข้ามาเผยแพร่ของฝรั่งที่มาพร้อมกับบริษัทโฆษณาต่างชาติ

ด้านการจัดเรียงตัวอักษร ยุคตัวอักษรจากบล็อกไม้ ต้องไปจ้างร้านบล็อกให้แกะ หรือ ตอกไม้เป็นตัวอักษร โดยใช้วิธีเขียนคำบนกระดาษเป็นตัวตรงก่อน แล้วเอาไปกลับด้านเพื่อแกะตามรอยออกมาเป็นอักษรตัวกลับ เพื่อใช้ในการพิมพ์ต่อไป แบบตัวอักษรมีอยู่น้อยแบบ ส่วนตัวอักษรในยุคบล็อกโลหะ ใช้วิธีตีเส้นวัดตัวอักษรแต่ละตัว แล้วใช้ปากกาสปีดบอลในการเขียนตัวอักษร โดยรูปแบบตัวอักษรขึ้นอยู่กับนักออกแบบว่ามีสไตล์ในการเขียนตัวอักษรอย่างไร ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝรั่งเข้ามาเปิดร้านบล็อกรับทำโฆษณา ทำให้ความรู้ด้าน Typographic ได้รับการเผยแพร่มากขึ้น เช่น ตัวพื้นในเนื้อความโฆษณาต้องเป็นตัวมีหัว พาดหัวหรือหัวเรื่องต้องใช้ตัวอักษรแบบไม่มีหัว ควรจะมีขนาดต่างกันออกไปเป็นตัวอักษรหลัก ตัวอักษรรอง ยุคที่ใช้การเรียงพิมพ์จากเครื่อง Monotype เริ่มใช้ประมาณ พ.ศ. 2505 ถือเป็นช่วงที่ตัวอักษรรวมทั้งการจัดเรียงตัวอักษรเริ่มได้มาตรฐาน ในยุคปัจจุบันตัวอักษรในยุค offset ตัวอักษรมีรูปแบบตายตัว คงที่ ในลักษณะตัวอักษรแบบ True Type

ด้านภาพประกอบ ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ภาพประกอบจากเดิมที่เป็นรูปฉลากสินค้า บรรจุภัณฑ์สินค้า รูปคน รูปเด็ก ผู้หญิง ผู้ชาย ก็เริ่มพัฒนาโดยมีภาพประกอบในลักษณะอื่น ๆ มากขึ้น ภาพประกอบมีความหลากหลายมากขึ้น โดยการสร้างภาพประกอบเป็นการวาดด้วยปากกาหมึก วาดบนกระดาษขาว เป็นเส้นแข็ง ๆ ไม่นิยมรูปถ่าย เพราะคุณภาพในการพิมพ์รูปถ่ายยังด้อยกว่าภาพลายเส้นมาก บล็อกโลหะช่วงแรกยังเก็บรายละเอียดได้ไม่ครบถ้วนดีนัก ยุคทองของภาพประกอบอยู่ในช่วงเวลาประมาณ พ.ศ. 2495-2505 ภาพประกอบส่วนหนึ่งจากอดีตถึงปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากฝรั่ง

ปัจจัยที่ทำให้สิ่งพิมพ์โฆษณาไทยมีวิวัฒนาการจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน คือ ความรู้ที่ฝรั่งต่างชาตินำเข้ามาใช้ในการโฆษณาในไทย รวมทั้งความสามารถของนักออกแบบไทยเองที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่จำกัดในการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา

ตอนที่ 2 การศึกษาความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	23	74.19
หญิง	8	25.81
รวม	31	100

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 73.33 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 26.67

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของอายุของอาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25	0	0
25-30 ปี	4	12.91
31-35 ปี	7	22.58
36-40 ปี	3	9.68
41-45 ปี	11	35.48
46-50 ปี	2	6.45
51-55 ปี	2	6.45
56 ปีขึ้นไป	2	6.45
รวม	31	100

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ส่วนใหญ่อายุ 41-45 ปี ร้อยละ 35.48 รองลงมาคือ 31-35 ปี ร้อยละ 22.58 และ 25-30 ปี ร้อยละ 12.91

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ระดับปริญญาตรี	9	29.03
ระดับปริญญาโท	20	64.52
ระดับปริญญาเอก	2	6.45
รวม	31	100

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 64.52 รองลงมาคือ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 29.03 และ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ร้อยละ 6.45

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์

ประสบการณ์ในการสอน	จำนวน	ร้อยละ
2	1	3.23
4	4	12.89
5	3	9.67
8	2	6.45
9	1	3.23
10	3	9.67
12	3	9.67
13	1	3.23
14	1	3.23
15	2	6.45
16	1	3.23
17	1	3.23
18	3	9.67
20	1	3.23
25	1	3.23
29	1	3.23
30	1	3.23
32	1	3.23
รวม	31	100

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน 4 ปี ร้อยละ 12.89 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ในการสอน 5 ปี 10 ปี 12 ปี 18 ปี ร้อยละ 9.67 และมีประสบการณ์ในการสอน 8 ปี 15 ปี ร้อยละ 6.45

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของรายวิชาในสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ที่รับผิดชอบสอนในปัจจุบัน

รายวิชาที่รับผิดชอบสอน	จำนวน	ร้อยละ
วิชาการออกแบบนิเทศศิลป์	18	58.06
วิชาการออกแบบสิ่งพิมพ์	15	48.39
วิชาการออกแบบโฆษณา	11	35.48
วิชาการออกแบบและจัดตัวอักษร	7	22.58
วิชาการออกแบบภาพประกอบ	11	35.48

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ส่วนใหญ่รับผิดชอบสอนวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ ร้อยละ 58.06 รองลงมาคือ รับผิดชอบสอนวิชาการออกแบบสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 48.39 และ รับผิดชอบสอนวิชาการออกแบบโฆษณา และวิชาการออกแบบภาพประกอบ ร้อยละ 35.48

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่เคยและไม่เคยสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย

การใช้วิวัฒนาการในการสอน	จำนวน	ร้อยละ
เคย	26	83.87
ไม่เคย	5	16.13
รวม	31	100

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ส่วนใหญ่เคยสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย ร้อยละ 83.87 และ ไม่เคยสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย ร้อยละ 16.13

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของรายวิชาในสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ที่อาจารย์เคยใช้เนื้อหาวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยในการสอน

รายวิชาที่รับผิดชอบสอน	จำนวน	ร้อยละ
วิชาการออกแบบนิเทศศิลป์	15	48.39
วิชาการออกแบบสิ่งพิมพ์	7	22.58
วิชาการออกแบบโฆษณา	12	38.71
วิชาการออกแบบและจัดตัวอักษร	4	12.90
วิชาการออกแบบภาพประกอบ	5	16.13

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ส่วนใหญ่เคยใช้เนื้อหาวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยในการสอนวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ ร้อยละ 48.39 รองลงมาคือ ใช้สอนในวิชาการออกแบบโฆษณา ร้อยละ 38.71 และ ใช้สอนในวิชาการออกแบบสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 22.58

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของแหล่งข้อมูลที่อาจารย์ใช้ในการสอนเนื้อหาวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย

แหล่งข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือ ตำรา	24	77.42
บทความจากนิตยสาร วารสาร	14	45.16
วิทยานิพนธ์	6	19.35
การประชุมสัมมนาทางวิชาการ	7	22.58
ตัวบุคคล ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ	10	32.26

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ส่วนใหญ่สอนเนื้อหาวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยโดยอาศัยแหล่งข้อมูลจากหนังสือ ตำรา ร้อยละ 77.42 รองลงมาคือ แหล่งข้อมูลจากบทความจากนิตยสาร วารสาร ร้อยละ 45.16 และ แหล่งข้อมูลจากตัวบุคคล ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ร้อยละ 32.26

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความสำคัญของเนื้อหาวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยต่อการเรียนการสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์

ความสำคัญของวิวัฒนาการในการเรียนการสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์	จำนวน	ร้อยละ
สำคัญ	28	90.32
ไม่สำคัญ	0	0
ไม่ตอบคำถาม	3	9.68
รวม	31	100

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ร้อยละ 90.32

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ และข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการสอน

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนด้านวัตถุประสงค์การสอน

รายการความคิดเห็น	ระดับความสำคัญ	
	คะแนนเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
๑) วัตถุประสงค์การสอน		
1. วิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาออกแบบนิเทศศิลป์	4.13	0.68
2. วิวัฒนาการฯ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การสอนในรายวิชาต่อไปนี้		
2.1 วิชาการออกแบบนิเทศศิลป์	4.23	0.63
2.2 วิชาการออกแบบสิ่งพิมพ์	4.26	0.69
2.3 วิชาการออกแบบโฆษณา	4.32	0.71
2.4 วิชาการออกแบบและจัดตัวอักษร	4.16	0.65
2.5 วิชาการออกแบบภาพประกอบ	4.03	0.72
3. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา ได้แก่ การจัดวางหน้า การจัดเรียงตัวอักษร และภาพประกอบ	4.16	0.70
4. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธาในการนำไปใช้กับเนื้อหาลำดับต่อไปที่ต่อเนื่องกัน	3.97	0.81
● การจัดวางหน้า (Layout)		
5. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดวางหน้าสิ่งพิมพ์โฆษณา	4.23	0.73
6. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย ความเป็นมาของการจัดวางหน้าสิ่งพิมพ์โฆษณา ทั้งในอดีตและปัจจุบัน	4.32	0.55
7. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดทักษะปฏิบัติด้านการจัดวางหน้า	4.10	0.84
● การจัดเรียงตัวอักษร (Typography)		
8. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดเรียงตัวอักษรในสิ่งพิมพ์โฆษณา	4.10	0.71
9. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย ความเป็นมาของการจัดเรียงตัวอักษรในสิ่งพิมพ์โฆษณา ทั้งในอดีตและปัจจุบัน	4.29	0.60
10. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดทักษะปฏิบัติด้านการจัดเรียงตัวอักษร	4.00	0.74
● ภาพประกอบ (Illustration)		
11. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของภาพประกอบในสิ่งพิมพ์โฆษณา	4.23	0.68
12. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย ความเป็นมาของภาพประกอบในสิ่งพิมพ์โฆษณา ทั้งในอดีตและปัจจุบัน	4.19	0.66
13. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดทักษะปฏิบัติด้านภาพประกอบ	4.06	0.78
รวม	4.16	0.69

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ มีความเห็นว่า การสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยในด้านวัตถุประสงค์การสอน (จากข้อ 1, 3 และ 4) ทุกรายการอยู่ในระดับสำคัญ โดยรายการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา ได้แก่ การจัดวางหน้า การจัดเรียงตัวอักษร และภาพประกอบ ($\bar{x} = 4.16$) รองลงมา คือ วิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ($\bar{x} = 4.13$)

ในส่วนของความเห็นต่อวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การสอนในรายวิชาใด (จากข้อ 2) อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ มีความเห็นว่า ทุกรายการอยู่ในระดับสำคัญ โดยรายการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ วิชาการออกแบบโฆษณา ($\bar{x} = 4.32$) รองลงมาคือ วิชาการออกแบบสิ่งพิมพ์ ($\bar{x} = 4.26$)

ในส่วนของความเห็นต่อวัตถุประสงค์การสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การจัดวางหน้า การจัดเรียงตัวอักษร และ ภาพประกอบ อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์มีความเห็นว่า ทุกรายการอยู่ในระดับสำคัญ รายการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย ความเป็นมาของการจัดวางหน้าสิ่งพิมพ์โฆษณา ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ($\bar{x} = 4.32$) รองลงมา คือ วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย ความเป็นมาของการจัดเรียงตัวอักษรในสิ่งพิมพ์โฆษณา ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ($\bar{x} = 4.29$) ส่วนรายการที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือ วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดทักษะปฏิบัติด้านการจัดเรียงตัวอักษร ($\bar{x} = 4.00$)

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนด้านเนื้อหาสาระ

รายการความคิดเห็น	ระดับความสำคัญ	
	คะแนนเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
๑ เนื้อหาสาระ		
1. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งพิมพ์โฆษณาที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม	3.97	0.72
2. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลักเกณฑ์ในการพิจารณาออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา และกระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์โฆษณาชิ้นนั้นๆ	4.23	0.73
3. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาการออกแบบ และออกแบบผลงานที่มีประโยชน์ใช้สอย ความงดงาม เหมาะสมกับเศรษฐกิจ	4.00	0.83
● การจัดวางหน้า (Layout)		
4. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการจัดวางหน้าในยุคต่าง ๆ กัน ที่มีต่อการประกอบอาชีพนิเทศศิลป์ในอนาคต	3.94	0.74
5. วิวัฒนาการฯ ด้านการจัดวางหน้าทำให้ผู้เรียนเข้าใจลำดับขั้นของพัฒนาการของรูปแบบการจัดวางหน้า กริด ในการจัดวางภาพและตัวอักษร	4.23	0.63
6. วิวัฒนาการฯ ด้านการจัดวางหน้าทำให้ผู้เรียนออกแบบจัดวางหน้าทั้งตัวอักษรและภาพได้อย่างเหมาะสม สวยงาม ดึงดูดความสนใจกลุ่มเป้าหมายได้ดี	4.13	0.73
● การจัดเรียงตัวอักษร (Typography)		
7. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการจัดเรียงตัวอักษรในยุคต่าง ๆ กันที่มีต่อการประกอบอาชีพออกแบบนิเทศศิลป์ในอนาคต	3.97	0.72
8. วิวัฒนาการฯ ด้านการจัดเรียงตัวอักษรทำให้ผู้เรียนเข้าใจลำดับขั้นของพัฒนาการของแบบตัวอักษร ครอบครัวยตัวอักษร รูปแบบการจัดตัวอักษร และการอ่านง่ายหรือประจักษ์ภาพ (Legibility)	4.29	0.54
9. วิวัฒนาการฯ ด้านการจัดเรียงตัวอักษรทำให้ผู้เรียนออกแบบจัดเรียงตัวอักษรได้อย่างเหมาะสม สวยงาม สอดคล้องกับรูปแบบในการอ่านของกลุ่มเป้าหมาย	4.06	0.78
● ภาพประกอบ (Illustration)		
10. วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของภาพประกอบในยุคต่าง ๆ กันที่มีต่อการประกอบอาชีพออกแบบนิเทศศิลป์ในอนาคต	4.16	0.87
11. วิวัฒนาการฯ ด้านภาพประกอบทำให้ผู้เรียนเข้าใจลำดับขั้นพัฒนาการของรูปแบบภาพประกอบ เทคนิคภาพประกอบ และลักษณะการใช้ภาพประกอบ	4.23	0.57
12. วิวัฒนาการฯ ด้านภาพประกอบทำให้ผู้เรียนออกแบบภาพประกอบได้อย่างเหมาะสม สวยงาม เพื่อการอธิบายเนื้อหา ตกแต่งโฆษณาให้สวยงามดึงดูดความสนใจกลุ่มเป้าหมาย	4.19	0.76
รวม	4.12	0.72

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ มีความเห็นว่า การสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยในด้านเนื้อหาสาระ (จากข้อ 1, 2 และ 3) ทุกรายการอยู่ในระดับสำคัญ โดยรายการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลักเกณฑ์ในการพิจารณาออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา และกระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์โฆษณาชั้นนั้นๆ ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมา คือ วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาการออกแบบ และออกแบบผลงานที่มีประโยชน์ใช้สอย ความงดงาม เหมาะสมกับเศรษฐกิจ ($\bar{x} = 3.97$)

ในส่วนของการเห็นต่อเนื้อหาสาระการสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การจัดวางหน้า การจัดเรียงตัวอักษร และ ภาพประกอบ อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์มีความเห็นว่า ทุกรายการอยู่ในระดับสำคัญ รายการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ วิวัฒนาการฯ ด้านการจัดเรียงตัวอักษรทำให้ผู้เรียนเข้าใจลำดับขั้นของพัฒนาการของแบบตัวอักษร ครอบครั้วตัวอักษร รูปแบบการจัดตัวอักษร และการอ่านง่ายหรือประจักษ์ภาพ (Legibility) ($\bar{x} = 4.29$) รองลงมาคือ วิวัฒนาการฯ ด้านการจัดวางหน้าทำให้ผู้เรียนเข้าใจลำดับขั้นของพัฒนาการของรูปแบบการจัดวางหน้า กริด ในการจัดวางภาพและตัวอักษร ($\bar{x} = 4.23$) และ วิวัฒนาการฯ ด้านภาพประกอบทำให้ผู้เรียนเข้าใจลำดับขั้นพัฒนาการของรูปแบบภาพประกอบ เทคนิคภาพประกอบ และลักษณะการใช้ภาพประกอบ ($\bar{x} = 4.23$) ส่วนรายการที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือ วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการจัดวางหน้าในยุคต่างๆกัน ที่มีต่อการประกอบอาชีพนิเทศศิลป์ในอนาคต ($\bar{x} = 3.94$)

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนด้านวิธีการสอน

รายการความคิดเห็น	ระดับความสำคัญ	
	คะแนนเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
◎ วิธีการสอน		
1. ควรมีการตรวจสอบพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้ด้านวิวัฒนาการฯ ก่อนการสอน	4.13	0.86
2. ผู้สอนควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบ ถึงจุดมุ่งหมายในการสอนวิวัฒนาการฯ ก่อนการสอน	4.42	0.51
● การจัดวางหน้า (Layout)		
3. การสอนวิวัฒนาการฯ ด้านการจัดวางหน้า ควรใช้วิธีสอนแบบใดจึงจะสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนและเนื้อหาสาระ		
3.1 การสอนแบบบรรยาย	4.26	0.83
3.2 การสอนแบบอภิปราย	4.13	0.63
3.3 การสอนแบบฝึกปฏิบัติ	4.26	0.74
3.4 การสอนให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.19	0.89
● การจัดเรียงตัวอักษร (Typography)		
4. การสอนวิวัฒนาการฯ ด้านการจัดเรียงตัวอักษร ควรใช้วิธีสอนแบบใดจึงจะสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนและเนื้อหาสาระ		
4.1 การสอนแบบบรรยาย	4.32	0.71
4.2 การสอนแบบอภิปราย	3.90	0.76
4.3 การสอนแบบฝึกปฏิบัติ	4.39	0.63
4.4 การสอนให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.19	0.76
● ภาพประกอบ (Illustration)		
5. การสอนวิวัฒนาการฯ ด้านภาพประกอบ ควรใช้วิธีสอนแบบใดจึงจะสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนและเนื้อหาสาระ		
5.1 การสอนแบบบรรยาย	4.32	0.85
5.2 การสอนแบบอภิปราย	3.97	0.76
5.3 การสอนแบบฝึกปฏิบัติ	4.26	0.79
5.4 การสอนให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.26	0.79
รวม	4.21	0.75

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ มีความเห็นว่า การสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยในด้านวิธีการสอน (จากข้อ 1 และ 2) ทั้งสองรายการอยู่ในระดับสำคัญ โดยรายการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ผู้สอนควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบ ถึงจุดมุ่งหมายในการสอนวิวัฒนาการฯ ก่อนการสอน ($\bar{x} = 4.42$)

ในส่วนของการเห็นต่อวิธีการสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การจัดวางหน้า การจัดเรียงตัวอักษร และ ภาพประกอบ อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์มีความเห็นว่า ทุกรายการอยู่ในระดับสำคัญ รายการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การสอนวิวัฒนาการฯด้านการจัดเรียงตัวอักษรควรใช้วิธีการสอนแบบฝึกปฏิบัติจึงจะสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนและเนื้อหาสาระ ($\bar{x} = 4.39$) รองลงมา คือ การสอนวิวัฒนาการฯด้านการจัดเรียงตัวอักษรควรใช้วิธีการสอนแบบบรรยายจึงจะสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนและเนื้อหาสาระ ($\bar{x} = 4.32$) และ การสอนวิวัฒนาการฯด้านภาพประกอบควรใช้วิธีการสอนแบบบรรยายจึงจะสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนและเนื้อหาสาระ ($\bar{x} = 4.32$) ส่วนรายการที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือ การสอนวิวัฒนาการฯด้านการจัดเรียงตัวอักษรควรใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายจึงจะสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนและเนื้อหาสาระ ($\bar{x} = 3.90$)

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนด้านสื่อการสอน

รายการความคิดเห็น	ระดับความสำคัญ	
	คะแนนเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
◎ สื่อการสอน		
1. สอนวิวัฒนาการฯ ด้วยสื่อการสอนต่างๆจะทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนรู้ และอยากทดลองปฏิบัติ	4.42	0.57
2. สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิวัฒนาการฯได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเกิดมโนทัศน์ที่ชัดเจน	4.48	0.52
● การจัดวางหน้า (Layout)		
3. สื่อการสอนใด ที่มีความเหมาะสมในการสอนวิวัฒนาการฯด้านการจัดวางหน้า เพื่อให้การสอนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
3.1 สิ่งพิมพ์ต่างๆ ตำรา ตัวอย่างสิ่งพิมพ์โฆษณา	4.65	0.49
3.2 แผ่นใส สไลด์	4.58	0.57
3.3 คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต	4.26	0.87
● การจัดเรียงตัวอักษร (Typography)		
4. สื่อการสอนใด ที่มีความเหมาะสมในการสอนวิวัฒนาการฯด้านการจัดเรียงตัวอักษร เพื่อให้การสอนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
4.1 สิ่งพิมพ์ต่างๆ ตำรา ตัวอย่างสิ่งพิมพ์โฆษณา	4.58	0.57
4.2 แผ่นใส สไลด์	4.48	0.58
4.3 คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต	4.35	0.77
● ภาพประกอบ (Illustration)		
5. สื่อการสอนใด ที่มีความเหมาะสมในการสอนวิวัฒนาการฯด้านภาพประกอบ เพื่อให้การสอนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
5.1 สิ่งพิมพ์ต่างๆ ตำรา ตัวอย่างสิ่งพิมพ์โฆษณา	4.61	0.57
5.2 แผ่นใส สไลด์	4.52	0.58
5.3 คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต	4.39	0.77
รวม	4.48	0.62

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ มีความเห็นว่า การสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยในด้านสื่อการสอน (จากข้อ 1 และ 2) ทั้งสองรายการอยู่ในระดับสำคัญ โดยรายการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิวัฒนาการฯ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเกิดมโนทัศน์ที่ชัดเจน ($\bar{x} = 4.48$)

ในส่วนของความเห็นต่อสื่อการสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การจัดวางหน้า การจัดเรียงตัวอักษร และ ภาพประกอบ อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์มีความเห็นว่า รายการส่วนใหญ่อยู่ในระดับสำคัญอย่างยิ่งและระดับสำคัญ ตามลำดับ รายการที่อยู่ในระดับสำคัญอย่างยิ่งและมีความสำคัญมากที่สุด คือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ ตัวอย่างสิ่งพิมพ์โฆษณามีความเหมาะสมในการสอนวิวัฒนาการฯ ด้านการจัดวางหน้า เพื่อให้การสอนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.65$) รองลงมา คือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ ตัวอย่างสิ่งพิมพ์โฆษณามีความเหมาะสมในการสอนวิวัฒนาการฯ ด้านภาพประกอบ เพื่อให้การสอนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.61$) ส่วนรายการที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตมีความเหมาะสมในการสอนวิวัฒนาการฯ ด้านการจัดวางหน้า เพื่อให้การสอนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.26$)

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนด้านการประเมินผลการสอน

รายการความคิดเห็น	ระดับความสำคัญ	
	คะแนนเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
◎ การประเมินผลการสอน		
1. ประเมินผลการสอนวิวัฒนาการฯ โดยยึดวัตถุประสงค์ของการสอนเป็นหลักในการประเมิน	4.39	0.68
2. ควรประเมินผลการสอนวิวัฒนาการฯ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.29	0.75
3. ควรประเมินผลการสอนวิวัฒนาการฯ ในช่วงใดของการเรียนการสอน		
3.1 ก่อนเรียน	3.87	0.73
3.2 ระหว่างเรียน	4.00	0.83
3.3 หลังเรียน	4.61	0.57
● การจัดวางหน้า (Layout)		
4. วิวัฒนาการฯ ด้านการจัดวางหน้า ควรใช้วิธีการวัดผลการสอนด้วยวิธีการใด		
4.1 แบบทดสอบ	4.39	0.63
4.2 การสอบถาม	3.39	1.02
4.3 การสัมภาษณ์	3.23	1.14
4.4 การสังเกต	3.84	1.18
4.5 การวัดผลงานหรือการตรวจผลงาน	4.56	0.56
● การจัดเรียงตัวอักษร (Typography)		
5. วิวัฒนาการฯ ด้านการจัดเรียงตัวอักษร ควรใช้วิธีการวัดผลการสอนด้วยวิธีการใด		
5.1 แบบทดสอบ	4.42	0.68
5.2 การสอบถาม	3.35	1.00
5.3 การสัมภาษณ์	3.32	1.13
5.4 การสังเกต	3.87	1.14
5.5 การวัดผลงานหรือการตรวจผลงาน	4.58	0.57
● ภาพประกอบ (Illustration)		
6. วิวัฒนาการฯ ด้านภาพประกอบ ควรใช้วิธีการวัดผลการสอนด้วยวิธีการใด		
6.1 แบบทดสอบ	4.23	1.07
6.2 การสอบถาม	3.29	1.02
6.3 การสัมภาษณ์	3.19	1.10
6.4 การสังเกต	3.84	1.23
6.5 การวัดผลงานหรือการตรวจผลงาน	4.45	1.05
รวม	3.96	0.90

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ มีความเห็นว่า การสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยในด้านการประเมินผลการสอน (จากข้อ 1 และ 2) ทั้งสองรายการอยู่ในระดับสำคัญ โดยรายการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ประเมินผลการสอนวิวัฒนาการฯ โดยยึดวัตถุประสงค์ของการสอนเป็นหลักในการประเมิน ($\bar{x} = 4.39$)

ในส่วนของความเห็นต่อการประเมินผลการสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยว่าควรประเมินในช่วงใดของการเรียนการสอน (จากข้อ 3) อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์มีความเห็นว่า รายการส่วนใหญ่อยู่ในระดับสำคัญและระดับสำคัญอย่างยิ่ง ตามลำดับ รายการที่อยู่ในระดับสำคัญอย่างยิ่งและมีความสำคัญมากที่สุด คือ การประเมินผลหลังเรียน ($\bar{x} = 4.61$) รองลงมา คือ การประเมินผลระหว่างเรียน ($\bar{x} = 4.00$)

ในส่วนของความเห็นต่อการประเมินผลการสอนวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การจัดวางหน้า การจัดเรียงตัวอักษร และ ภาพประกอบ อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์มีความเห็นว่า รายการส่วนใหญ่อยู่ในระดับสำคัญ รองลงมาคือระดับไม่แน่ใจ และระดับสำคัญอย่างยิ่ง รายการที่อยู่ในระดับสำคัญอย่างยิ่งและมีความสำคัญมากที่สุด คือ วิวัฒนาการฯด้านการจัดเรียงตัวอักษร ควรใช้วิธีการวัดผลการสอนด้วยการวัดผลงานหรือการตรวจผลงาน ($\bar{x} = 4.58$) รองลงมาคือ วิวัฒนาการฯด้านการจัดวางหน้า ควรใช้วิธีการวัดผลการสอนด้วยการวัดผลงานหรือการตรวจผลงาน ($\bar{x} = 4.56$) ส่วนรายการที่อยู่ในระดับไม่แน่ใจและมีความสำคัญน้อยที่สุด คือ วิวัฒนาการฯด้านภาพประกอบ ควรใช้วิธีการวัดผลการสอนด้วยการสัมภาษณ์ ($\bar{x} = 3.19$)

ตารางที่ 15 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการสอน

รายการความคิดเห็น	จำนวน
๑ ด้านวัตถุประสงค์การสอน	
1. ควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ นำไปสู่ทัศนคติที่ดีต่อโฆษณา	6
2. เน้นการประยุกต์ใช้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ	4
3. ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และ การแก้ปัญหาการสื่อสารสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย	3
4. ควรสอดคล้องกับวิชานั้น ๆ ที่บรรจุเนื้อหาวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยในการสอน	1
5. วิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย มีความสอดคล้องกับสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ สอดคล้องกับหลักสูตรและวิชาต่าง ๆ	1
๒ ด้านเนื้อหาสาระ	
1. ควรเน้นให้ผู้เรียนเห็นภาพรวม ความเป็นมา แต่ละลำดับ แต่ละช่วงเวลา	5
2. เนื้อหาต้องกระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะกับเวลาในการเรียน	5
3. เนื้อหาควรเหมาะต่อการนำไปใช้จริงในการประกอบอาชีพในอนาคต	3
4. เนื้อหาควรเหมาะกับผู้เรียน และเวลาในแต่ละภาคการเรียน	2
5. ควรกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ	1
6. เป็นเนื้อหาสาระที่สร้างให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ หากต้องการออกแบบต้องลงมือปฏิบัติ	1
๓ ด้านวิธีการสอน	
1. ควรใช้วิธีการสอนหลายๆแบบผสมผสานกันในการสอน	7
2. วิธีการสอนขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้สอน และ ความเหมาะสม	4
3. การสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การสอน	2
๔ ด้านสื่อการสอน	
1. ควรใช้สื่อการสอนหลายๆชนิด เช่น multimedia	4
2. ควรใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหาที่จะสอนและเหมาะกับยุคสมัย	2
๕ ด้านการวัดและประเมินผลการสอน	
1. การประเมินผลควรเน้นการประเมินด้วยแบบทดสอบและการวัดผลงาน	3
2. ควรประเมินผลจากการสังเกตการปฏิบัติงานให้ครบทุกกระบวนการ	1

อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ให้ข้อเสนอแนะด้านวัตถุประสงค์การสอนว่า ควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ นำไปสู่ทัศนคติที่ดีต่อโฆษณา รองลงมาคือ เห็นการประยุกต์ใช้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ และ ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และ การแก้ปัญหาการสื่อสารสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย อาจารย์ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะด้านเนื้อหาสาระว่า ควรเน้นให้ผู้เรียนเห็นภาพรวม ความเป็นมา แต่ละลำดับ แต่ละช่วงเวลา รองลงมาคือ เนื้อหาต้องกระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะกับเวลาในการเรียน และ เนื้อหาควรเหมาะต่อการนำไปใช้จริงในการประกอบอาชีพในอนาคต อาจารย์ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะด้านวิธีการสอนว่า ควรใช้วิธีการสอนหลายๆ แบบผสมผสานกันในการสอน รองลงมาคือ วิธีการสอนขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้สอน และความเหมาะสม และ การสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การสอน อาจารย์ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะด้านสื่อการสอนว่า ควรใช้สื่อการสอนหลายๆ ชนิด เช่น multimedia และ ควรใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหาที่จะสอนและเหมาะกับยุคสมัย อาจารย์ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะด้านการประเมินผลการสอนว่า การประเมินผลควรเน้นการประเมินด้วยแบบทดสอบและการวัดผลงาน